

OZN mora biti tudi v letu 1985 upanje človeštva. Jugoslavija si tudi v tem mednarodnem telesu prizadeva za mir, enakopravnost in sodelovanje

JUGOSLAVIJA IN SVET

Naša država je diplomatske odnose z drugimi državami vzpostavljala na osnovnih načelih naše zunanje politike (neuvrčenost, priznavanje osvobodilnih gibanj itd.). Spoštovanje takšne načelne usmeritve uvršča Jugoslavijo med države z najbolj razvejanimi diplomatskimi odnosi v svetu.

Tudi diplomacija pozna svoj zgodovinski razvoj, glavna njena naloga pa je, da omogoča zaupne stike med dvema državama, kakor tudi to, da dve državi izmenjata mnenja o medsebojnih odnosih oziroma o perečih mednarodnih vprašanjih. Poleg te najbolj enostavne formule obstajajo seveda številne različice meddržavnega komuniciranja.

In kaj pomeni prekinitev diplomatskih odnosov? Nekoč je bil to ceremonialni uvod v neizbežen vojaški spopad, danes pa je veliko primerov, ko dve državi brez urejenih diplomatskih odnosov dobro gospodarsko sodelujeta; še več: Irak in Iran se že tretje leto vsaj delno, prekinila sta diplomatske odnose z državami, ki so naklonjene iraškemu ali iranskemu nasprotnikom, sama med sabo pa imata vzpostavljene diplomatske odnose.

Med državami, ki zelo radi prekinjajo diplomatske odnose so arabske države, poseben primer med njimi pa je Libija, ki je v povojnih letih že štiridesetkrat prekinila diplomatske odnose s sosednimi arabskimi državami, hkrati pa je sedemkrat razglasila unije (oblika združitve) z drugimi državami. Tako na pr. s Sudanom in Egiptom 1969, k tej napovedani uniji ali nekakšni konfederaciji se je leta 1970 pridružila Sirija. Samo s Sirijo in Egiptom je Libija ponovno razglasila združitve leta 1971, samo z Egiptom leta 1972, s Tunizijo leta 1974, spet s Sirijo leta 1980, leta 1981 s Čadom in leta 1984 z Marokom. Tako se je zgodilo, da je Libija leta 1973 prekinila z Egiptom diplomatske odnose, čeprav je bila z njim v nekakšni uniji, z Marokom pa je sklenila unijo, čeprav z njim ni imela vzpostavljenih diplomatskih odnosov. Seveda vseh teh povezovanj in prekinjanj odnosov ne moremo jemati tako drastično kot v deželah s tradicionalnimi diplomatskimi odnosi.

Kot že rečeno, sodi Jugoslavija med države z najbolj razvejanimi diplomatskimi odnosi, kar je neposredna posledica naše načelne opredelitve za sodelovanje z vsemi državami, ki so za sodelovanje pripravljene, neglede na njihovo družbeno ureditev.

Po vojni je Jugoslavija prekinila diplomatske odnose samo dvakrat: leta 1952 z Vatikanom in leta 1967 z Izraelom. Povod za prekinitev odnosov z Vatikanom je bilo imenovanje zagrebškega nadškofa, obsojenega kot vojnega zločinca, za kardinala. Ponovno so bili diplomatski odnosi z Vatikanom vzpostavljeni leta 1970. Z Izraelom je naša država prekinila odnose zaradi zasedbe tistega dela palestinskega teritorija, ki je bil pod jordansko in egiptovsko upravo.

Očitno je, da se je naša država izogibala prekinitvam diplomatskih odnosov, če je bilo vsaj nekaj upanja, da se z diplomatskimi misijami, dajo doseči vsaj minimalni uspehi v obrambi miru, enakopravnosti in drugih načel, ki jih zastopa naša zunanja politika. Tako ni prišlo do prekinitve diplomatskih odnosov v času najbolj zaostrenih odnosov z Italijo, Albanijo in Kitajsko.

Je pa v svetu tudi nekaj držav, s katerimi Jugoslavija ni nikoli vzpostavila diplomatskih odnosov. To sta na primer rasistična Južnoafriška republika in Južna Koreja. Nekaj je tudi izrazito protikomunističnih režimov, ki nočejo diplomatskih stikov z nami, čeprav s temi državami dobro gospodarsko sodelujemo. Na primer Saudska Arabija, ki je sodelovala celo na beograjski konferenci neuvrčenih.

Malo je tudi držav, ki bi z nami prekinile diplomatske odnose. V letih 1949-50 je Jugoslavija dvignila svoja konzularna predstavništva v ZR Nemčiji in v rang veleposlaništva.

slaništev, vendar je 1957 Adenauerjeva vlada prekinila diplomatske odnose z Beogradom, ker smo priznali Nemško demokratično republiko. Odnosi so se izboljšali šele leta 1968, ko je ZR Nemčija sama spoznala, da sta dve Nemčiji neizbežna realnost.

Jugoslovanska podpora alžirskemu osvobodilnemu gibanju in začasni alžirski vladi, je De Gaulleovi Franciji bila za povod, da prekinje diplomatske odnose z Beogradom. Potem, ko je tudi Francija tudi sama priznala Alžirijo, so bili ponovno vzpostavljeni diplomatski odnosi med Beogradom in Parizom. Na podoben način je z nami prekinil diplomatske odnose Maroko. Jugoslavija je namreč priznala — podobno kot številne afriške in druge države — Saharsko arabsko demokratično republiko, nastalo na območju nekdanjega ozemlja španske kolonije, ki si ga svoji tudi Maroko. Sicer maloštevilno ljudstvo se je dolga leta tudi z orožjem v roki borilo za samostojnost. Ni dvoma, da bodo šli sedaj prekinjeni maroško-jugoslovanski diplomatski odnosi po enaki poti kot zahodnonemško-jugoslovanski in francosko-jugoslovanski; pričakujemo, da bo tudi Maroko spoznal in priznal realna dejstva in pravico zahodnosaharskega prebivalstva po samostojnosti.

V PLANIH NIČ O VARSTVU OKOLJA

Na okrogli mizi o pomenu zdravega in neokrnjenega okolja za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozasčito so ugotovili, da dolgotrajno onesnaževanje Save zahteva uvedbo izrednih ukrepov. Pogovor so organizirali svet za varstvo in izboljševanje okolja pri zvezni konferenci SZDLJ, svet za civilno zaščito Jugoslavije in sektor za civilno obrambo zveznega sekretariata za ljudsko obrambo.

Predstavniki obojestranskih sil se zavzemajo za čimprejšnjo rešitev tega problema; v splošni akciji za zaščito Save nočejo stati ob strani, vendar poudarjajo, da je treba zvedeti, kdo je odgovoren za „zastupljivo vojno“, ki traja pravzaprav že več let.

Sklenili so, da je osnovna naloga odpraviti neposredno nevarnost za zdravje ljudi. Takoj zatem bi morala slediti široka in dolgoročna družbena akcija za varstvo savske vode, ki jo ogroža 440 onesnaževalcev.

Toda kako sploh lahko govorimo o trajni in organizirani aktivnosti družbe, ko pa v resoluciji o družbenoekonomskem razvoju države v prihodnjem letu ni niti ene same besede o varstvu okolja, so se vprašali udeleženci okrogle mize.

Po mnenju večine govornikov so naftni madeži na Savi pokazali neučinkovitost obrambnega sistema in omajali vero v učinkovitost in organiziranost družbe.

Ob tej priložnosti so tudi predlagali, naj se v razpravi o izpopolnjevanju političnega sistema prouči predlog o razširitvi pooblastil federacije na področju varstva okolja.

Opazovanje Save in ugotovitev, da natisni madeži že poldrugi mesec prekrivajo gladino, sami pa sebi ne boste preprečili onesnaževanja. Brez ustrezne prijave in zadostne kazni voda te reke ne bo postala bolj zdrava, kot je zdaj. To je bilo rečeno na sestanku republiškega sveta Srbije za urejanje prostora in varstva okolja.

Po mnenju članov sveta iskanje onesnaževalca, ki ne glede na dramatičen položaj vzame vsak dan enemu delu Beograda pitno vodo, traja predolgo. Po besedah predsednice beograjskega mestnega komiteja za urbanizem in varstvo okolja Nade Krunić v težavah niso sami občani, temveč tudi številne organizacije, ki imajo probleme s proizvodnjo. Še zlasti je nevarno, da so se v posameznih globinskih vodnjakih, ki naj bi bili zaščiteni, pojavili ogljikovodiki.

Srečno novo leto

Ob koncu starega leta imajo Beograjčani, kot vsi ljudje na svetu — razen v deželah, kjer dobesedno stradajo — vesele novoletne preglavice: obližujejo se v viziji lepo pečenih odojkov, ki jih bodo pridno zalivali z rujnim vinom, in vsega drugega, kar spada k veselemu pričakovanju novega leta, ki se realno začneja s prvim pokolom pujskov, čeprav so že tudi z zakonom zaščiteni.

Za kak črni futurizem torej pri nas ni nikakršne podlage, čeprav nas znanstvena fantastika, zlasti v napetih filmih o vojnah med svetovi, navdaja s prijetno grozo. Kajti človek je v bistvu zelo krvoloč, kadar ne gre za njegovo lastno kožo. Uničenje in smrtna nevarnost sta nekakšna duševna hrana v preveliko monotonoj sedanjosti zavitega človeka, ki se čuti nekako neuničljivo socialno zavarovanega tudi v trenutkih čez glavo zadolženega socializma.

V lastno slast bomo torej znova doživeli pokol nedežnih pujskov in poplavo rujnega vinca, ki nas bo januarja zavila v skrbi, ki smo jih sami povzročili, vendar bo to, kot že tolikokrat, samo prehodno obdobje, ki ga je pač treba stoično preživeti, tudi s pomočjo natančnega preračunavanja, kaj smo, kje smo in kako smo napravili, če se tega sploh še spomnimo.

Na nek povsem logičen način se bomo zapletli v črni futurizem statistike, ki vestno spremlja našo vizijo lepše prihodnosti, ki se ji pač ne moremo in nočemo odreči, saj vendar nismo dekadentni kot tiste meščanske in druge družbe, ki so same po sebi obsojene na razpadanje v dialektiki razvoja od slabšega k boljšemu. Zatorej se že zdaj, ob

Pismo iz Beograda

koncu starega in začetku novega leta spopadimo s to statistično črnogledostjo, ki je na razpolago z beograjskimi statističnimi pregledi našega stanja.

Lotimo se podatka, da beograjski štiričlanski družini primanjkuje 11.460,62 dinarja mesečno. To je kajpak slovito neujemljivo statistično povprečje. To je podatek, ki je pripeljal častniškega poročevalca do sklepa, da je povprečna štiričlanska jugoslovanska družina, s povprečnimi prejemki in potrebami, ki so celo pod povprečjem, že zdavnaj bankrotirala. Njeni dohodki so bili namreč novembra v Beogradu 37.500 dinarjev, izdatki pa 48.960,62 dinarjev. Ruzliko so morali prizadeti Beograjčani pač pričarati, če to ni uspelo že statistiki.

Casnikarji so se zatorej najprej lotili statistike, ker je prikazala zelo žalostno sliko Beograjčana, ki potemtakem ne uporablja ne soli ne drugih začimb, je količinsko in kakovostno manj od povprečnega Jugoslavana, ne kupuje niti gat in sploh nobenega oblačila, ne uporablja šampona za lase, kreme za čevlje, zobne paste, ne gleda televizije, ne bere časnikov, gre enkrat mesečno v kino in enkrat letno na neko tekmo, kar je seveda velika zmota, saj vse to sploh ni res.

Pomeni, da Beograjčan porabi veliko več od povprečja, ki ga je izračunala statistika, in se v tem ne da motiti z nikakršnim mikroskopskim ali detektivskim opazovanjem. Če bi se držal receptov za odkrivanje tako imenovanih notranjih rezerv, bi se moral odreči varčevanju in kreditom oziroma življenju na kredit. Res je; Beograjčan se je že zdavnaj odrekal varčevanju, živi pa brezmejno na kredit, najraje prodaja na črno kupljene devize, kar mu daje možnost najemanja gotovinskega kredita, ki ga porabi za nakup česa pametnega, s čimer potem pride do dodatnih zaslužkov in potem z lahkoto pokriva prevelike stroške preživljanja. Pomaga mu pač inflacija, saj vsakih nekaj mesecev dobi kakšno povečanje plače, ki mu potem zopet omogoča nekakšno najemanje kreditov; tako je Beograjčan pravzaprav več ali manj vedno vsaj na pozitivni ničli — v optimističnem razpoloženju, ki mu ga daje njegova neverjetna iznajdljivost.

Seveda imajo Beograjčani sorodnike na vasi, okopavajo nekakšne vrtičke, preprodajajo vse mogoče, delajo po domovih tisto, za kar ni dovolj obrtnikov in so na tem področju tudi sili solidarni, da se sliši, kot tista naša pesmica: „kaj nam pa morejo, morejo, morejo, če smo vesel...“

Pa — srečno novo leto!

Viktor Širec

globus

TOKIO — Jugoslavija bo sodelovala na svetovni razstavi EXPO 85, ki bo od 17. marca do 16. septembra prihodnjega leta v japonskem mestu Naukesukubi.

BUDIMPEŠTA — Madžarska je letos od zahodnoevropskih turistov iztržila 270 milijonov dolarjev.

MARSEILLE — Francoska vlada je sklenila, da se mora ameriška ladja, nastorjena s plini, ki so v indijskem mestu Bhopalu zastrupili 2500 ljudi, vrniti v ZDA.

WELLINGTON — Novozelandska vlada je ameriškim vojnim ladjam z jedrskim orožjem prepovedala pristajanje v novozelandskih pristaniščih.

PEKING — Kitajsko je lani obiskalo 9,47 milijona tujih turistov, letos v prvem polletu pa 5,65 milijona.

BRASILIA — Po izračunih brazilске centralne banke bodo znašali brazilski inozemski dolgovi konec naslednjega leta 104,3 milijarde dolarjev.

MOSKVA — Proizvodnja plina v Sovjetski zvezi bo letos presešla že tako velike planske količine. Planirana količina je 578 milijard kubičnih metrov.

WIESBADEN — Po podatkih statističnega urada ima ZR Nemčija 61,2 milijona prebivalcev, kar je za 240 tisoč manj kot lani. V Nemčiji živi tudi 4,4 milijona tujcev, kar je za 4 odst. manj kot v preteklem letu.

BUDIMPEŠTA — Na Madžarskem so pretekli petek praznovali "rojstni dan" nove demokratične ureditve države. Na ta dan pred 40 leti so v Debrecinu sklicali zasedanje začasne ljudske skupščine in izvolili prvi demokratično vlado, medtem ko so potekali srđiti boji za Budimpešto, zahodni del države pa je bil še pod Nemci.

WASHINGTON — Ameriški minister za kmetištvo je sporočil, da bodo ZDA izstopile iz mednarodnega sporazuma o trgovini z mlečnimi izdelki.

LONDON — Britanska kraljevska družina je v strahu za svoja najmlajša potomca, princa Williama in Henryja, ki ju namerava ugrabiti neka severnoirska teroristična skupina.

globus

Varčevanje pri protokolu

Po novem letu bodo precej poenostavili in racionalizirali protokolarni ceremonij na zvezni ravni in tudi zmanjšali število sodelavcev v spremstvu visokih gostov. Poslej bo manj povabljenec na svečanih srepejnih in obedah, nekaj protokolarnih predpisov pa so ukinili — pokroviteljstva nad raznimi prireditvami in proslavami po vsej državi, hotovanja in promocije knjig.

Obiski tujih državnikov in delegacij pri nas so lahko uradni, delovni, neuradni in tranzitni. Praviloma trajajo uradni obiski vodij tujih držav ali vlad tri dni, delovni dva dni, neuradni pa v skladu s potrebami ali dogovorom. Obiski parlamentarnih delegacij smejo trajati pet dni, če so uradni. Praviloma morajo biti ti obiski ob delavnikih.

V delegaciji, ki sprejme vodjo tuje države ali se poslovi od nje, se lahko do dvajset funkcionarjev, če gre za uradni obisk. Pri delovnem obisku je teh funkcionarjev dvanajst, pri neuradnem obisku pa pet.

Če vodja tuje države prvič uradno obišče Jugoslavijo, položi venec na grob neznanega junaka na Avalin nasvoje željo tudi cvetje na grob predsednika Tita. Predsedstvo SFRJ lahko tujega vodjo države in druge državnike na uradnih obiskih pri nas odkljuje. Na uradnih in delovnih obiskih mu tudi priredi uradno in intimno kosilo, ki se ga lahko udeleži največ 80 in

najmanj 20 gostov, odvisno od gostovskega položaja in vrste obiska.

Za potovanje vodje tuje države ali drugih gostov po naši državi je praviloma treba uporabljati naša vozila. Med uradnim obiskom vodje tuje države poravnava predsedstvo SFRJ stroške bivanja pri nas za 15 ljudi, med delovnim obiskom pa za 12 ljudi, razen če gre za državo, v kateri imajo nižjo stroškovno mejo. Predsedstvo SFRJ gostu plača tudi telefonske pogovore s tujino in za tri dni stroške bivanja treh ljudi, ki pridejo pripraviti gostov obisk. SFRJ ne poravnava stroškov za gorivo, če gost dopotuje s posebnim letalom, in ne plača telefonskih pogovorov članov tujih delegacij ter spremstva in bivanja tujih častnikarjev.

Novi predpisi urejajo tudi obiske naših državnikov in delegacij v tujini. Predsednik, podpredsednik in člani predsedstva SFRJ so lahko na uradnem obisku v tujini praviloma do tri dni. Prav toliko

traja tudi uradni obisk predsednika in podpredsednika skupščine SFRJ ter Zisa predsednika zbora skupščine SFRJ in članov Zisa, medtem ko je delovni obisk krajši. V spremstvu na uradnem obisku predsednika, podpredsednika in člana predsedstva SFRJ v tujini je lahko največ petnajst ljudi, če je obisk delovni, pa dvanajst. S predsednikom Zisa lahko v tujino potuje največ petnajst sodelavcev, s sekretarjem za zunanje zadeve pa največ pet. Nobena delegacija na mednarodnih konferencah in zborovanjih na najvišji ravni ne sme šteti več kot dvajset članov.

Vsa ta potovanja morajo biti opravljena s posebnimi ali rednimi prevoznimi sredstvi.

Naši funkcionarji na čast gostiteljem ne prirejajo uradnih povratnih sprejemov in kosil razen v državah, kjer to predpisuje protokol. Za vsako potovanje v tujino je treba pripraviti predračun stroškov, odobri pa jih ustrezni organ.

Opredelejen je tudi način praznovanja naših državnih praznikov, na primer: za dan republike priredi predsedstvo SFRJ sprejem za 600 gostov, če pa gre za jubilejno proslavo, je moč povabiti tudi 1000 gostov.

MURSKA SOBOTA — O težavah v živilnopriskalni proizvodnji so v začetku prejšnjega tedna spregovorili na seji sveta za kmetijstvo pri OK ZSDL Murska Sobota. Problematika na tem področju se je v zadnjem času tako zaostila, da se bodo posledice že prihodnje leto čutili na proizvodnji. Najbolj izvirne so težave v prašičerejski proizvodnji, kjer doslej sicer ni prišlo do krčenja osnovne plemenske črede, vendar pa tudi ne do redne obnove te črede. Na vse te težave bodo spregovorili na problemski konferenci, ki jo občinska organizacija socialistične zveze pripravlja za januar.

MURSKA SOBOTA — O nalogah regionalnih kmetijskih in živilnopriskalnih zavodov pri izvajanju srednjeročnih programov na področju pospeševalne službe in o pripravah teh planov za novo srednjeročno obdobje so razpravljali na sestanku direktorjev teh zavodov minul teden v Murski Soboti. Med osnovnimi problemi, ki ovirajo izvajanje načrtovanih nalog, so omenjali pomanjkanje finančnih sredstev, zato bi morali v prihodnje pri financiranju te službe večjo vlogo odigrati občinski skladi za intervencije v kmetijstvu.

MURSKA SOBOTA — Med kar 11 točkami dnevnega reda so člani izvršnega odbora Medobčinske gospodarske zbornice za Pomurje minuli petek največ pozornosti namenili osnutku zaključne faze raziskovalne naloge o prestrukturiranju gospodarstva v Pomurski regiji. O tej raziskavi bodo spregovorili tudi na sestankih s poslovnimi delavci OZD po posameznih področjih, člani izvršnega odbora pa so predlagali, da je treba v razvojne usmeritve pomurskega gospodarstva vključiti še nekatera nova področja. Posebej so izpostavili krpinsko-predelovalno industrijo, ki je naloga ne obravnava, pa tudi drobnemu gospodarstvu bo treba nameniti več pozornosti.

MURSKA SOBOTA — Na razširjeni seji predsedstva občinskega komiteja ZK so osrednjo pozornost namenili obravnavi izhodišč za pripravo programske seje občinskih organov. Opredelili so vsebinska izhodišča za pripravo letne seje občinske konference ZK v letu 1985, povezane z uresničevanjem dokončno sprejetih sklepov 13. seje CK ZKJ in pripravami na partijske kongrese. Gre predvsem za urjenje družbene vloge ZK v delegatskem sistemu in frontni organizaciji SZDL. Da ne bi bile vse kadrovske zamenjave v vodstvu predsedstva OK ZKS naenkrat, so se zavzeli za temeljite kadrovske aktivnosti v OO ZKS.

GORNJA RADGONA — Delegati vseh treh zborov občinske skupščine so izvolili za delegata zveznega zbora skupščine SFR Jugoslavije Milovana Zorca. Na ločenih sejah so obravnavali več osnutkov in predlogov odlukov, med njimi popravek proračuna in začasno financiranje sisov v prvem četrtletju ter potrdili poročilo dela skupnosti za ceste in kmetijske zemljiške skupnosti v občini.

LENDAVA

Letošnji dedek Mraz bo v lendavski občini obdaril 2300 šolskih in predšolskih otrok. Društvo prijateljev mladine je zagotovilo, da bo vsak otrok dobi darilo vredno 360 dinarjev. Delovne organizacije oziroma vsi zaposleni bodo za nakup dali po 100 dinarjev. Letos pripravljajo tudi številne prireditve za najmlajše. V krajevnih skupnostih bodo obdarili tudi predšolske otroke.

Na seji skupščine samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom so pregledali delovanje v tem letu in obravnavali osnutek programa dela za prihodnje leto. Sklenili so tudi dogovor o pripravi planskih dokumentov za novo srednjeročno obdobje in v ta namen imenovali tudi komisijo. V programu dela za prihodnje leto so zapisali, da bodo še bolj krepili varstvo pred požarom z različnimi akcijami. Sis za varstvo pred požarom bo sodeloval v akciji RANNP ter pri drugih, ki bodo organizirane na območju lendavske občine. Posebno pozornost bodo namenili izobraževanju in propagandni dejavnosti, še zlasti v mesecu požarne varstva. Skupnost za varstvo pred požarom predvideva da bo iz 0,32-odstotne prispevne stopnje in drugih sredstev zbrala dovolj denarja za kritje najnujnejših potreb gasilskih društev. V prihodnjem letu nameravajo kupiti tudi nekaj nove opreme.

Na seji predsedstva občinskega komiteja ZKS Lendava so se najprej dogovorili, da bo seja komiteja 25. decembra, na njej pa bodo razpravljali o izvajanju idejnopolitičnega izobraževanja in usposabljanja komunistov v minulih sezonah, sprejeli pa bodo nov program za sezono 1984/85. Predsedstvo je razpravljalo tudi o poročilu o izvajanju zakona s področja varstva okolja in ugotovilo, da je vse preveč obotavljani pri urejevanju nekaterih zadev, ki najbolj ogrožajo okolje. Na seji so podali tudi politično-varnostno oceno v občini in razpravljali o organizacijskih in kadrovskih vprašanjih občinske organizacije Zveze komunistov in izstopih iz Zveze komunistov. Sprejeli so tudi finančni načrt za prihodnje leto.

Na seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava so sprejeli nekatera dopolnila k predlogu resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine v prihodnjem letu, resolucijo pa bodo sprejeli na seji zborov občinske skupščine. V prihodnjem letu se predvideva nekoliko hitrejši razvoj, čeprav ne bo večjih naložb. Z uvajanjem nove tehnologije in predvsem povečano storilnostjo bo možno bolj gospodariti. V lendavski občini bodo dali posebno pozornost energetiki. Tačas se odpirajo velike možnosti z morebitnim najdiščem plina in odprtjem rudnika premoga. To bi za lendavsko občino pomenilo veliko materiano spodbudo in okrepilo gospodarstvo ter, kar je najbolj pomembno, dalo možnost zaposlitve vsem, ki jo danes iščejo. Na seji izvršnega sveta so razpravljali tudi o poročilu o položaju vzgoje in izobraževanja v občini ter sprejeli osnutek programa dela zborov občinske skupščine za prihodnje leto.

do tedna

Radenska ob koncu 1984. in načrti za 1985.

Prednost naložbam v mineralno vodo

V osnovni dejavnosti Radenske proizvodnji mineralne vode in brezalkoholnih pijač, so prodali letos za dobre štiri odstotke manj od lanske letne rekordne letine, ali 273 milijonov litrov steklenic. Na tuje pa okoli 10 milijonov litrov. Nekoliko manj od načrtovanega. Ob slabših vremenskih razmerah je na to doma vlivalo padanje kupne moči (dobesedno borili so se za vsako prodano steklenico), na tujem

pa močna konkurenca drugih evropskih polnilnic in dokaj enolična ponudba. Ugodnejši so proizvodni dosežki, edinega jugoslovanskega, zato pa na tujem in doma vse bolj uveljavljenega proizvajalca polnilnih linij in strojev. Tovarne polnilne opreme, kar rekordni pa v gostinsko-turističnih temeljnih organizacijah (351 tisoč nočitev, tretjino tujskih).

Kot je dejal na že tradicionalnem

Visoko priznanje Mariji Dora

Skupnost socialnega skrbišva Slovenije je letos prvič podelila družbena priznanja za izjemne uspehe in dolgoletno delo na področju dejavnosti socialnega skrbišva ter za pomembne uspehe na področju socialnega dela in socialne politike v republiki. Med 9 posamezniki (in 6 institucijami) je

tudi Marija Dora, ena prvih socialnih delavk v občini Murska Sobota. V obrazložitvi za priznanje je med drugim zapisano: »Ker je bilo na začetku njenega delovanja v socialni le malo zaposlenih, je morala opravljati različna opravila, kot so varstvo družine, delo z Romi, delo z asocijalnimi osebami. Največ svojih moči pa je namenila ukvarjanju z ostarelimi. Problematiki ostarelih kmetov, ki je v Pomurju sila pereča, je namenila veliko pozornosti in pri tem dosegla izredne delovne uspehe. Razvoj prostovoljnega socialnega dela, organizacija nege na domu, uveljavljanje preživninskega varstva kmetov so bili cilji njene dela na terenu. S predstavniki socialnozdravstvenih komisij in krajevnih skupnosti je bila v stalnem stiku in jim pomagala s svojimi napotki in predlogi. Pridobila si je velik ugled in zaupanje med ljudmi. Kot vsestranska socialna delavka je bila dejavna v različnih socialno-humanitarnih organizacijah in društvih v sodelni občini, zlasti v medobčinski organizaciji slepih in slabovidnih v Pomurju, medobčinskem društvu slušno prizadetih in v organizaciji Rdečega križa. Čeprav je upokojena, je še vedno zavzeta družbenopolitična delavka v organih socialnega varstva in skrbišva.«

DO RAŠICA — TOZD BELTINKA BELTINCI

USTVARJENE MOŽNOSTI ZA BOLJŠE DELO

Sindikat je v tovarni Beltinka iz Beltincev, ta je tozdz DO Rašica, nenehni spremljevalec rezultatov gospodarjenja, samoupravnih odločitev, nagrajevanja, socialne varnosti delavcev in drugih dogajanj v svojem delovnem okolju,

hkrati pa tudi zavzeto sodeluje pri reševanju njihove problematike. To so ugotovili na letnem sestanku osnovne organizacije sindikata, ko so poleg svojega dela ocenjevali tudi dejavnost samoupravnih in vodstvenih organov, družbenopolitičnih organizacij in drugih struktur. Predsednica osnovne organizacije sindikata Teja Šeruga ter številni razpravljalci so opozorili tudi na nekatere slabosti v delegatskem sistemu; zlasti so kritizirali preobsežna gradiva, ki večkrat tudi nepozno prihajajo v roke delegatov. Letošnje leto je bilo za 360-članski delovni kolektiv Beltinke izredno velikega pomena, saj pomenijo novi proizvodni pro-

stori in oprema pomembno pridobitev za nadaljnji razvoj temeljne organizacije, omogočajo boljše organizacijo in delovne razmere, večjo produktivnost, hkrati pa so zaposlili tudi 60 novih delavcev. V tovarni Beltinka imajo razvito pestro in vsestransko dejavnost, žal pa ugotavljajo, da se v nekatere vključuje premalo delavcev, tako da so posamezniki preobremenjeni. Zelo dobro razvito imajo sodelovanje s krajevnimi skupnostjo in osnovno šolo 17. oktobra Beltinci, vendar si želijo to sodelovanje še poglobiti. Na letnem sestanku osnovne organizacije sindikata so sprejeli tudi usmeritve za prihodnje leto. F. Maučec

ČEZ MEJO V GORNJI RADGONI ČEZ 50 TISOČ POTNIKOV

Brez večjih zapletov

Gneča na sicer ozkem grlu mednarodnega mejnega prehoda v Gornji Radgoni od petka zjutraj do nedelje dopoldan, ko se je prestop meje normaliziral, ni presenetila dobro pripravljeneh in okrepljenih carinskih delavcev in milicnikov, pa tudi ne ostalih obmejnih služb. V tem času je prestopilo mejo v 8 tisoč vozilih nad 50 tisoč naših zdomcev in delavcev na tujem iz drugih držav, ki so jih na avstrijski strani usmerjali na radgonski prehod.

V petih vstopnih kolonah so prestopali mejo hitreje kot prejšnja leta, čeprav je bilo carinjenja veliko, saj so zdomci s pridom izrabljali sproščene carinske predpise. Čeprav so na meji svoje delo opravljali vestno in dobro, pa so se potrudili, da je potekalo kar se da hitro. Povprečna čakalna doba je bila okoli ure, v noči med petkom na soboto pa dve uri.

V. Pavco

OPTIMIZEM PLAHHNI?

Kot smo zapisali pred tednom dni, se je skupni odbor, ki pomaga kolektivni srednješolskega centra pedagoško-tehniških usmeritev v Murski Soboti razreševati zapletene razmere, zavzeto vključil v iskanje vzrokov in nakazovanje rešitev. Njegovo usmeritev so delavci centra na sindikalnih skupinah tudi podprli in na osnovi tam opravljenih razprav, razgovorov s posameznimi delavci in mladino, je pripravil informacijo, ki je minuli petek dobila svojo verifikacijo na razširjeni seji sveta šole.

Globalni vzrok za nastale razmere naj bi bila neustrezna organiziranost centra. Prednosti, ki jih ni mogoče zaobiti takšna organiziranost nedvomno ima, naprimer ekonomski vidik, poenotenje učnovzgojnih metod, lažje prilagajanje pri uvajanju novih programov, in jih kaže zadržati. Nujno pa bo odpraviti pomanjklivosti kot so velikost centra, v katerem tako med učenci kot učitelji ni čutili prave pripadnosti kolektivih, neučinkovitost kolektivnega vodenja, raznolikost usmeritev in programov, s prerazporeditvijo dela se še vedno niso sprijaznili predvsem bivši gimnazijski profesorji in druga. Poleg teh je odbor izpostavil še

naslednje vzroke: premajhno poslelnost članov kolektivnega poslovnega organa pri odnosu do kršilcev delovnih obveznosti, pasivnost večine kolektiva, posamezniki so svojo energijo namesto za dosledno izvajanje delovnih obveznosti trošili za ukvarjanje z drobnimi napakami drugih in to po nesamoupravni poti, nastajale so neformalne skupine in odbor je ocenil, da združenje dveh šol ni dala pričakovane zlitja kolektiva in da ta še vedno ni homogen.

Na sindikalnih skupinah je večina delavcev obsodila ravnanja posameznikov, ki so pri iskanju rešitev zaobšli samoupravne organe in iskali za samoupravno razreševanje neobičajne, četudi formalnopravno pravilne poti. Tako naj bi ravvalo sedem članov kolektiva, so ocenili na sindikalnih skupinah, na ponedeljkovem zboru delavcev pa s konkretno opredelitvijo njihovih imen niso soglašali, kar po mnenju odbora potrjuje, da kolektiv še vedno pristaja le v splošne ocene, ne pa tudi v konkretno izpostavljen odgovornost. Po eni strani zahteva, da se končno že nekaj zgodi, hkrati pa za to ni pripravljenosti, ki jo je na začetku dela odbora po-

kazal, je med drugim v svoji informaciji na torkovi seji izvršnega sveta povedal predsednik odbora Rudi Cipot in nanizal še stališča kolektiva do dela družbeno-političnih organizacij, kakor tudi do zunanjih vplivov na dogajanja v centru.

Občinski izvršni svet je informacijo odbora v celoti sprejel z ugotovitvijo, da je v kratkem času leta opravil obsežno delo in vložil velike napore v ugotavljanje vzrokov ter posamezne naloge tudi konkretiziral. Izvršni svet predlaga, da naj nadaljuje z delom predvsem pri reorganizaciji centra ob pomoči ustreznih strokovnih institucij, mora pa zagotoviti tudi nemoteno učno-vzgojno delo z večjo zaostritvijo odgovornosti do dela in zahtevati od slehernega zaposlenega dosledno izvajanje delovnih in drugih dogovorjenih obveznosti.

Danes je prva informacija skupnega odbora, v kateri bo predstavljeno celotno opravljeno delo, sprejeti ukrepi in usmeritve. Skupaj s stališči izvršnega sveta podana in v razpravi na zborih občinske skupščine.

I. Benko

ZBORI SKUPŠČINE OBČINE GORNJA RADGONA

NUJNA TEHNOLOŠKA OBNOVA

„Ker smo v gospodarstvu v preteklosti namenili več časa in pozornosti upravljanju kot gospodarjenju — posledice se kažejo v visoki zastarelosti in odpisnosti strojne opreme — moramo v prihodnje vse sile in sredstva usmeriti v tehnološko obnovo združenega dela, pri tem pa

podpirati strokovnjake, ki so usposobljeni za takšen prodor.“ Besede delegata KS Radenci Boga Verdeva so gotovo prava smer razvoja radgonske občine v naslednjem srednjeročnem obdobju in cilji, o katerih so spregovorili delegati vseh treh zborov skupščine občine na zadnjem skupnem

zasedanju. Ob tem se je delegat KS Videm Jože Čuš spraševal, kako bo mogoče doseči visoke cilje kmetijstva, če bo še naprej takšno cenovno nesorazmerje med posameznimi dejavnostmi, pa tudi ponovil je že znano zahtevo o pridelavi domačih jabolok v okviru Radenske.

Brez razprav pa so delegati sprejeli osnutek resolucije za prihodnje leto, čeprav so njeni cilji visoki: predvidena rast družbenega proizvoda za 3, industrijske proizvodnje prav tako za 3, kmetijske za 5 in izvoza za 16 odstotkov. Vsi so postavljali višje kot v republiki. Zatem so sprejeli in potrdili še nekaj poročil, več časa pa se ustavili pri trgovini na drobno v občini. Potem ko so potrdili, da je leta v težkem položaju (čeprav to ni vplivalo na osnovno preskrbo) so spet privreli na dan stara razmišljanja o gradnji blagovnih centrov v Radencih in G. Radgoni ter nujnost gradnje samopostrežbe v Vidmu ob Ščavnici. O položaju trgovine bo zborom občinski izvršni svet ponovno poročal čez pol leta.

Nekateri delegati sploh niso nikdar sedeli v skupščinskih klopeh, je opozorila analiza o uresničevanju delegatskih odnosov v skupščinskem sistemu. Prave vloge še vedno ne opravlja družbenopolitični zbor, delegacije krajevnih skupnosti so premalo povezane z organi krajevnih skupnosti. Te ugotovitve pa so šle mimo delegatov skupščine občine, ko bi morali spregovoriti o svojem delu, brez komentarjev.

V. Pavco

Poslovni avtobus — če . . .

V časopisu Vestnik z dne 20. decembra 1984 ste na naslovni strani objavili članek Z novim letom poslovni avtobus. Vsebinska članka ni posem resnična.

Na pobudo medobčinske SZDL smo se predstavniki našega tozda pogovarjali s predstavnikom izvršnega sveta občine Lendava o uvedbi poslovnega avtobusa iz Lendave v Ljubljano in nazaj. Pogovor je bil informativnega značaja in nismo se dogovorili, da bo poslovni avtobus začel voziti z novim letom. Dali smo sicer konkretno ponudbo, vendar z namenom, da zberemo informacije o predvidenem številu potnikov.

Res je, da smo v našem tozdu pripravljene uvesti poslovni avtobus, vendar le v primeru, če bi realno ocenili, da bi bilo za rentabilnost proge dovolj potnikov. Če bo poslovni avtobus uveden, bomo javnost o tem pravčasno obvestili.

Ivan Hanc, occ.

KAŽE, DA BODO OPREMO PRODALI

Po najnovejših podatkih INA-Nafte Lendava so možnosti, da se naposed s prodajo opreme, ki je bila namenjena za novo rafinerijo, rešijo velikih gmojnih težav. Znano je, da je bila gradnja nove rafinerije ukinjena; kljub vsemu pa so že kupljeno opremo v tujini v Lendavi uskladiščili. Po dolgih dogovorih naj bi del opreme prodali rafineriji na Reki, za drugi del opreme pa še vedno nimajo kupca, a ga nenehno iščejo. Upajo, da bodo v prihodnjem letu opremo v celoti prodali, nakar naj bi se začel nekoliko hitrejši vzpon delovne organizacije.

Menijo, da bodo po prodaji opreme, ki jih sedaj močno bremeni, lahko poslovali brez izgub, posebno v rafineriji. Vrednost opreme, ki jo prodali rafineriji Reka, pa je okoli 15 milijonov dolarjev. Jani D.

NAŠI ADUTI: izvoz, kakovost, pravilne poslovne odločitve . . .

Težave, s katerimi se je v letu, ki se izteka, srečevalo naše gospodarstvo, niso obšle tudi delovne organizacije Mura. Kako so se zaostrene razmere gospodarjenja kazale v vaši delovni organizaciji oziroma kakšen je bil njihov vpliv na poslovni rezultat?

BOŽO KUHAČIČ: Tudi v Muri smo se letos srečevali z velikimi težavami pri poslovanju, vendar smo jih uspeli obvladovati, kar potrjujejo rezultati, ki jih dosegamo. Ob sprejemanju plana za leto 1984 predvsem na tujih trgih nismo pričakovali problemov, ki so se pojavili med letom. Objektivno moram sicer ugotoviti, da Mura na zunanjih trgih letos ni imela težav, ki bi neposredno zadevale samo tržišče, pač pa smo imeli težave z izvozom blaga v nekatere države EGS in v Združene države Amerike, kjer so se z uvoznimi licencami relativno močno zapirali. Ta problem je bil še posebno prisoten v Združenih državah Amerike, kamor je Mura v zadnjih letih močno usmerila svoj izvoz. Kot sem že dejal, pa nismo imeli težav s samim tržiščem, pač pa predvsem z zaprtostjo tržišča, kar je vplivalo predvsem na dva naša proizvoda — moške suknjiče in moške obleke. Pričakovali pa smo, da bo zaradi zmanjšanja kupne moči padlo povpraševanje na domačem tržišču, zato smo za to področje načrte zastavili dokaj realno.

In kako se vse to kaže pri finančnem rezultatu?

BOŽO KUHAČIČ: Kljub težavam smo v Muri s poslovnimi rezultati, ki jih letos dosegamo, zadovoljni. Skupna realizacija je v desetih letih mesecih znašala 8 milijard 420 milijonov dinarjev, kar predstavlja vrednostno za 73 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. Od tega je znašala vrednost prodaje na domačem tržišču 5 milijard 638 milijonov dinarjev ali 77 odstotkov več kot v lanskem obdobju. Na tujih trgih pa smo zaslužili 2 milijardi 782 milijonov dinarjev ali 67

odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. Te rezultate smo dosegli ob povprečni produktivnosti dela 102,4 odstotka, kar je ob tako velikem številu delavcev zelo kakovosten podatek, takšna produktivnost dela pa nam je v prvih devetih mesecih omogočila povprečni osebni dohodek nekaj manj kot 25 tisoč dinarjev. Po oceni rezultatov dela za 10 oziroma 11 mesecev pa je poslovni rezultat takšen, da lahko še dodatno nagradimo kakovostno in produktivno delo, tako da ocenjujemo, da bodo povprečni osebni dohodki v Muri letos okrog 27.500 dinarjev.

Rezultati, ki jih dosegate, gotovo niso slučajni. Mura je pojem kakovosti, pojem dobrega dela. Izkoriščenost delovnega časa v vaši delovni organizaciji je nadpovprečna in to vam priznavajo tudi poznavalci. Je torej dobro delo tisto, ki vas vodi do tako uspešnih poslovnih rezultatov?

BOŽO KUHAČIČ: Dejstvo je, da rezultati, ki jih dosegamo, niso slučajni. Mi v poslovanju gotovo nimamo nič manj težav kot drugi, vendar smo pri tem zelo agresivni in nam uspeva, da težave uspešno in hitro rešujemo. Eden od bistvenih dejavnikov našega dobrega poslovanja je vsekakor pravočasna usmeritev v izvoz. Mi smo že pred 25 leti spoznali, da možnosti nadaljnje razvoja moramo iskati v izvozu in v teh letih smo na tem področju napravili kakovostne premike, učvrstili svoje pozicije na zunanjih trgih in predvsem vzpostavili dolgoročne in trdne vezi z našimi poslovnimi partnerji. Čvrste poslovne odnose pa imamo tudi z dobavitelji, saj se že več kot pet let uspešno povezujemo v reprodukcijski verigi in smo na primer samo lani prenesli na dobavitelje 10 milijard dinarjev in si tako zagotovili surovine za kakovostno proizvodnjo. Dejstvo je tudi, da je naša produktivnost dela visoka, da je odnos do dela korekten in pošten, vse to pa vpli-

Poročali smo že, da je delovna organizacija Mura iz Murske Sobotice v zadnjem času prejela dve pomembni priznanji. Gospodarska zbornica Jugoslavije ji je podelila zlato plaketo za doseganje dobrih poslovnih rezultatov in razvijanje samoupravnih odnosov, mednarodna banka iz Washingtona pa jo je priporočila kot eno od možnih konsultantskih organizacij koristnikom kredita te mednarodne bančne ustanove. S tem se Muri odpirajo še večje možnosti za prodajo znanja na tuja tržišča. Prve korake pri tem pa je ta delovna organizacija že naredila. To je bil tudi razlog, da pripravimo obširnejši zapis o prizadevanjih in rezultatih tega 5500-članskega delovnega kolektiva, ki je hkrati tudi največja delovna organizacija v Pomurju. O tem smo se pogovarjali z glavnim direktorjem Mure, Božom Kuharičem.

va na poslovne rezultate. To pa ne velja le za neposredno delo v proizvodnji pač pa tudi za vse ostale službe, ki sodelujejo v proizvodnem in poslovnem procesu. Pomemben dejavnik pri doseganju tako dobrih poslovnih rezultatov so brez dvoma tudi dobre poslovne odločitve. Ki smo jih v

Muri sprejemali v preteklosti. V Muri se nikoli nismo bistveno zadrževali, naložbe v nove proizvodne prostore in v tehnologijo so bile racionalne in kakovostne in vse to daje danes dobre rezultate. V Muri tudi tekoče spremljamo vsa dogajanja na tržišču, tako doma kot v tujini, in nanje tudi zelo hitro reagiramo. Na zunanjih tržiščih gremo predvsem v čim širši izvoz, tako da izvažamo v 20 do 25 držav, z ustreznimi poslovnimi odločitvami pa skušamo obvladovati tudi položaj na domačem tržišču. Tudi pri našem neposrednem poslovanju ne uporabljamo bistvenih kreditov in se usmerjamo predvsem v samofinanciranje. Naj omenim le podatek, da smo v zadnjih treh mesecih uspeli znižati zaloge surovin za 500 milijonov dinarjev, z dobavitelji pa smo se zelo agresivno dogovarjali o podaljšanju rokov plačila, istočasno pa vztrajali na plačilnih rokih do kupcev ter tako dosegli pomemben premik na področju likvidnosti v naši delovni organizaciji. Seveda pa s tem še niso izčrpane vse možnosti, še so možnosti za doseganje večje produktivnosti, pa tudi pri stroških so še rezerve.

Omenili ste usmerjenost v izvoz in nekatere rezultate, ki jih dose-

gate na tem področju. Kakšne rezultate pričakujete do konca leta?

BOŽO KUHAČIČ: V Muri bomo letos ustvarili konvertibilni izvoz v vrednosti od 25 do 26 milijonov dolarjev, kar bo za 10 do 15 odstotkov več kot lani. Kakovosten premik smo letos naredili predvsem pri prestrukturiranju izvoza, saj je kar 99 odstotkov letošnjega izvoza na konvertibilno tržišče. Ob podatku, da bo vrednost našega uvoza le od 4 do 5 milijonov dolarjev, bomo tako ustvarili okrog 20 milijonov dolarjev presežka. Smo pa praktično že prišli v fazo, ko nadaljnje povečevanje izvoza ne bo več možno. V prvi vrsti zato, ker je naša proizvodnja za izvoz izrazito sezonska in v tako kratkem času ne moremo zagotoviti večje proizvodnje, ker pa smo doslej že vložili velike napore za osvojitve domačega tržišča, tudi tega ne smemo izgubiti. Tako bomo še naprej 60 odstotkov naših zmogljivosti namenili za domače in 40 odstotkov za tuje tržišče. Naš dolgoročni cilj pa je preusmeritev izvoza v tej smeri, da povečamo predvsem klasični izvoz. To pa je zaradi izredno nizke ponudbe in kakovosti modnega blaga in cen na domačem tržišču zahtevna naloga, ki jo bomo zmogli le ob čvrstem povezovanju v reprodukcijski verigi z dobavitelji, s katerimi bomo morali skupaj razvijati tkanine. Jasno pa je, da si večjega izvoza tudi ne moremo zamisljati brez uvoza moderne opreme, prav s tem pa imamo v zadnjem času največ težav.

Pred dnevi je minilo leto dni, ko ste v Muri podpisali pogodbo o prodaji znanja in licence v Sudan. Zapleti, do katerih je pri tem prišlo, vas gotovo niso odvrnili, da v tej smeri ne bi razmišljali tudi naprej?

BOŽO KUHAČIČ: Ena najpomembnejših razvojnih

usmeritev Mure je vsekakor prodaja znanja. Menim, da imamo na področju konfekcijske industrije dolgoletno tradicijo, imamo kakovosten tehnološki in drug kader, ki spremlja ta proizvodni proces, zato je prišel čas, da to znanje tudi novčimo. Kljub zapletom s Sudanom, do katerih je prišlo iz znanih razlogov, iščemo nove možnosti, in pravkar se dogovarjamo za prodajo znanja v Sovjetsko zvezo (5 tovarn) in Egipt. Čeprav je to izredno naporno delo, bomo s temi prizadevanji nadaljevali, saj gre pri tem pravzaprav za dve stvari: eno je prodaja znanja, drugo pa prodaja licence za uporabo Murine znamke in Murinih kolekcij v teh državah.

Verjetno se boste strinjali, da je Mura dosegla takšno fazo razvoja, da nadaljnja širitev, predvsem pa novo zaposlovanje, pravzaprav ni več možna oziroma tudi ne bi bila realna. Kako torej naprej? Kam in kako z akumulacijo, ki jo ustvarjate v Muri? Včasih so bile ideje o novih programih, o združevanju sredstev?

BOŽO KUHAČIČ: V Muri se zavedamo, da je 5500 delavcev že izredno veliko število in bi kakršno koli povečevanje lahko v prihodnosti povzročilo večje probleme. Zato naš nadaljnji razvoj gradimo predvsem na tem, da skušamo maksimalno vlagati v razvoj tehnologije. To je seveda povezano z uvozom moderne opreme, zato bo družba morala izvoznikom omogočiti uvoz le-te. Kot sem že dejal, je ona od pomembnih usmeritev našega nadaljnega razvoja prodaja znanja, ne smemo pa zanemariti tudi možnosti združevanja sredstev. Pri tem mislim predvsem na uspešne izvozne programe, ki bi jih v smislu prestrukturiranja gospodarstva naše regije v prihodnosti morali realizirati.

Ludvik Kovač

jubilanti

70 RDECIH ROŽ REVOLUCIONARKI MIMI KOVAČEVI-BARČKI

Zadnje dni novembra je praznovala pomemben življenjski praznik — 70-letnico svojega plodnega in razgibanega življenja Mima (Marija) Kovač-Zupančič, imetnica spomenice 1941 in številnih odlikovanj in priznanj za predvojne, vojne in povojne zasluge.

Kojena je bila v vojnem letu 1914 v Radečah pri Zidanem mostu. Pred vojno je končala učiteljske in je že kot učiteljico sodelovala v levičarskem gibanju. Septembra 1938 leta je dobila mesto učiteljice v Rudmožancih v Prekmurju. V deželi ob Muri se je mlada in borbeno slovenska učiteljica spoznala

in omožila z odvetniškim pripravnikom Stefanom Kovačem-Murkom (1910—1941), voditeljem ljudske vstaje v Prekmurju in narodnim herojem. Oktobra 1939 je bila učiteljica Mima sprejeta v Komunistično partijo Slovenije. Povezala se je s Frančko Kranjec, učiteljico v Trnju in Mileno Petrovar, učiteljico na Kapci, ki ju je poznala kot politično najbolj zreli stanovski tovarišici. Leta 1940 je zastopala Prekmurje na pokrajinski partijski konferenci za Štajersko, ki je bila pri Lacku na Ptuju. Vemo, da je bil njen mož Stefan interniran v Bileči, poleg pa je bil vpoklican na orožne vaje v Slovensko Bistrico, kjer je bil tudi priča hitremu zlomu bivše jugoslovanske vojske. Takrat mu je neki prijatelj posodil civilno obleko, a na poti v domačo deželo so ga prijeli Nemci, vendar jim je ubežal.

— Okupacija me je zatekla v Radmožancih. Stefana in mene je klicala ogrska oblast glede zaposlitve. Medtem ko so morali slovenski učitelji iz Prekmurja, so meni ponudili službo — celo v Nedelici, ker sem po možu dobila domovinsko pravico v Prekmurju. Tudi Stefanu so ponudili več služb... Službe ni sprejel z izgovorom, da ne zna dovolj madžarsko. Iz taktičnih razlogov sem jaz sprejela službo, vedoč, da je ne bo treba opravljati, ker sem bila maja 1941 že visoko noseča. Res sem delala nekaj dni, nakar sem se javila zdravniku in zaprosila za porodniški dopust. Radi so mi ustregli. Napotnico za bolnico v Zalaegerszeg mi je prinesel zdravnik celo na dom. Stefan je šel v ilegalo konec junija 1941.

Tisto noč, ko so ga prvič iskali, sva spala oba na vozu sena, ki je stal pod šupo. Navsezgodaj sva opazila, kako si neznan mož ogleduje našo hišo in okolico. Vstala sva, še komaj oblekla. Stefan pa ni ni, že je proti hiši hitela skupina orožnikov. Ugodna lega hiše je Stefanu omogočila pobeg... Naredili so temeljito preiskavo, a šupirografa niso našli. Bil je v hlevu pri svinji pod košaro...

22. julija sem se sredi noči, po surovo izvršeni preiskavi, odločila za ilegalo dva dni pred porodom. Mima Kovačeva je 24. julija 1941 v ptujski bolnišnici povila sinka Stefana Kovača. Z dojenčkom se je do konca avgusta zadrževala v Mariboru, nato pa je

prišel mož panjo in odšli so v Medlunurje. In neke septembrske noči je poznejši narodni heroj Stefan Kovač s sinčkom Stefanom v naročju potrkal na vrata rojstnega doma v Nedelici. Z njim je bil tudi Vinko Megla, hodoči narodni heroj, ki ga je Kovač spoznal, že ko je bil na orožnih vajah. Poklicala sta najbližje sosedje v domači vasi, in vpričo njih je Kovač izročil v varstvo svojega sina očetu Francu Kovaču in krušni materi Veroniki Kovač.

18. oktober 1941! »Za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti!«, so po osvoboditvi zapisali nad gomilo ljudskega junaka Stefana Kovača v Nedelici.

— Sporočilo o moževi smrti mi je prinesel Vinko Megla. On je o tragičnih dogodkih obvestil pokrajinski komite. Bila sem premočno pretresena zaradi Stefanove smrti, a tudi skrbi za otroka. Megla mi je še sporočil, da moram dolžnega dne priti na sestanke na Kogu pri Kerenciču. Sejo je vodil takratni sekretar PK za Štajersko, pokojni Rado Iršič. Izrekel mi je sožalje, obenem pa mi je predal sekretarsko dolžnost. Druga mu pravzaprav tudi ni kazalo, saj razen Megle in mene drugega ilegalca ni bilo najti. Od še živčihih so bili na sestanku na Kogu Slava Zemljič in Milena Bokša, ostali so padli, med temi tudi Stefan Kuhar-Bojan.

Ker vdovi Mimi Kovač ni bilo mogoče oditi na politično delo v Prekmurje, je iskala zvezo s CK KPS preko Zagorja, kjer je živela njena sestra. Zvezo je tudi dobila. Napotili so jo na Štajersko. Kot ilegalka Barčka je aprila 1942 sodelovala pri ustanovitvi Slovenskoroške partizanske čete. Po tragičnem boju ene je odšla na politično delo na Kozjansko, od tod pa spet na partijsko delo na ptujsko območje, nazadnje je delovala v muriborskem okrožju.

Aretirali so jo marca 1943. Po nekujmesečnem bivanju v mariborskih zaporih, so jo jeseni tega leta odpeljali v zloglasno taborišče Auschwitz, kjer je preživela kalvarijo svojega življenja. Po osvoboditvi je junaka učiteljica Mima Kovač v Nedelici objela svojega 4-letnega sina Stefana, in začela nadaljevati politično delo v Prekmurju.

Jože Janež

Rojaki, preberite!

Uredništva Našega delavca, Radia Ljubljana, uredništve oddaj za Slovence po svetu in Vala 202, Radia Maribor in Radia Murska Sobota bodo tudi letos z Ljubljansko banko — Združeno banko pripravila informativni dan, na katerem vam bodo v Ljubljani ter prvič tudi v Mariboru in Murski Soboti strokovnjaki ves dan odgovarjali na vprašanja s področja zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja, carine, solstva, zaposlovanja, bančništva in drugih. V Ljubljani bo informativni dan v prostorih Našega delavca, Informacijski center Delavske enotnosti, Ljubljana, Celovška cesta 43 (pod dvorano Tivoli, kjer je tudi veliko parkirišče), v Mariboru v Mestni hranilnici Kreditne banke Maribor, Trg svobode 6, in v Murski Soboti v prostorih Ljubljanske banke, Trg zmage 7. Strokovnjaki vam bodo ves čas na voljo tudi po telefonu, in sicer: v Ljubljani na številke 329-343, 329-547 in 329-350, omrežna skupina 061, oziroma na Radiu Ljubljana na številkah 312-522 in 315-852, prav tako v omrežni skupini 061. Telefonski številki v Mariboru sta (062) 20-122 in 20-132, v Murski Soboti pa (069) 25-202.

LENDAVA

Tečaj šivanja in krojenja

Delavska univerza Lendava in krojni center iz Maribora sta organizirala to zimo tečaj šivanja in krojenja. Tovrstni tečaji imajo v lendavski občini že dolgo tradicijo zlasti v krajevnih skupnostih, kjer je bilo doslej največ udeležencev. Na tečajih sodelujejo predvsem mlada dekleta in gospodinjice. V času, ko cene nenehno rastejo, je velika korist, če si znaš sešiti obleko ali kaj drugega, zato je za tečaj vedno veliko zanimanja. Tokrat so tečaj krojenja in šivanja organizirali v Lendavi.

Jani D

DELOVNA ORGANIZACIJA ZA PTT PROMET MURSKA SOBOTA, p. o. TRG ZMAGE 6

RAZPISNA KOMISIJA RAZPISUJE

v skladu z določili Statuta delovne organizacije za ptt promet Murska Sobota, dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA DELOVNE ORGANIZACIJE

Kandidati morajo poleg z zakonom in družbenim dogovorom o uresničevanju kadrovske politike v občini Murska Sobota izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima fakultetno izobrazbo II. stopnje, 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 3 leta na vodilnih ali vodstvenih delovnih mestih,
- ali da ima priznano strokovno usposobljenost v ptt stroki za delo na delovnih mestih, za katera se zahteva visoka strokovna izobrazba in 5 let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih v ptt stroki.

Poleg naštetih pogojev, mora imeti kandidat še organizacijsko-vodstvene kvalifikacije.

Dela in naloge se razpisujejo za dobo 4 let.

Prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema razpisna komisija Delovne organizacije za ptt promet Murska Sobota 15 dni od dneva objave razpisa. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku razpisnega roka.

Sodobno likovno prizadevanje v Pomurju

Misel o sistematičnem zbiranju in odkupu likovnih del, ki že ima svoje korenine v povojnih začelih kolekcijiranju del pomurskih likovnikov po zaslugi muzejskega delavca, galerista in akademskega kiparja Franca Kiralyja, dobiva nove razsežnosti in v letu 1984 že konkretno realizacijo.

Razstava Sodobno likovno prizadevanje v Pomurju, na kateri naj bi ustvarjalci, rojeni v Pomurju, ali ki delajo v tej pokrajini, predstavili svoja najnovejša dela in iz katerega fonda umetnin bi se vsako leto po določenih normativih zbirala dela za stalno zbirko — je med nami. Še več, uspešno je predstavljala našo splošno angažiranost po dialektični poti graditi novo podobo sveta, novo likovno podobo. Kako to uspeva? Ustvarjalcem?

Ustvarjati sodobno pomeni aktivirati ustvarjalni potencial, tehnično znanje in spremljanje vsega, kar muči in razveseljuje človeštvo v drugi polovici 20. stoletja z likovnimi mediji v celoti.

Spričo neverjetno hitrih izmenjav mnenj, likovnih problemov ali prenašanju stilnih rešitev in likovnih informacij pomeni v sklopu množice informacij izluščiti in konstruktivno uporabiti tiste in jih dograjevati, ki kažejo našo splošno angažiranost po dialektični poti graditi novo podobo sveta, novo likovno podobo. Kako to uspeva? Ustvarjalcem?

NIKOLAJ BEER — Sočen kolorit, ki ga je v mladostnem zanosu črpal v prekmurski ravnini in lirične elemente je zamenjala groba struktura. Podslakane zle slutnje, pozitivne in negativne vsebine spodrivajo druga drugo, kaos in red, kozmos in minljivost, kontrasti, divji ritem kot splet likovnega zapisa so likovne vrednote tega slikarstva.

V nasprotju gradi **IVO BOŠNJAKOVIČ** matematično jasen, mikaven, tonsko in koloristično strukturiran svet, „ohraščanih“ spoznanj, kjer je vse na svojem mestu, brez zmot, pa če jih zvrneš v drugi plan temeljnika, svet, v katerem se za likovno strukturo, v samem ničju praznine papirja skriva tudi človekova nemoč.

SANDI ČERVEK — Sum, dotik in odnosi so njegove trenutne vsebine. Te gradi s kot svinec težko barvno paletu, z izrednim čutom za kolorizem, barvno strukturo, prostornost, kompozicijo in preiščeno risbo.

MARIKA DANČ-ROTH je z izrednim poslušom za volno in tkanje ob upoštevanju likovnih vrednot, ki so potrebne, da zgolj likovna dekoracija preraste ta okvir, ustvarila kot domači spečeni kruh tople in prijetne, pa tudi rudimentarno težke likovne vizije.

JOŽE DENKO v fanvistični paleti z elementi novega slikarstva, simboli pokrajine in bioloških jeder gradi svet cvetov.

ZOLTAN GABOR v klasični kazejski temperi slika naše pitre, dokaze minljivosti in stalnosti. Mehko obliko püter spremlja matematična struktura temelja in ozadja.

ŠTEFAN GALIČ z izrednim obvladovanjem tehnike lesoreza in barvnega tiska, ki spominja na zametno mehko metuljevih kril, izvajlja pritažene glasove in nežne vibracije iz lesenih matric z dodatki osebnih zapisov. Obrisi violine ali sočasna prisopodoba ženskega telesa je samo dopolnilo pritaženega likovnega zvoka.

ZLATKO GNEZDA — V ciklu Avtonomija pokopanega spomina s posebnim čutom za likovno kompozicijo, strukturo slike, osebno grafologijo in močno ekspresivno barvno zgoščenostjo in koloritom išče v smislu nove podobe lasten izraz s tekstualnimi dodatki in simboli narodove pre-

teklosti, v kateri spoznava lastno identiteto.

ŠTEFAN HAUKE je opustil ekspresivne dodatke v slikanju melanholije prekmurske zemlje in človeka in se usmeril v čist slikarski jezik in ob dojemanju vzhodnih kultur ustvaril dekorativno živ, ritmično slikarski organizem.

JOŽE HORVAT-JAKI se predstavlja v tipični tehniki, koloritu in vsebini, ki ostaja njegova bistvena izrazna črta — preobrazba človeka in živali.

ZDENKO HUŽJAN — Gnezdičji, ljudje ptice, današnji Ikarusi, nemoč, želja po združitvi so vsebine njegovega monumentalnega slikarskega ekspresionizma, ki mu je v našem prostoru težko najti vzporednico. Zlahka je tudi njegova slikarska struktura in prefinjen kolorit ter navidezno enostavna kompozicija.

SUZANNE KIRALY-MOOS — S postopnim in trdim likovnim delom je slikarki uspelo preiti realistične osnove in „summa summarum“ je naslikala izredna koloristična, čista slikarska dela, polna barve, ritma in svojstvene kompozicije.

JOŽE KOLOŠA se predstavlja z umetniško fotografijo, ki je ne obremenjuje socialna ali druga tematika, zanimajo ga tonske svetlobne vrednote in dimenzije gibanja, zapis svetlobnega valovanja.

MIŠKO KRANJEC razstavlja

ciklus fotografij Vikend v Ljubljani, kjer s fotografskimi mediji zasleduje elemente nadrealistične umetnosti, praznine, sence, osamljenost, nekaj, kar se skriva izza...

LOJZE LOGAR gradi osebni svet vidanj z novimi kompozicijami, v katerih očito z velikim zadovoljstvom družji, razreže in ponovno sestavlja ploskve in linije, simbole razčlovečenja, paradoksov in nravi.

IGNAC MEDEN z jasno, matematično kompozicijo in nelskavo barvitostjo dopoveduje našo determiniranost, še zlasti z neorganskimi reliefnimi vrstici. V ploskvi, ki je nosilka tega izraza pa kot nasprotje v slutenih ritmihi živi pozabljena, a vendar prisotna živost, radost in šegavost.

FRANC MESARIČ trdi, da je umetnost umetnik sam. On, njegovi materiali in atelje so zrcalne podobe tega, kar doživlja in kar v določeni družbi družba od njega pričakuje. Zato mora stati največje platno na tleh z vsemi likovnimi testi in podteksti preteklosti, sedanjosti in prihodnosti.

KOLOMAN NOVAK je v sodelovanju z Mario Takač izdelal skice in mobilne projekte, kinetične plastike s sintezo kiparskih in slikarskih vrednot. Podobno kot Vesarely gradi plastično kinetično enotnost, vendar ne v smislu prostorskega prebijanja ploskve, temveč identifikacije časa.

DITKA PETKOVIČ s poslušom za barve in kompozicijo, ki je značilna za nemški ekspresionizem, gradi subtilno koloristično materijo.

VLADO POTOČNIK — Zanimava me razmerje med ploskvijo, barvo in strukturo barve. Še več, želim, da barva zveni kot glasbeni akord ali disharmonija. V te kompozicije tkem osebne zapise, dialektični odnos do vsega, kar poznam, je bilo ali si mislim, da bo. „Sočno zelena“ je naslov slike, ki simbolizira pomladno bukovoje z vemi zapisi mimoidočih v skorjo, to intimo pa zasledujejo infražarki satelitov.

BORUT VILD — Zelo iskreno, z rahločutno risbo na osnovi kontrasta visokega in globokega tiska razmišlja o usodi razdvojenosti osebnosti in človeštva.

Gotovo dovolj vsebine in hotenja, da s tako prakso predstaviti pomurskih ustvarjalcev nadaljujemo. Ak. slik. magister Vlado Potočnik

ZELO VELIKO – VENDAR NE VSE

Miroslav Kokolj: Prekmurski Slovenci 1919 – 1941

Pomurska založba je letos v domoznanski zbirki Panonika izdala izredno zajetno delo Miroslava Kokolja Prekmurski Slovenci 1919–1941 (648 strani). Avtor knjige je kot učitelj v Lendavi pred vojno in kot ravnatelj sohoške gimnazije v prvih letih po vojni znal prislusni življenjskemu utripu v Prekmurju: prevratniška dogajanja ob koncu prve svetovne vojne in šolstvo v Prekmurju, to je bilo področje njegovega publicistično-zgodovinskega zanimanja. Delo Prekmurski Slovenci 1919–1941 je rezultat večdesetletnega iskanja in primerjanja predvsem arhivskega gradiva, posebno pa še prekmurskega periodičnega tiska, ki ga je — razširjen kot v nobeni slovenski provinci med vojnama — najbrž kar silil k temu dejanju. Mimo nekaterih mesečnikov in kolekdarjev so v medvojnih letih izhajali še naslednji časopisi, največ kot tedniki: Prekmurski glasnik (1920–22), Morska krajina — Muravidek (1922–32), Nepujsag (1923–28 v Martjancih), Naš dom (1923–25), Szabadsag (1923–25), Murske novine (1924–25), Nepujsag (1926–29 v Lendavi), Kmečka moč (1927), Glas naroda (1928), Novi čas (1932–33), Ljudska pravica (1934–35), kot mesečnik, ki je močneje vplival na spreminjanje stvari, je bil tu tudi Mladi Prekmurec (1936–40), kot najbolj vsidran med ljudstvom pa je v letih med obema vojnama izhajal tednik Novine.

Skratka, tiskana beseda, kije ni mogoče zbrisati, je najbolj verodostojno pričevanje časa in razmer. V monografiji (Prekmurski Slovenci) je praviloma vse, kar je našlo odmev v tedanjem življenju množice in posameznikov. Pri tem ne naštevajo zgolj dogodkov, temveč osvetljuje tudi vzroke njihovega nastanka in problematiko, ki je zahtevala nadaljnje rešitve. Je v oceni Kokoljeve knjige zapisal dr. Rudi Kvovsky. Kokolj se ne spušta v podrobno analizo in sintetično ocenjevanje. V tem je domet njegovega dela, ki ni nobena vseobsegajoča zgodovina medvojnega časa v Prekmurju, temveč je »verna slika faktov.« kot je zapisano tudi v založnikovi besedi: »Avtor opiše obdobje stare Jugoslavije, ko je Prekmurje dalo svoje prve politike, gospodarstvenike, pisatelje, slikarje, kiparje, arhitekte, agronome, ekonomiste in druge izobražence... ko je kmetijski proletarec prek agrarne reforme dobil nekaj zemlje in se je začelo razvijati društveno življenje.«

Ob tem, vsaj na videz nekoliko pozitivističnemu pristopu, pa si avtor vendarle prizadeva kaj več kot samo nizati dogodke, med katerimi so tudi takšni, ki delu ne bi naredili nobene škode, če bi izostali (pristanek Cosynsovega

balona leta 1934, požari v Prekmurju in morda še kaj, kajti potemt bi bilo enakovredno obravnavati na primer tudi tihotapstvo). Kokoljeva je trditev, ki presega zgolj fotografijo, da so bili protestantski prosvetitelji — posegajoč pri tem daleč v preteklost — mnogo manj slovensko osvobodni in so zaradi pripadnosti narečju veliko bolj dezintegrativno delovali, kakor rimokatoliška duhovščina. Obojisesesiceršolali v slovenstvu tujem okolju (Bratistava, Sopronj, Sombotelj itd.), toda slednji so imeli najbrž odločilno oporo vstikih čez Muro. Ta Kokoljeva trditev ima lahko tudi ugovore, predvsem zaradi dejstva, da je bila pripadnost narečju osnova slovenskemu delovanju, ki pa glede na razvoj ni imelo nobene perspektive, podobno kot prištajerskih Slovencev tistega časa.

Nič več kot pričevanje je na primer tolikokratno omenjanje prekmurske avtonomije in tako ali drugače deklarirana pravica Slovencev ali Hrvatov do Prekmurja v tistih usodnih dneh nastajanja Kraljevine SHS. Spodnji del Prekmurja je bil stoletja pod cerkveno jurisdikcijo zagrebške škofije. Iz tega odnosa je nastajal videz hrvaškega značaja Prekmurja. Iz Kokoljevega dela vzemo, da so bile prohrvaške ambicije žive le vsakrjnem lendavskem kotu Prekmurja. Razpeloženje leta 1919, ko so se ustvarile težnje napredne misli o združitvi južnih Slovanov, Hrvatov ni dopuščalo, da bi svoje zahteve do Prekmurja dokazovali na zgodovinskem pravu, in to vsaj za tisti del pokrajine, ki je bil cerkveno navezan na Zagreb. Dobrih šestdeset let po teh dogodkih imamo nekoliko drugačne predstave o narodnostni pripadnosti, čeprav še danes s sosedi Hrvati nismo razčistili nekaterih temeljnih vprašanj sosedskega bivanja in medsebojnega vplivanja slovenščine (in torej tudi prekmursčine) na hrvaščino in obratno. Odločitev o izdaji slovarja kajkavskega knjižnega jezika bo korak naprej pri razčiščenju in obratno.

Resnici na ljubo, čeprav to ne spreminja stvari, pa je treba pohvaliti v spomin še nekatera dejstva (doslej žal premalo raziskana), ki imajo v Kokoljevi knjigi določen odmev. Še danes je namreč živo nekakšno tradicionalistično pojmovanje, da so Prekmurci zgolj neposredni potomci tistih naših prednikov — Slovanov, ki so se od 5. stoletja naprej naseljevali v ta in širši geografski prostor. To velja najbrž samo toliko, kot velja za sosednji štajerski del Slovenije, kajti tej prvotni kolonizaciji je po 12. stoletju sledila druga in v tej so fevdalci tudi v prekmurski prostor pripeljali naslednike iz zahodne Slovenije (tudi Koroške), predvsem pa

najbrž z območja sedanje Hrvaške.

Ta poseg daleč nazaj je povezan s pojmi »vogrski Vendi«, potem »slavji« in »slovenji« ter »vogrski Slovenji«, ki so predmet Kokoljevega obravnavanja in prikazovanja zapletenosti razmer v tistih časih in ki imajo svoje korenine daleč pred letom 1919.

Kokolj ne poskuša podati tudi ocene avtonomije Prekmurja, ki bi jo smeli šteti med nekakšne bizarne elemente »državotvornosti«, v tistih razmerah seveda.

Torej zaman iščemo v »Prekmurskih Slovenceh« zgodovinsko sintezo. Ta bi bila preuranjena, še se bo treba ukvarjati s preteklostjo, in to z najrazličnejših vidikov: agrarnega in drugih.

Nesmiselno bi bilo Kokoljev način podajanja tvarine poskušati prikazati s citati. To se ne da. Knjigo je treba vzeti v roke in jo brati. »In bere se«, kot je ob predstavitvi knjige prejšnji četrtek dejal direktor Pomurske založbe Jože Ternar. Bere se, ker diha iz nje prekmurski človek z vsemi svojimi stremljenji in nakanami, majhen v miselnih obzorjih, skromen v nekakšni svetovljanski izkušnji, vendar kot pribit na lastna tla in svojo preteklost.

Naj je komu všeč ali ne, resnica v teh razmerah je zelo blizu karikaturi ali goteski: ne samo Slovenija, vsa tedanja Jugoslavija se je odsvitovala v zaostalem Prekmurju. V pokrajini so nastajali nekakšni hibridi političnih strank, in vsakdo, domačin ali prišlek, je poskušal ustanavljati politično stranko ali pa izdajati vsaj časopis. Tu je bila razklanost med madžarsko čutečim vendoslovenstvom in slovenstvom, razklanost med pripadnostjo arhaičnemu domačemu jezikovnemu izročilu, ki za kovanje novih besed ni poznalo nobenih jezikovnih pravil, in sodobno slovenščino. Kokoljevi citati iz sodobnega prekmurskega periodičnega tiska slijo bralca k razmišljanju.

Ker zgodovina ni od večerj do danes, bi bilo treba ob prebiranju Kokoljeve knjige najti tudi nekakšen nauk za današnji čas. Če so se na mirovni konferenci v Parizu, po končani prvi svetovni vojni, Slovence toliko potegovali za Prekmurje (dr. Slavič, dr. Kovačič in drugi), potem je integracija kot je po Kokoljevo zelo nazorno opisana oziroma dokumentirana, od nacionalnih občutkov in tudi dvomov, preko nenehnih in spoznano nerealnih teženj po avtonomiji Prekmurja, živa tvarina zgodovine tudi v času po obdobju, ki ga avtor obravnava: vsebina vsakršne integracije je godpodarski razvoj.

Kot že rečeno, se je Kokolj pri pisanju svojega dela naslonil predvsem na slovenske časopisne vire, zelo malo na madžarske, zanemaril pa je vse druge, celo pa

ustne. Predvsem glede slednjih bi smeli trditi, da ne spadajo v zamisljeni koncept dela. Če bi jih uporabljal, potem se ne bi mogel izogniti primerjanju, konfrontiranju ter posploševanju v zaključkih. Zvest tako zastavljeni nalogi se je kot »prišlek« odrekel poseganju v »prekmursko substanco«, kar bi mu lahko nakopal prejšnji gnev in kritiko kot pa pohvalo. To nekoliko spekulativno konstrukcijo naj na nekakšen način opravičim stem, kar je avtor povedal ob predstavitvi svoje knjige in o čemer se da prebrati na mnogih mestih v knjigi sami: »Ljudje, ki so tistikrat — v prvih letih po prvi svetovni vojni prišli v Prekmurje iz drugih predelov Slovenije, so bili za Prekmurce »prišleki«, »cekerashi« in podobno. Prekmurci pa so bili za te vsi povprek »madžaroni«.

Ob izidu Kokoljeve knjige je treba omeniti še nekaj, kar nakazuje dimenzije obravnavanega časa. Prekmurje se je v letih, ko je bilo z senžermensko in trianonsko mirovno pogodbo, po končani prvi svetovni vojni, dokončno priključeno k novonastali državni tvorbi južnih Slovanov znašlo v z ničemer primerljivem položaju. »Slovenija« se je že leta 1848 otepla fevdalizma in je vse do konca avstro-ogrske monarhije — sicer s skromnimi koraki — šla industrijski družbi naproti. Prekmurje se je z zadnjimi ostanki fevdalizma spoprijemalo šele po letu 1919. Kolikšna časovna razlika. Kokolj v drugem delu svoje knjige obravnava tudi agrarno reformo in kolonizacijo ter pri tem ugotavlja nasprotovanje tedanjega prekmurskega narodnega voditelja Jožefa Klekla st nameram oblasti: »Čemu k nam tuje prišeljevat? Tak je preveč gosto prebivalstvo Prekmurja.« je zapisal v tem nasprotovanju pa je tudi zahteva ljudskih množic, ki so bile agrarne zemlje resnično potrebne in lačne.

Skoda, da v Kokoljevem delu — sodeč po naslovu bi to smeli pričakovati — ni nič o porabskih Slovenceh in o tistih Prekmurcih, ki so ostali izven jugoslovanskih meja, v tako imenovanem radgonskem kotu.

Naj se ob prebiranju Kokoljeve knjige bolj ali manj zahtevnemu bralcu utrinjajo takšne ali drugačne misli in pomisleki, dejstvo je, da so »Prekmurski Slovenci« temeljno delo za nadaljnje produkcije in spoznavanje zgodovine našega najbolj severovzhodnega dela domovine.

Knjiga, posvečena spominu Miška Kranjca, ki si je veliko prizadeval, da bi delo izšlo, ni namenjena samo Prekmurcem, temveč tudi vsem ostalim Slovincem. Spoznavajmo se, da bomo lažje razumeli našo skupno nezavidljivo preteklost in sami sebe.

Juš MAKOVEC

KULTURNI UTRIP LENDAVE

Zelo težko je v strnjeni obliki zapisati številna kulturna dogajanja, ki se vse leto vrstijo na lendavskem območju. Lahko bi rekli, da skoraj ni tedna, ko ne bi bilo kakšne kulturne prireditve ali pomembnejše tovrstne akcije. Tudi v zimskem času se dogajajo pomembne stvari. Poleg že tradicionalnih prireditev, kot so razstave in gledališke predstave, moramo upoštevati aktivnost kulturnih društev in sekcij lendavskega gledališkega društva.

V večini vasi so že ustanovljena kulturna društva, katerih dejavnost je prav pozimi zelo razvejena in raznolika. Dokaz za to je, da so prav v tem času različne proslave:

Za dan republike, 8. februarja za slovenski kulturni praznik, 15.

marca za madžarski kulturni praznik itd. Ob teh jubilejih v slehernem društvu organizirajo dvojezične proslave, kjer mladi in starejši recitirajo tako Prešerna in Zupančiča kot Petőfija ali Adyja.

Letos se je tem jubilejem pridružila še 75. obletnica rojstva Miloša Radnótiya in 41. obletnica njegove smrti. Prav v ta namen je tudi lendavska knjižnica pripravila literarni večer in razstavo dokumentov Radnótiya.

Na literarnem večeru so sodelovali recitatorji iz Zalaegerszege. V Lendavi je na ogled še razstava 12. mednarodne likovne kolonije, kjer razstavlja šest slikarjev. Izredno pomemben kulturni dogodek bo otvoritev razstave likovnih del slikarja Ladi-

stava Danča v Lentiju. Razstavo bodo organizirali v okviru obmejnega kulturnega sodelovanja, ki vsebuje več izmenjav razstav med Lendavo in Lentijem. V okviru obmejnih kulturnih stikov je 16. in 17. decembra v Lendavi in Domanjševcih gostovalo gledališče HEVESI SANDOR iz Zalaegerszege. Gledališčniki so prikazali komedijo Machiavellija: Mandragola. Pri obeh predstavah je bila dvorana polna. Govorili smo o amaterski kulturni dejavnosti po vaseh, kjer marsikje pripravljajo kakšno igro. Moramo pa opozoriti na ponovno prebujanje aktivnosti gledališkega društva v Lendavi. Slovenska dramska skupina tega društva pripravlja igro Dušana Jovanoviča: Podoželski plejboji, madžarska skupina pa igro F. Hercega: Siro-

cco. Pri obeh skupinah so se vaje že začele in verjetno bodo igre uprizorjene že spomladi. Madžarska folklorna skupina Lindau ima vaje vsak teden trenutno pripravljajo nove ples. Svoje gledalce bi radi presenetili z novim programom. Verjetno bodo imeli marca v Lendavi svojo samostojno gala predstavo. 8. februarja in 15. marca bodo v marsikateri KS proslave, kjer bodo društva pokazala občanom, kar so se med letom naučili. v vsakem društvu se madžarski in slovenski programi prepletajo. V vseh dejavnostih se čuti sodelovanje obeh narodnosti in stičišče obeh kultur.

Morali bi povedati nekaj tudi o ustvarjalni vni lendavskih likovnih umetnikov, ki ustvarjajo vsak po svoje. Galič pripravlja razstavo v Ljubljani, Hužjan, Király, Gábor ustvarjajo vsak po svoje. Vse naše umetnike vključuje v svoj razstaveni program tudi širši slovenski likovni prostor.

Tudi literati lendavske občine so aktivni. Jože Varga je lansko leto objavil svojo pesniško zbirko, Szomi Pal ima v tisku svoj roman, S. Szunyogh pa je že oddal Pomurski založbi svojo novo pesniško zbirko. Ostali avtorji so ob dnevu republike objavili svoj izbor v Nepujsagu. Torej je kulturni utrip Lendave pester, lahko pa bi našli še razne druge aktivnosti. Marsikdaj občani teh dogajanj niti ne opazijo, ker se jim zdi samoumevno, da se na lendavski ledmi zmeraj nekaj dogaja. Tako je bilo prejšnja desetletja in tako bo tudi v prihodnje.

S. Szunyogh

Razstava ornamentike in folklornega blaga

Razstava ljudske ornamentike ter ostale narodne umetnosti in folklornega blaga Slovenije, ostalih narodov in narodnosti Jugoslavije in sveta je svojevrsten prikaz sistematičnega zbiranja, proučevanja in risanja Ivana Razborška. Najbolj ga privlači originalni ljudski ornament, iz teh pa potem sestavlja in riše lastne motive in kompozicije na različne materiale. Zbral je nad 6000 originalnih elementov ljudske ornamentike, ki jo je srčno in nepovtorljivo obdelovala nešolana roka in je izraz človeške duše in srca.

Ivana Razborška — ob otvoritvi ga je predstavil Jože Vugrinec — ob tem privlači še ornamentika v naravi — fotografirani antikaelektronika. Pri ornamentiki v naravi ga zanima oblikovanje narave, pri antikaelektroniki pa kombinirana tiskana vezja in (enobarvno) ornamentiko.

Razstava v Pokrajinskem muzeju (gradu), ki jo je organizirala Pokrajinska in študijska knjižnica, bo odprta do 18. januarja vsak dan od 11.00 do 15.00 razen sobot in prazničnih dni; za vse obiskovalce — še posebno osnovno- in srednješolce, ki jim je predvsem namenjena — je prijetna popostritev.

M. M., foto A. A.

L. ENDAVA

KONČAN TEDEN MADŽARSKEGA FILMA

Samoupravna interesna skupnost za izobraževanje in kulturo madžarske narodnosti v Lendavi je letos prvič pripravila teden madžarskega filma v občini. Predvajali so 7 madžarskih filmov novejšje proizvodnje. Ogledalo si jih je veliko pripadnikov narodnosti pa tudi drugih obiskovalcev in ljubiteljev filma. Kulturna skupnost je za šolarje organizirala posebne predstave, tako da so tudi najmlajši lahko spoznali prerez madžarske kinematografije. Filme je priskrbelo kulturna institucija iz Zalaegersgega. Narodnostna skupnost načrtuje teden madžarskega filma tudi v prihodnjem letu.

SKROMNA SREDSTVA, A BOGATE OBRESTITI

»Ob tako skromnih sredstvih doseči takšne bogate delovne rezultate, obenem pa aktivirati toliko ljudi za kulturno delovanje — tega danes zares ni mogoče pripisati katerikoli kulturni skupini ali instituciji,« je bilo mnenje enega izmed razpravljalcev, ki so na minulem občnem zboru KUD Beltinci ocenjevali delovanje tega društva v minulem dvehletnem obdobju.

Nad sto nastopov različnih društvenih sekcij, več kot trideset gostovanj drugih skupin, društev ali priznanih umetnikov, dva uspešno izvedena folklorna festivala, ki si ju je ogledalo domala 15.000 obiskovalcev, velik napredek v organiziranosti in strokovnem izpolnjevanju članov posameznih sekcij, ki so v tem času uspeli predstaviti dobro desetišino skupnih nastopov v celovečernem programu — to bi bila na kratko povzeta dvehletna kulturna bera najaktivnejšega kulturnega društva v soboški občini. Okoli sedemdeset članov društva je delovalo v tem času neprekinjeno in aktivno v folklorni, knjižnični, recitacijski in glasbeni (MPZ in tamburaši) sekciji, če izvzamemo oba folklorna festivala, kjer tako obsežne organizacije, kakršno zahteva ta prireditev, ne bi mogli izvesti brez večjega števila društvenih delavcev in občanov iz Beltincev in okolice. Pretežni del nastopov odpade na folklorno sekcijo, ki je ob spremljavi bande Kociper-Baranja samo v letu 1984 nastopila kar 43-krat, večinoma s celovečernim programom na domačih in tujih odrih. Delo ostalih sekcij, predvsem dramsko-recitacijske, je bilo močno ovirano zaradi neustreznih razmer, ki jih najbolj povzroča pomanjkanje kulturne dvorane.

KULTURA IN ZDRUŽENO DELO — na tradicionalnem Rašiškem dnevu, ki so ga letos organizirali delavci Rašične Beltinke, je 2000 delavcem našega tekstilnega velikanu zaposlala folklorna skupina beltinskega kuda.

Prav okoli tega problema je tekla na občnem zboru marsikateri razprava. Ob zglednem sodelovanju za Beltinko in posebno z osnovno šolo 17. oktober, kjer je večnamenskim prostorom, s katerim beltinski kulturniki zasilo rešujejo problem kulturne dvorane, namreč še lep čas ni videti perspektiv za pridobitev ustreznega kulturnega prostora. Sicer bo ta investicija po zagotovilih krajevnih dejavnikov v naslednjem srednjeročnem obdobju vsekakor dobila prednost, vendar pa bo zaradi kopice problemov in potreb, ki se pojavljajo v drugem centru občine, le težko najti dovolj sredstev za realizacijo te zamisli. Škoda, kajti kadrovskih moči in volje do dela je veliko, to pa je vsekakor najvažnejši pogoj za uspeh.

V razpravi po dokaj bogatem poročilu, ki ga je pripravila prizadevna predsednica društva Milica Šadlova, je bilo razveseljivo ugotovljeno dejstvo, da se beltinski kulturniki s svojimi programi vse pogosteje pojavljajo tudi v združenem delu. Tako so petino svojih nastopov opravili med delavci pomurskih delovnih kolektivov, ki pa so po načelih svobodne menjave dela to povrnili društvu.

Prav tako je naraslo število nastopov v krajevnih skupnostih, kar kaže na rast zanimanja za delo amaterskih kulturnikov. Govorili so tudi o problematiki nakupa revij in časopisov v čitalnico društvene knjižnice, kjer se razen knjižnične in čitalniške dejavnosti uspešno razvijajo tudi manjše kulturne prireditve, od razstav do klubskih in literarnih večerov. Omenjeno periodiko je doslej financiral Kulturni center, zaradi znanih težav (pomanjkanje kul-

turnega dinarja) pa prehaja ta obveznost sedaj na ramena društva. Vsekakor bodo ta problem ustrezno reševali ob pomoči krajevnih organizacij in KS. Ugotovili so tudi potrebo po sodelovanju in mentorskem delu v novoustanovljenem PIKUD na OŠ 17. oktober, kakor pozitivni dela tamburaške in likovne sekcije, ki ju pesti predvsem pomanjkanje ustreznega strokovnega vodstvenega kadra, ne pa materialnih sredstev. Zrasla je pobuda o morebitni ustanovitvi filmske sekcije, ki bi zapolnila pomanjkanje filmskih predstav po ukinitvi kinodvorane pred leti, poskušali pa bodo najti ustrezen način vključevanja mladine v vrste nekaterih društvenih dejavnosti, saj je na primer pri pevcih že čutili potrebo po mlajših glasovih. Rešitev za to vidijo najbolj pri preventivnem delu v vrstah osnovnošolske mladine, več stikov pa bi morali navezati z glasbeno šolo, ki deluje s svojim oddelkom v Beltincih in bi lahko pripomogla pri boljši koncertni ponudbi, ki jo v Beltincih izredno pogrešajo.

Iz bogatega programa dela, ki so si ga zastavili beltinski kulturniki ob koncu, je potrebno naglasiti poleg tekočih nalog, kakor so sodelovanja na rednih slavnostnih ali revijskih prireditvah ter zbiranje ljudskega blaga, tudi izvedbo 15. folklornega festivala, ki mu bodo prihodnje leto dali poudarek na večjem zblizanju mladinske iz zamejstva, skrb za nove kadre in strokovno izpolnjevanje članstva, poživitev likovne in koncertne dejavnosti, pridobitev in ureditev novih prostorov za vaje in garderobo, slavnostno obeležitev 15-letnice ponovnega delovanja društva, ki bo ob kulturnem prazniku, študiranje no-

vega celovečernega programa za gostovanja... Vsekakor pa sodi med celovito nalogo programa boj za kulturne ponudbe v Beltincih. Zavedajo se, da bo ta boj težak, poln samoodpovedovanja in vztrajnosti, vendar beltinski kulturniki že vrsto let dokazujejo, da se s tem da kaj doseči, zato ne bodo popuščali.

so se s priložnostnim darilom zahvalili za štiri in pol desetletja dela pri folklorni skupini basistu Jožefu Kociperu, ki te dni praznuje 80-letnico. Veselo napolnilo srečnega slavljence, naj »fsi tak dolgo zdržijo pri ton deli, kak jš, do osemdesetega leta,« naj bo vodilo prizadevnim Beltinčanom tudi v prihodnje!

OB ROB HVALEVREDNI AKCIJI

NAŠ ODNOS DO KNJIGE

Še ena zares hvalevredna pobuda spet ni naletela na dovolj razumevanja. Akcija »Knjige v knjižnico« si gotovo zasluži to oznako, vso pohvalo pa tudi sindikat, ki se je aktivno vključil. Primer iz radgonske občine kaže, da odmeva ni bilo dovolj, postavlja pa se vprašanje, po čigavi krivici.

Občinska kulturna skupnost je namenila za nakup knjig, ki bi zapolnile praznine na policah matične knjižnice pri delavski univerzi 260 tisoč dinarjev, Kulturna skupnost Slovenije je voljna primakniti 500 tisoč dinarjev, ob pogoju — seveda — da bodo takšen delež zagotovili tudi v občini. Kako do razlike 240 tisočakov in s tem do skupnega milijona din, ki bi za knjižnico pomenil ogromno? »Knjiga v knjižnico« pomeni v

praksi le 40 dinarjev, ki naj bi jih prispeval vsak delavec. Za ekspanzijo, v dražjih lokalih pa še to ne. Po zadnjih podatkih se je denarja nabralo le za dobrih 49 tisoč dinarjev. Malo, premalo, predvsem pa je premajhen odziv iz večine delovnih okolij in začuda tudi iz prosvetnih delovnih kolektivov.

Drži, da je vse manj denarja za takšne in podobne potrebe. Da v nekaterih delovnih organizacijah in šolah premorejo močne lastne knjižnice, ponekod zaposlujejo za ta dela celo profesionalce. Pa vendar je radgonska knjižnica v delavski univerzi za večino delovnih ljudi in občanov še vedno najbližja pot do knjige. Da bi si te sami kupovali pri teh cenah, je za marsikatero družino že utopija.

VP

SEVERJEVA NAGRADA IVU ŽNIDARIČU

V letošnjem letu so številni Pomurci dobili visoka priznanja in odlikovanja tudi na področju kulture. 18. decembra so v Škofji Loki podeljivali letošnje nagrade Staneta Severja, ki jih prejmejo profesionalni in amaterski gledališki delavci za najboljše stvaritve v sezoni 1983/84. Kulturno-umetniško društvo Ivan Kaučič je v minuli sezoni postavilo na oder Smrt predsednika

Bil si tudi režiser.

„Na ljutomerskem odru sem režiral tri ali štiri predstave, ki so vse po vrsti uspele. Pod uspele mislim na to, da so se vvrstile na zaključne republiške prireditve Naša beseda. Seveda pa režiserstvo zopet ne gre brez igralskih izkušenj. Nič ni računena. S tem si moramo biti enkrat na jasnem. Vsak režiser mora imeti v sebi nekaj igralskega. Tisto, ko strokovnjaki pravijo, da mora igravec sam razmišljati, to ne pomeni nič. Kot režiser moram igralcu pričarati njegovo vlogo. In če sam nisem igravec, mu tega ne bom mogel. Režiserske sposobnosti sem dobil samo iz svojega dela, nekaj pa tudi na seminarjih. Največ pa takrat, ko so v Ljutomeru gostovali drugi režiserji. Zame bo vedno vodilo tisto, kar je dejal Marjan Belina: Če delaš to, kar ti drugi pokažejo, si opica, če govoriš to, kar ti drugi rečejo, pa si papiga.“

Delo v kulturi je v glavnem v prostem času. Koliko ga ti žrtvuješ?

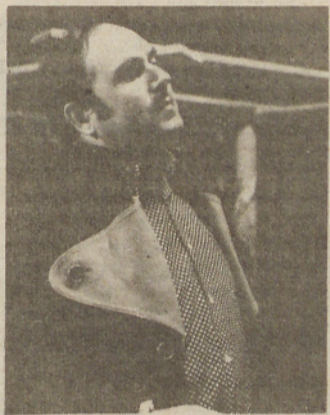
„Najprej moram povedati, da ga rad žrtvujem. Seveda pa poleg igrarstva in režiserstva pride name še veliko drugih opravil, vse od lepiljenja plakatov, maskerstva, pisanje reklamnih panojev in v končni fazi tudi izdelava scen za različne predstave. Vse preveč mojega dela je vloženo v ljutomersko kulturo. Vem, da na cesti govoriš, glej prihaja minister za kulturo. Pa tega ne jemljem za zlo, nasprotno — čutim se pohvaljenega.“

Kakšna je pravzaprav tvoja gledališka pot, Ivo?

„Z odrskimi deskami sem se spoznal že pred 24 leti, v Ljutomeru pa sem prišel tri leta kasneje. V tem času se je vrstilo veliko vlog, preveč bi jih bilo naštevati, saj sem v vsaki sezoni odigral najmanj eno. Moram pa poudariti, da med vlogami, ki jih igram, ne delam razlik, pa naj bo to glavna ali stranska. Ne morem ocenjevati, katera je bila boljša, katera slabša. Je pa seveda jasno, da ti nekatere vloge lažje ležijo bolj, druge pa manj. In to je po svoje zanimivo, saj v vlogi, ki ti manj leži, vložiš več dela.“

Kaj pa ti pomeni to priznanje? „Seveda je Severjeva nagrada velika stvar. Prejel sem jo za hišnika Gusteka, menim pa, da je to nagrada za moje življenjsko delo, saj, če ne bi bilo minulih 24 let, ne bi bilo tudi takšnega Gusteka, kot sem ga predstavil. Izkušnje in trdo delo naredijo igralca. Seveda pa me tudi veseli, da moje delo, moje vloge, nekdo opazi in tudi ceni. To pa pomeni, da ves trud ni bil zaman.“

Dušan Loparnik

Ivo Žnidarič v vlogi grofa pri igri Matiček se ženi

Franci Just

DANAŠNJA POMURSKA LITERARNA SCENA ali o navzkrižju struktur in interesov

4 Drugi, temu povsem nasprotujoč interes, je interes po ljubiteljski literaturi za preprostega recipienta in po njenem zveščanju v edino literarno dejavnost. Eksplicitno je izražen v spremni besedi k Ois, njen avtor je Roman Sluga: »V lanskem letu je nekaj pomurskih literatov želelo ustanoviti pomursko literarno glasilo. Sprašujem se, kdo bo v njem objavjal, ko pa mi s težavo zberemo dovolj kvalitetnih tekstov za objavo. Mislim, da bi brošura Obi in srce lahko delno nadomestila to, kar v Pomurju pogrešamo, seveda bi v tem primeru koncept nekoliko »nremenili.« (R. Sluga. Literarna dejavnost, Ois, 4) Izjava izhaja iz nevedenja, iz nepoznavanja diferenciranosti v strukturi recipienta, saj npr. drugače načrta za »četrtletnik za književnost in kulturo« z delovnim naslovom Premik ne bi mogla proglasiti za »pomursko literarno glasilo«. Ta zveščavnostni interes je bil že v naslednji številki Vestnika, natančneje v sestavku Toneta Stefaneca (T. Stefanec, Še enkrat: V čigavo korist?, 27. september 1984) modificiran v željo po združitvi »nizkega« in »visokega«, združitve pa naj bi temeljila na razširjeni podlagi Ois. Ta modifikacija izhaja sicer iz zavesti o obstoju dveh struktur, ljubiteljske in njo presenjajoče, vendar pa v nadaljevanju njen avtor prehaja

v kontradiktorno alternativnost (»kajti ne bi se smelo zgoditi, da bi nova revija objavljala hermetično zaprte in poprečnemu občanu nerazumljive tekste, kar pa seveda ne pomeni, da je potrebno in možno streei slehernemu okusu«), ki je bila odločno in odlično zavrnjena v sestavku Andreja Coklina (A. Coklin, Tudi tretjič: V čigavo korist?, Vestnik, 4. oktober 1984). Avtor izhaja iz zavesti o razliki med obema literarnima strukturama, hkrati pa so mu kristalno jasne tudi razsežnosti, potrebe in možnosti ene in druge, tako da je šele tukaj interes po ljubiteljski literaturi dobil sebi ustrezno obliko in obseg: »Za izdajanje kakovostnih zbornikov pa mislijo (Elradovi kulturniki, op. F. J.), da niso dovolj usposobljeni in zato to nalogo prepuščajo tistim, ki so za to poklicani. (...) objavljali prispevke vseh pomurskih literatov, ki želijo objavljati v njej, seveda po izboru, ki bo upošteval raven kulturnega dojemanja njihovih delavcev (...).«

Današnji pomurski interes po »visoki«, umetniški literaturi na eni in po literaturi za preprostega recipienta na drugi strani pa neposredno vodi do znanega spora med Prešeren—Copovimi in Kopitarjevimi zahtevami, k sporu, katerega razplet je splošno znan. In tako se iz leta 1984 v Pomurju pričē

zgodovinskemu paradoksu, priče re-evolucijskemu nasprotju in stanju, ki je bilo svojčas (z Mladim Prekmurcem, še bolj pa s Svetom ob Muři) že preseženo. Res katastrofalno spoznanje!

Iz zornega kota tega spoznanja je mogoče videti v niči številki Odmevov hvalevreden poskus, premakniti stvari z ničle, vendar poskus, ki s svojimi stranpotmi v pripravljalnem obdobju (glej: Feri Lainšček, O porodnih krčih, Vestnik, 30. avgust 1984), s svojim mešanjem struktur in nedovoljnim poseganjem k vrhu poezije ostaja zasilen izhod. Dejstvo, da so izostala številna kulturna področja in da je v prostoru potrebna publikacija, ki bi izhajala vsaj štirikrat na leto, pa daje Odmevom predvsem pečat začetnega zaganjanja motorja, za uspešno vožnjo pa bo treba znova premisliti smer, preštudirati zavoje, vzpone in spuste, navsezadnje tudi preveriti moč motorja in temu prilagoditi tehniko vožnje.

Ob omenjenem spoznanju, ki je rezultat objektivne, nevtralne analize, pa človek v človeku ne more ostati nevtralen. Zato dve »osebni« končni pripombi:

1. Daleč sem od tega, da bi zavračal ljubiteljsko literarno strukturo in interes po literaturi za preprostega recipienta, ker se zavedam, da smo ljudje med seboj različni, različno dovzetni in

občutljivi za umetnostna vprašanja, da smo v njih tudi različno razgledani itd., itd., hkrati in predvsem se pa zavzemam za to, da bi »visoka«, umetniška literatura in kultura nasploh našla tukaj tako plodna tla kot npr. pšenica ali koruza.

2. Vsako javno razgaljanje vzrokov za današnje paradoksalno stanje se je v preteklosti izkazalo za brezuspešno, zato ne kaže izgubljati besed o navzkrižju čisto drugačnih interesov, npr. o lokalističnih interesih, ki ne vidijo skupnih ciljev in potreb, o interesu linije najmanjšega odpora, ki skuša s čim manj dela priti do čim več denarja in se zato zadovolji z vsako kulturno malenkostjo, o interesu po obvladovanju, ki razume diferenciranost zaoli kot entropijo v določenem sistemu, pa tudi o privatnih interesih tistih, ki bi lahko kaj storili, vendar skupne cilje podrejujejo zasebnim; morebiti kaže dopolniti Stefana Smeja, da glavni krivec ni »slovensko-ljubljanska kulturna scena« (Š. Smej, Prispevek za bolni natančno uperitev osti kritike, Vestnik, 30. avgusta 1984), temveč da je treba tudi (ali celo predvsem) znatno sistem, ki ga imenujemo Pomurje, iskati sile, ki vzdržujejo kulturno zapletenost, da nam ne morejo pomagati nobeni alternativni predlogi od zunaj, temveč le lastna pamet, srčnost in poštenost — do samega sebe in do drugih.

Franci Just

Kdo in kakšen je Francek Mukič?

„Rodil sem se leta 1952 v družini z 9 otroki; žal nas je ostalo le 7. Jaz sem bil sicer peti po vrsti in na to sem tudi nekako zmeraj ponosen. Eni so ponosni na to, da so prvi, drugi zato, ker so zadnji, jaz pa sem ponosen na 5. mesto. Verjetno zaradi tega, ker je v življenju najbrž pomembno, če si nekje v sredini. To je vsa življenjska filozofija te moje ponosnosti!“

Pet fantov nas je bilo po vrsti, potem tri dekleta, nazadnje pa še en fant. Razlika med najstarejšim in najmlajšim je 17 let.

Še danes imam občutek, da najbrž nisem bil zaželen, ker smo živeli v revščini. To je bila nekakšna nesreča za družino, kljub temu, da so potem imeli zelo radi vsakega.“

— Kako se je preživljala vaša družina? Ste imeli zemljo?

„Ne, zemlje skoraj nismo imeli. Oče je hodil v službo v tovarno kos, potem pa še v druge službe. Mama pa je bila nekaj časa doma, ker je pač skoraj vsako leto rodila, potem pa je bila od srede 60. let varuhinja in kuharica v vrtcu na Seniku. Zemlje smo imeli toliko, kolikor smo je kupili okrog hiše za malo večji vrt.“

„Otroštva kot takega. Nismo bili toliko v šoli kot danes, temveč smo imeli več časa za igranje v naravi. Vse je bilo lepo, razen tega, da smo morali že kot otroci precej delati. Sicer mislim, da je bilo to koristno, ker se to pozneje pozna v življenju, da si delaven, vztrajen. No, zelo rad sem paseel krave. Eno smo imeli tudi mi. Takrat sem imel največ časa, da sem lahko bral knjige.“

— Kakšne knjige si bral?

„Če se prav spomnim, sem do 7. razreda bral madžarske knjige, ker drugih pri nas sploh ni bilo. Potem pa, ko so se v naši knjižnici na Gornjem Seniku pojavile prve slovenske knjige, sem jih začel vse bolj navdušeno brati. Bile so zelo lepo ilustrirane. Kot sem dejal, sem bral največkrat na paši. S sabo sem vzel tudi šolski učbenik, v katerem je bil na zadnji strani skromen slovarček. Z njim sem si pomagal, ker precej knjižnih slovenskih besed nisem razumel. Če kakšne besede nisem našel v tem slovarčku pa sem bil

skoraj vsi smo govorili samo slovensko. Madžarsko smo vedeli bore malo. Jaz sem se nekaj naučil od sosedovih otrok, učiteljevih, ki so bili Madžari. In spominjam se, da sem moral ostalim celo sprva prevajati iz madžarsčine v slovensčino, ker je niso razumeli. To je bilo v prvem razredu. Kmalu pa smo že vsi dokaj dobro govorili madžarsko. In zato se danes jaz ne strinjam s starši, ki ne učijo svojih otrok slovensko, ker se bojijo, da bi jim zaradi tega šlo slabše v šoli. Danes nima noben Slovenec na Madžarskem problema, če je pošteno končal srednjo ali poklicno šolo, da ne bi obvladal madžarskega jezika, kljub temu, da takrat mi nismo znali skoraj ničesar povedati madžarsko.“

— Kakšen pouk pa ste imeli? Samo v madžarskem jeziku ali pa ste imeli tudi kaj slovensčine?

„Slovensčino smo tudi imeli, in to dve ali tri ure tedensko, vendar to bolj tako, da smo se kakšno

naučili v šoli, je bilo bore malo. Kako bi lahko otroci znali, če sami učitelji niso poznali knjižne slovensčine? Ne morejo te naučiti.“

— Slišal sem, da si si izbral dokaj nenavaden poklic v primerjavi s tem, kar delaš danes.

„Verjetno misliš poklic rudarja. Mene so sicer zanimale druge stvari, kot mehanika, strojništva in podobno. Hotel sem nadaljevati šolanje v Szombathelyu v strojni tehniški šoli, vendar mi to ni uspelo zaradi gmotnih razlogov. Pa sem šel v rudarsko šolo, ker sem tam dobil štipendijo, sicer pa ta poklic ni bil primeren zame, ker moraš biti nočan in razvit. Jaz pa sem tehtal okrog 50 kilogramov. Vseeno sem vztrajal do konca in se celo udeležil državnega tekmovanja v kopanju rude. Potem sem nadaljeval še srednjo tehniško rudarsko šolo. Tri leta sem bil v Ajki, potem pa 4 leta v Tatabányi. V tretjem letniku poklicne šole smo 5 dni v tednu že delali kot redni rudarji.“

— Si takrat zgubil stik s slovensko besedo ali si jo kako ohranjal?

„Ne, nisem zanemaril slovenske besede. Moja mama se je zmeraj kregala z mano, ko sem odhajal z doma, ker sem si nosil s sabo preveč knjig, zategadelj pa ni bilo mesta za druge stvari. Namesto mesa in drugih domačih dobrot sem raje nesel s sabo po 10 slovenskih knjig, ki sem si jih sposodil v semiški knjižnici. Tam sem potem bral.“

— Si takrat že kaj tudi pisal?

„Pisati sem poskušal šele v poklicni šoli. Bilo je v 1. letniku in nekega dne je prišel eden izmed vzgojiteljev doma, kjer smo stanovali in rekel: Pridi sem, Mukič. Poklical me je seveda po madžarsko. Nato me je vprašal, kaj sem po narodnosti. Rekel sem mu: „Ja, Slovenec sem. On pa: A, se mi je kar zdelo. No, tale profesor oziroma vzgojitelj se je imenoval Juro Franković, Hrvat po narodnosti, pokazal mi je Narodne novine in mi dejal, če bi tudi jaz kaj napisal. Takrat v tedniku še ni bilo slovenske rubrike. To je bilo leta 1967. Pa sem bral v srbohrvaščini. Pomagal sem si s slovarjem. Pozneje sva si s Frankovićem začela dopisovati in potem me je povabil na ples južnoslovanskih narodnosti na Madžarskem. Šel sem in se tam spoznal s številnimi narodnostnimi delavci. Potem mi je on

še predlagal, če bi šel študirat v Slovenijo. Meni se je to zdelo čisto nemogoče, predvsem zato, ker sem premalo poznal slovenski knjižni jezik. Od tedaj pa sem še več bral slovenskih knjig, pa tudi časopise in ljubljanski radio sem poslušal.“

— Ideja, da bi študiral v Ljubljani, te je kljub vsemu prevzela. Kako je potem prišlo do tvojega odhoda v Slovenijo?

„Moral sem opraviti še maturo, preden sem lahko šel v Ljubljano. Zato me je v tem prehitela moja sedanja žena, ki je živela v Budimpešti in v glavnem govorila samo madžarsko. Razumela je le porabsko narečje. Predlagal sem ji, če bi šla študirat tudi ona v Slovenijo, jaz pa bi prišel za njo. In tako je tudi bilo. Še prej sem moral pri nas opraviti sprejemni izpit iz madžarske literature, pa ne vem, kaj vse je bilo treba znati, da sem lahko šel študirat v Slovenijo. Marija pa je bila tedaj že tam. Veliko sva si pisala in si popravljala pisma, da sva se tako učila slovensko. Moji sošolci so mislili, da sem do ušes zaljubljen, niso pa vedeli, zakaj si toliko dopisujeva. V začetku sem jaz bolje znal, potem pa me je sčasoma prekosila, ker je pač živela med samimi Slovenci.“

— In kako je bilo, ko si tudi tudi živel in študiral v Ljubljani?

„Zame je bilo to obdobje izredno zanimivo, posebno doživeti. Zaradi tega ne razumem, zakaj danes med porabskimi Slovenci ni dovolj zanimanja za študij v Sloveniji. Mogoče imajo to možnost preveč na pladnju.“

Sicer so bile na začetku določene težave, čeprav sem v bistvu skoraj vse razumel. Bilo pa je veliko povsem nove snovi in jaz nisem imel dovolj predznanja iz slovenske književnosti, slovnice... Veliko pa sem hodil v družbo in se tudi tako precej naučil. Imel sem dosti prijateljev.“

— Prišli so prvi izpiti. Kako je bilo?

„Ja, imel sem seveda veliko tremo. Najbolj sem se bal profesorja Toporišiča, ki je veljal za strah in trepet študentov. Vsaj takšne govornice so krožile. Toda zame je bilo izredno doživeti, ko mi je ob koncu izpita profesor Toporišič čestital in mi v indeksu napisal de-

set. Pred mano pa je padlo veliko Slovencev.“

— Ali morda nisi imel občutka, da so ti kaj gledali skozi prste, ker si bil zamejski Slovenec?

„Vse ocene, ki sem jih dobil, sem si najbrž zasužil, ker sem za res vložil veliko truda. Morda bi lahko bila kakšna desetka ali devetka za eno številko nižja, sicer pa nisem imel občutka, da bi gledali skozi prste.“

— Si imel cilj, kaj bo potem, ko bo študija v Ljubljani konec?

„Imel sem dve želji: da bi šel učiti na šolo ali pa pisati za časopis, torej da bi bil novinar. Na prvem mestu je bil učiteljski poklic, ker sem mnenja, da je osnova narodnostnega življenja šola. Če je šola dobro organizirana, potem tudi ostalo uspeva. Dolgo časa sem jih moral na ministrstvu prepričevati, da moram v šolo, ker sem videl, da bi bilo treba tam nekaj storiti, dvigniti kakovost pouka slovenskega jezika v Porabju. Končno sem dobil pristanek. Šel sem torej domov v šolo, potrkal na vrata in dejal, da sem prišel učiti. Ponujali so mi biologijo in zemljepis zaradi česar bi moral potem spet dodatno študirati, in da bi učil še slovensčino v prvem, drugem in tretjem razredu po dve tri ure. Potem bi moral to učiti na Gornjem Seniku. Jaz pa sem že veliko let študiral; naj bi spet delal izpite? Poleg tega me biologija in zemljepis nista zanimala. Raje sem šel za novinarje, čeprav k madžarskemu časopisu Vas Nepe. Z mojo slovensčino torej ni bilo nič. No, sčasoma sem začel sodelovati pri slovenskih oddajah na radiu Győr in danes sem postal celo urednik teh oddaj. Zdaj lahko več storim za uveljavljanje oziroma ohranjanje slovenskega jezika med porabskimi Slovenci. Tudi to delo mi je v zadovoljstvo.“

Kaj naj še dodamo k temu pogovoru? Morda to, da imata Francek in Marija sina Dušana, ki že prav dobro govori madžarsko in slovensko, čeprav živijo vsi skupaj v Szombathelyu, kjer prav gotovo ni nobenega otroka Dušanovih let — obiskuje še vrtec — ki bi znal slovensko. Tudi v samem Porabju je najbrž malo takšnih. Kako bo govoril otrok, je pač odvisno od staršev. Tisti, ki obvlada dva jezika ali več, je prav gotovo več vreden, mnogo bogatejši...“

JOŽE GRAJ

Francek, Marija in Dušan, to je Mukičeva družina; v domačem krogu skoraj vedno govorijo slovensko. (Foto J. G.)

— Si ves čas otroštva živel doma?

„Da, 15 let sem živel na Gornjem Seniku, dokler nisem šel z doma zaradi šolanja.“

— Česa se najraje spomniš iz otroštva?

jezen in še danes me moti, da pri nas težko dobiš ustrezen slovar.“

— Kako pa je bilo, ko si šel v osnovno šolo?

„To je bilo leta 1959. V razredu nas je bilo precej prvošolčkov in

pesmico naučili na pamet, pa malo brati, kaj dosti več pa ne. Sicer smo imeli tudi precej slabe učbenike.“

— Ko si končal osemletko, si potem že dobro poznal slovenski knjižni jezik?

„Ne. sploh ne. To, kar smo se

Na obisku pri Slovencih v radgonskem kotu

Naš živelj še živi

Naneslo je tako, da smo se ob prestopu jugoslovansko-avstrijske meje ustavili v Sieldorf, ali kot se vasi po slovensko pravi — v Žetincih. Naš obisk, če smo odkriti, ni bil povsem naključen, saj smo bili namenjeni na domačijo Franca Preloga, ki pa ga prav ob našem obisku ni bilo doma. Na domačiji smo našli le 81-letno Tronjkovo mamo — Francevo taščo, ki nam je povedala mnogo zanimivega.

„V Žetince sem se priselila 1925 leta, no, ne bi mogla reči, da ravno priselila, ampak pridočila, in to iz sosednje vasi Dedonci. Imela sem dva otroka, hčerka je tu pri meni, sin pa je ostal v vojski. Mož mi je umrl pred 38 leti. Bil je prav tako Slovenec, kot smo vsi vaščani Žetince. Mladina je res že nekoliko obrnjena, zdaj že bolj nemško govorijo, predvsem zaradi tega, ker se jih več šola, pa tudi preseljujejo se. No, navkljub temu pa še vedno vedo slovensko, tako se tudi doma pogovarjajo. Moji potomci vsi vedo slovensko. Povedati moram, da kake posebne možnosti učenja slovenskega jezika nismo imeli, saj je nisem obiskovala niti jaz niti moji otroci; ko sem bila mlajša, je bil tu učitelj, ki je imel ure slovensčine, potem pa nič več. Tudi vnuki govorijo slovensko, če ne drugače pa takrat, ko so doma.“

Tako nas je sprejela 81-letna Tronjkova mama

Ena vnukinja, ki ima štiri otroke, je naučila vse govoriti slovensko.“

Da je med Žetincani domača beseda živa, je bil dokaz tudi obisk sosedje, ki je prišla iskat jajca in je Tronjkovo mamo nagovorila v domači, slovenski besedi.

Prelogovi se preživljajo s kmetijstvom, imajo srednjo kmetijo, veliko 11 hektarjev, naša sogovornica pa dobiva pokojnino. Pretežno so usmerjeni v mlečno proizvodnjo. Verjetno bo nadaljeval s kmetovanjem tudi najmlajši vnuk, ki je v kmetijski šoli v Gradcu; zato sta gospodar in gospodarka ob našem obisku

odšla na govorilne ure v Gradec.

Za Prelogove pa je zanimivo tudi to, da se je sedanji gospodar Franc priženil iz Slovenije takoj po drugi vojni. „Med vojsko sta se spoznala z mojo hčerko“, pravi naša sogovornica, „in se potem poročila. No, moj zet pa ni edini primer, še več jih je, ki so se iz sosednje Slovenije priženili sem v Žetince, še zlasti je bilo veliko takih primerov v preteklosti, danes pa je tega manj.“

Tako je v Žetincih in še nekaj vaseh v sosednji Avstriji v radgonskem kotu, kjer je naš živelj še čvrst.

Janez Votek

IZ PORABJA

Srečanje s 'poštašico' Ano

Pri nas boste težko našli ženske s poštarsko torbo na rami, v Porabju pa so skoraj povsod te poštarice. Taka je pač navada. In tako smo ondan na Gornjem Seniku srečali 'poštašico' — tako ji tam pravijo — Ano Hanzek.

»V naši vasi sva dva poštarja, saj so hiše precej raztresene po bregovih, kjer ne gre drugače kot peš, zato bi eden moral hoditi okrog ves dan. No, vseeno imam s sabo potač ali po vaše kolo. Tu in tam se lahko peljem, pa torbo dam gor, kadar je pretežka.«

— Kaj vse pa nosite?

»Nosim pisma, pejsneze pa novine. Domačini so seveda najbolj veseli, kadar jim prinesem denar — penzije in premije za živino.«

— Ni to delo za žensko pretežko?

»Težko je že, toda človek se navadi. Poleti še gre, ko so suhe poti, čeprav je včasih prevročje, pozimi pa je jako božno.«

— Kdaj pa je lepo?

»Večkrat tudi kaj lepega in prijetnega doživim. Lepo je tudi, če imajo kje kolino, da mesarijo. Dajo jesti, piti... Včasih tudi kje zapojemo. Človek postane dobre volje, pozabi na skrbi...«

Prav tisti dan je Ana v torbi raznašala tudi Vestnik.

»Ja, sploj radi stejo Vestnik, ker v njem piše bolj po našem

in lahko zvmemo, kaj je v Sloveniji novega.«

JOŽE GRAJ

Gornjeseniška poštarica Ana Hanzekova je prav gotovo dobrodošel gost tamkajšnjih domačij, še zlasti, ko prinese denar.

Foto: J. G.

za novi

samo-

prispevek

ŽIVLJENJE S TROJČKI

Podobno kot pred več kot tremi leti in pol sem se tudi tokrat pripeljal na konec Serdice, pustil avto in se podal na hrib — peš seveda. Zastonj. Sarkezijeva Trezika tokrat ni bila doma; z dvema od trojčkov je odšla k zdravniku. Vrnil sem se zvečer. To pot po pobodu hriba nisem pešal, ampak sem tvegala in se zapeljal, pravzaprav poskakoval, po pravkar utrjenem kolniku. Fičko je res vsega zmožen.

Pričakovali so me, saj sem ob prvem obisku sosedu zatrdil, da se zagotovo vrnem. V topli kuhinji se je zbrala vsa družina: mama Trezika in oče Aleksander, njuni trojčki (marca bodo stari 4 leta): Daniela, Sandra in Daliborka ter prvi sin, 7-letni Daniel. Seveda so prišli še sosedje. Trezika je brž pristavila vodo za kavo.

„Pred 45 meseci, ko so se vam rodili trojčki, ste bili v velikih težavah, saj noben od vaju ni bil redno zaposlen. Kako ste se prebijali ta leta?“

— Ni nam bilo lahko. Se sreča, da je Aleksander dobil delo v tozdu Gradbeništvo Pomurje, sicer bi človek obupal. Nazadnje je dobil 9.600 dinarjev otroškega dodatka in okrog 13.000 dinarjev osebnega dohodka. Verjemite, da je to veliko premalo za 6-člansko družino, je povedala Trezika.

„Res je premalo.“

— Na Goriškem ni priložnosti za delo, da bi se lahko zaposlila žena. Pa tudi, kako naj bi se, saj je z otroki veliko dela. Mati je bolna in nanje ne more paziti, je pristavil Aleksander.

„Kaj pa vrtec? Ali ga obiskujete?“

— Ne, čeprav bi bila oskrba v njem zastonj. Tja jih ne morem poslati kar tako — slabo oblečene, kot so lahko tu doma na hribu, primerne obleke pa jim z možem ne moreva kupiti, ker pač ni denarja. Saj sem šla v Soboto na Rdeči križ, če bi se kaj našlo zanje,

pa ni bilo česa posebnega. Ni me sram povedati, da bi bila zelo vesela, če bi nam kdo od bralcev pomagal z obleko za 4-letne otroke.

Tako torej pri Sarkezijevih v Serdici številka 112. Premalo denarja, da bi bili goriški trojčki deležni blagostanja. Kljub vsemu pa so v glavnem zdravi (gripa, ki je dajala dva, je zdaj že proč) in so na varnem v topli kuhinji. Sarkezijevi imajo elektriko in vodovod. Računajo na izdatnejšo družbeno pomoč, čeprav so tako daleč od Murske Sobotice. Zdi se, da imajo še največ težav s kurjavo, kajti otroci pač ne morejo spati v neogrevani sobi.

Ob slovesu jim seveda nisem ničesar obljubil. Zdi pa se mi, da smo kot družba veliko premalo naredili za te trojčke.

MURINI TROJČKI

Trojčke pa imamo tudi v Murški Soboti. Jernej, Sandra in Damjan so stari 20 mesecev, zanje pa kot samohranilka vzorno skrbi Agica Zakojč, sicer zaposlena v tovarni Mura v Murški Soboti.

Razkrijem vam, da se je dolgo otepala pogovora za časopis. Ali naj to pomeni, da je tudi ona razočarana nad družbeno skrbjo za naše najmlajše trojčke? Po dolgem prepričevanju pa je le spregovorila.

S kolegom sva jo pričakala pred blokom v Stari ulici v Murški Soboti. Vedel sem, da dela do 15. ure, zato sem računal, da bo okrog 15.30 verjetno že prišla proti domu. Ura je bila že več, nje pa še od nikoder. Šele proti 16. uri se je prikazala z vozičkom, na katerem so bili njeni razposajenci. Ne vem, sicer, kako jih ostale dni spravlja po stopnicah, tokrat je šlo gladko: enega je vzela v naročje ona, drugega moj kolega, tretjega pa jaz in brž smo bili v kuhinji.

„Ste mati treh otrok, živite sami, poleg tega pa ste še zaposleni. Kako to zmorete?“

— Zdaj, ko se je iztekel porodniški dopust in dopust, ki mi ga je odobrila moja delovna organizacija, je težko. Vstajam ob 4.30, uro potem pa prebudim otroke, jih nahranim in oblečem, kajti ob 6.30 jih že „predam“ vrtcu v Gregorčičevi ulici. Mura mi je šla zelo na roko in zdaj delam od 7. do 15. ure. Po končanem delu otroke naložim na voziček in se z njimi skozi mesto napotim domov.

Agico sem povprašal tudi, kako bo z otroki pozimi, ko bo sneg, saj tedaj ne bo mogla z vozičkom. Na to vprašanje odgovora ni vedela. Morda si bo pomagala s sanmi? Avta namreč nima, da bi svoje razposajenčke prevažala z njim.

— Moram povedati, da so mi v Muri zelo pomagali. Z denarjem, ki so ga zbrali delavci, so kupili voziček za trojčke, sindikat je prispeval denar za gvanč. . . Tudi tovarna mlečnega prahu je dala trikrat po 4 kilograme mleka v

prahu. Posebej pa bi se rada zahvalila sodelavkama iz tovarne. Mariški Puharjevi in Katici Vehabovi, ki sta mi velikokrat pomagali pri mojih otročkih.

„Zdaj je najhujše verjetno že mimo?“

— Srečna sem, ker se otroci lepo razvijajo in ker so shodili; Sandra se je postavila na noge v 12. mesecu, Jernej in Damjan pa, ko sta bila stara 14 mesecev.

V nekaj besedah smo spoznali pomurske trojčke. Več ali manj je njihova usoda v rokah staršev. To je že v redu, toda ali mora ostati pri tem? Kje drugje (spomnimo se mariborskih četvorčkov) bi bili trojčki deležni večje pozornosti. Pa ne le občudovanja, češ kako ste lepi, ampak bi se to moralo pokazati tudi v večji gnotni podpori. Navsezadnje: bodimo ponosni na matere, ki nam poklanjajo veliko naraščaja in si s tem nalagajo nemala bremena.

Tekst in foto: ŠTEFAN SOBOČAN

Sarkezijevi trojčki iz Serdice

Zakojčev trojčki iz Murske Sobotice

KS Puconci

vajo namensko uporabiti za reševanje komunalnih in drugih potreb v posameznih naseljih. Tako nameravajo v Puconcih urediti vaško-gasilski dom, avtobusno postajališče in odlagališče za smeti ter dograditi mrliško vežo. V Bokračih bodo sofinancirali rekonstrukcijo ceste Križevci—Bokrači—Sebeborci. V Dolini bodo premestili pokopališče in zgradili požarnovarnostne bazene. V Markišavcih želijo obnoviti vodovod in zgraditi požarnovarnostne bazene. V Šalamencih bodo sredstva namenili za obnovo cest, za zgraditev požarnovarnostnih bazenov in nakup planirne deske. Na Vaneči bodo razširili cesto, dozidali vaško-gasilski dom in zgradili požarnovarnostne bazene. V Gorici pa so potrebna sredstva za obnovo vaškega vodovoda in dograditev mrliške veže. V vseh naseljih krajevne skupnosti Puconci pa bodo sredstva samoprispevka uporabili tudi za urejanje in vzdrževanje ostalih objektov. Pričakujejo, da bodo delovni ljudje in občani v KS Puconci izglasovali samoprispevek in da bodo lahko vse želje uresničili.

F. Maučec

20 let

gorenjevarstroj

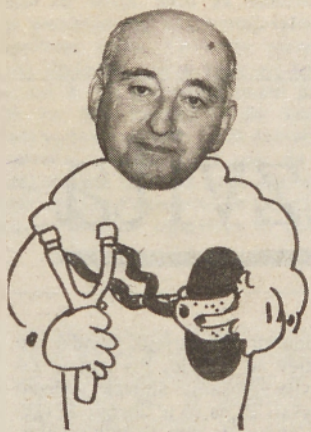
Ob 27. decembru, DNEVU VARSTROJA, čestitamo vsem članom kolektiva in poslovnim partnerjem in želimo srečno novo leto

Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije

gorenjevarstroj

20 let

STARO modruvanje

Leto pa je naokoli vsega bilo je po volji največ pa sanacije in visoke inflacije.

Dosta mammo institucij esče več pa resolucij paper je tisto glavno vsem do Kosova je ravno.

Cuker vino pa meso umetno, kukorca proso tak so s cenami šli gor ne zgrabi je niti motor.

To ka nega ta dohla Avstrija nam „fal“ oda. Ne pitamo ka kaj košta vej deviz mammo zadosta.

Če štoi nemre brez kredita banka zoja je nej sita kupijmo, zidajmo kak nam paše na konci koncev to vse je naše

Što ne vörgyeka je tak naj dom sadi si mak pa cejlo leto fajn prespij na Srečno novo se zbidij.

Znajte ka za novo leto do svistri dale vleku drevo naprej živeti mo na dug modruje Pišta — Evgen Cug.

DODO pod črto

Pred novim letom naredimo črto. Pod črto seštejmo vse dobro in slabo. Potem računamo gor in dol in na koncu ugotovimo, da staro leto, kakršnokoli je že bilo, ni bilo slabo in si želimo, da bi tudi prihajajoče bilo vsaj takšno kot minulo.

Ob novem letu naredimo črto, pod katero kot knjigovodja zberemo vse podatke, jih spravimo na ničlo in odložimo v spomin.

Ob novem letu naredimo črto čez letnico in vpišemo novo, višjo, kar pomeni, da smo postali za leto starejši in pametnejši. Vsaj morali bi biti.

Tri takšne črte smo naredili, odkar smo, kot se temu blago reče, začeli resneje zategovati pasove in nič ne kaže, da bi ta zategnjeni pas našega vsakdanjega življenja popustili za kakšno luknjico.

Material, iz katerega smo Slovenci, Jugoslovani je trpežen. Trpežnega ga dela ugotovitev, da so znali biti tudi hujši časi, pa je vendarle šlo. To je slaba tolažba, je vdajanje v usodo. Če se vdaš v usodo, pomeni, da si se predal. Predati pa se je sramotno.

Torej: ne bomo se predali. Žeteli si moramo, da bo novo leto boljše, bogatejše, veselejše. To si moramo želeli in si za to prizadevati, v družini, in družbi. Potem bomo prihodnje leto lažje potegnili črto ...

Za leto 1985 van podarjan to pesem; štero te si lejko spevali.

Poslušaj, ubogaj zavedni občani, debel si kot sod in to zdravju škod, potrpi zdaj, vzdrži in sadja več jej, pa zopet boš zdrav kot prej.

Pozabi na šnicle, kotlete in žar, ne hodi na veselice, le šparaj denar, zadrži se malo, stabilizacija ni spas, le urno zategni pas.

Čim več korenčka in zelenjave in vedno manj tisteža od krave, spoštujmo svinje in raje jejmo dinje, meso pa lifrajmo v izvoz.

Saj odgovornost smo nase vzeli, da bolje delati bomo začeli.

zdravje pa pejnzeze van želin

in če spodrsne nam spet slučajno, ponovili bomo zopet staro lajno:

Ni problema, vse bo boljše, saj bo prišel paket.

je rekel izvršni svet, nič več bonov, depozita, vse bo naprej po starem, vsega pač malo manj.

Moj pajdaš mi je tak predlagal, kaj van unaj svetliven:

Zenska naj bo v novem leti 1985 sigdar naprežena, ka nede na drbje moške najolila pa prek štrang noge dejvala.

Moški pa molimo boga pa vraga, ka nas inopotentca ta ne nija.

Deca naša slatka, zlata vrli bojte, psuf se bojte in staršov v novem leti ne dražite. Geza

KAK SO VERŽENCI KRUCA FTAPLALI

Tam, paj, v Arzi gnes se bára, vse mižeče gor pa dol: Naš Matjoš se z Mickoj gúra, k Zeři se tišči Mihol.

Tu štoječki, tam ležečki, špičkajo se sem pa to frčafele no lešečki: „Gñemo gledat — cirkus bol!“

Prmoj duši, že po placi Kruca v lancih peljejo. Že se dere Cigan Naci: „V Muro naj ga vržejo!“

Vse tam dol po cvenksem, čuje se ženket verig, ko po varoši verženskem, dere Kruc se iz tolig:

„Dosti ste se namantrali, kdo bi, vrag, tak daleč ša. Kaj bi v Muro me metali — Bobnar* jo je v špricar dja.“

Svet tržanski pomodruje, rihtar reče no veli: „Naj se ga pač tak kaznuje, kručenai, kot sam želi.“

In tolige, frčafele, Micka, Zeřa pa Mihol, dol v Osredek so letele. Kruc, zdaj šel boš pač na kol!

„Velki špricar“, rihtar pravi, mighe k šanku z očmi, Mane roke si, dostavi: „Naj se mrha v njem vtopi!“

„Tak se Mura dol zabura“, Kruc si misli v sili ti, „to mi je zdaj zadnja vura,“ in še pet jih narpiči.

Poiti rihtar in tržanstvo, kak v en glas skriči: „Hodmo, bežmo, nezarensko, Mute gvišno že več ni!“

Prta mlini so casrali gledat, če se še cedi. Bogme, ka-k so se zmantrali, kak so bli zadihani!

Rihtar prvi je tan bija: „Na je, toje nam vode, dol po guti, Kruc vse spiija, bomo Mesec pipali še žje!“

* Na 32. gostińsko-turističnem zboru v Rogški slatni novembra letos je dobila gostilna Bobnar zlato plaketo za pospeševanje kakovosti v gostinstvu

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

NAGRADE: 1. 1000 dinarjev 2. 700 dinarjev 3. 500 dinarjev

Reševalci naj pošljejo pravilne rešitve na UREDNIŠTVO VESTNIKA, TITOVA 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA do 7. januarja 1985.

sestavil Marka Napašt				pritok Drave		zvičajnost, prebrisanost		stroj, naprava		nemški filozof (Immanuel)		vaška zadruza v stari Rusiji		NOVO LETO 1985		indijski državnik (Rajendra)		padavina		nizozemska luka za izvoz sira		veletok v južni Rusiji		gorovje v Italiji		ruski literarni historik (Dmitrij)			
nitast izrastek na koži sesalcev														škafli podoben del v pohištvu															
bandit, razbojnik														gorovje v Bolgariji															
sredozemska okrasna rastlina														mesto v SZ vzhodno od Kirova		izvršni svet		glas, zvok						natrj		grški bogovi velikani			
tekstilna tovarna v Varaždinu												zemljepisna dolžina ocean										mrznja, sovrašтво		navihanec		pletene lopice			
vrsta vrbe												britanski admiral Anton Askerc																	
glasbeni znak																				širok maskeradni plašč									
Josip Štritar								sibirski pragozd izčrpana ženska								neodim makedonsko kolo						dajalnik spodnji del posode							
hunski kralj														angleška utezna mera		Založba Obzorja Kotor										posamezen glas pri javkanju		sumerski bog modrosti in orakljev	
madzarski film. režiser (Istvan)				gumica za brisanje		predlog Eida Viler				rast korenin teror v Alžiriji																			
NOVO LETO 1985				užitni plod		ženska ime		vrsta melulja delavec v fivarni																					
fond								mesto s posevnim stolpom v Italiji														pozitivne črte značaja		pisatelj Fleming slikar Gaspari					
dokaz od solnosti s kraja zločina								Ante Kovacič delec atoma																		veslaški klub polsvilena tkanina			
skladatelj in dirigent Jenko										upanje glavni stevnik																			
dolga doba, oblohe				spogledljivka																									
močna svetloba, sij				sladek južni sad																									

Odlivanje akumulacije na razvita

območja TEŽAVE V ŽIVINOREJI ŠE NAPREJ

O težavah v živinoreji je bilo preliho že veliko črnila, predlagani so bili tudi nekateri ukrepi, vendar do njihove uresničitve prihaja izredno počasi. Do predlagane 25-odstotne podražitve mesa je prišlo z zamudo, vendar tudi s tem ukrepom težav v živinoreji ne bomo odpravili. To še posebej velja za prašičerejo, kjer so cenovna nesorazmerja dosegla že takšen obseg, da so ogrozila rejo, ohranjanje pa lahko pomeni katastrofo v širšem kmetijskem prostoru.

Težave so se začele konec lanskega leta, vendar je sprva kazalo, da so prehodnega značaja. Praksa pa je pokazala drugače in nekatere zgrešene odločitve (med njimi izstopa uvoz mesa) ter manjše povpraševanje po mesu je krizo v živinoreji samo še poglobilo. Čeprav je zaradi teh težav že v začetku leta prišlo do množičnega pokola živine v Jugoslaviji, smo se v Sloveniji, še posebej pa v Pomurju, odločili, da prireje ne bomo zmanjševali. Čeprav smo se pri tem zavedali, kakšne bodo lahko posledice, smo se za to odločili zavestno, predvsem pa zaradi rejških in predelovalnih zmogljivosti, v katere je bilo vloženi veliko sredstev, njihova neizkoriščenost pa bi pomenila ogromno materialno škodo. Ko so se pomurski rejci odločili o ohranjanju doseženega obsega, pa tudi niso predvidevali, da bo prišlo do takšnih razlik med cenami krmil in živine. Da je ta raz-

korak presegel vse razumne meje, pove tudi podatek, da so se v obdobju enega leta cene krmil povečale za 83 odstotkov, cene prašičev pa le za 35 odstotkov in pujskov samo za 8 odstotkov.

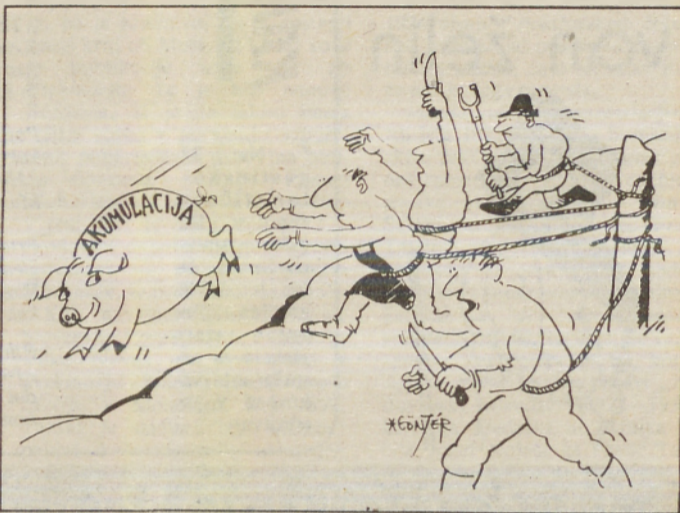
Pa še nekaj je vodilo pomurske rejce, predvsem pa organizatorje, da se niso odločili za zmanjšanje reje. Pred dobrimi desetimi leti smo se namreč v Pomurju zavestno odločili za razvijanje prašičereje. V to delo je bilo vloženi ogromno naporov in sredstev, z

To so bili torej osnovni razlogi, zakaj v Pomurju nismo zavestno zmanjševali obsega reje, to pa se je seveda neugodno odrazilo na finančnih rezultatih. Težave namreč najbolj čutijo prav v organizirani prašičereji, že podatki za devet mesecev pa so pokazali, da se večina teh rejcev otepa z izgubami. Zaradi razlik med cenami krmil in prašičev znaša tako v Kmetijski zadrugi Panonka v organizirani reji izguba pri enem prašiču že 6.900 dinarjev, zaradi česar je zadruga v devetih mesecih izkazala na tem

iskati poti iz nastalih težav? Če je opozarjanje na povezovalne v okviru reprodukcijske verige včasih zvenelo kot parola, je to zdaj postalo stvarnost, celo več: preseglo je realne okvire. Tudi takšno povezovalje ima namreč svoje meje, in če seže predaleč, ima lahko tudi neugodne posledice. Če so se namreč včasih težave v živinoreji kopičile v obliki izgube v mesni industriji, se je izguba zdaj prenesla še v primarno panogo — živinorejo, ogrozila pa je celo že poljedelstvo. Težave pa so s tem dosegle že takšen obseg, da jih pomursko kmetijstvo samo več ni sposobno rešiti, tega pa od njega tudi nihče nima pravice zahtevati. Zaradi težav v živinoreji, ki so jih pomurski kmetijci doslej reševali znotraj reprodukcijske verige, se je letos na druga območja odšlo več kot za milijardo dinarjev akumulacije, s tem pa ni ogrožen le nadaljnji razvoj pomurskega kmetijstva pač pa tudi regije kot celote. Ob tem so odpovedali tudi sivi za oskrbo mest, po besedah pomurskih kmetijcev pa se velika potrošna središča obnašajo kot pravi potrošniki takrat, ko mesa ni, ko ga je dovolj, pa na svoje obveznosti pozabijo.

Tudi sklicevanje na to, da je treba zagotoviti čim več domače krme in tako poceniti rejo živine, je lahko enostransko, in ga je zato potrebno postaviti nekoliko drugače. Večja pridelava, denimo koruze, res pomeni pocenitev, vendar se pri tem zastavlja vprašanje, ali je pošteno in prav, da kupujemo v Vojvodini koruzo po 40 dinarjev, našim pridelovalcem pa priznavamo zanjo le 27 dinarjev?! Večja proizvodnja bi zato morala pomeniti le večjo akumulacijo tega kmetijskega prostora, nikakor pa ne njeno odlivanje na druga, celo razvitejša območja.

Pomurski kmetijci na težave v

zmanjševanjem reje pa bi razvrednotili vsa dosedanja prizadevanja. Osnovni koncept razvoja prašičereje, ki smo ga v Pomurju izdelali v letu 1973, se namreč dokaj dobro uresničuje in letos že proizvedimo nekaj več kot 200 tisoč prašičev. Kar je ob vsem tem še posebej spodbudno, pa je, da nam je ob razvoju farmske reje v družbenem sektorju uspelo zelo dobro razviti tudi kooperacijsko rejo v združenem sektorju. Za potrebe kooperacijske reje je bilo v teh desetih letih kupljeno dovolj plemenskih živali, v letu 1978 pa smo v kooperaciji že vzredili 67 tisoč pujskov. Ob tem je seveda najbolj spodbudno, da v pretežni meri z domačo krmo, saj je v Pomurju 300 rejcev, ki redijo povprečno 16 plemenskih svinj, pri tem pa, razen potrebnih koncentratov, niso v večji meri vezani na odkup osnovne krme.

področju 14,5 milijona dinarjev izgube, do konca leta pa bo izguba dosegla 20 milijonov dinarjev. Podobno je tudi v družbenem sektorju, ki ima, razen TOZD Prašičereja KK Gornja Radgona, prav tako izgubo. Na račun cenovnih nesorazmerij v živinoreji, pa so letos samo v Kmetijskem gospodarstvu Rakičan že izgubili več kot 500 milijonov dinarjev dohodka.

Kje in na kakšen način torej

Pomurska mesna industrija ima pomemben delež pri oskrbi slovenskega tržišča z mesom. Ta v celoti zagotavlja potrebe pomurskega tržišča, 40 odstotkov mariborskih potreb in 18 odstotkov ljubljanskih potreb po mesu. Žal pa je povezava s temi velikimi potrošnimi središči še vedno premalo čvrsta, kar se seveda najbolj pokaže v kriznih obdobjih.

TOZD Sadjarstvo in vinogradništvo bo kupil mehanizacijo ZA UREJANJE NASADOV

ZA UREJANJE NASADOV

V dokumentih o razvoju kmetijstva do leta 2000 v občini Murska Sobota zavzema sadjarstvo pomembno mesto. To bodo razvijali predvsem na Goričkem, v krajih, kjer so manjše možnosti za intenzivno poljedelsko proizvodnjo. Nosilec razvoja sadjarstva je temeljna organizacija združenega dela Sadjarstvo in vinogradništvo Kmetijske zadruge Panonka, ki se že ponaša z nekaterimi rezultati. V plan so zapisali, da bodo vsako leto obnovili najmanj 20 hektarjev nasadov, do leta 2000 pa bo na tem območju že okrog tisoč hektarjev najsoodnejših plantažnih nasadov sadnega drevja.

Pri obnovi nasadov so doslej precej naredili na območju Fokovec in okolice, kjer so uredili nekaj deset hektarjev nasadov višnje in jablan ter ribeza, pravkar pa tečejo še priprave za ureditev 8 hektarjev nasadov jablan v Kušanovcih in Selu, pospešeno pa se pripravljajo tudi na ureditev nasadov v Panovcih, kjer bi z manjšimi zemljiškimi posegi lahko uredili 30-hektarski kompleks.

V tej temeljni organizaciji so se zato odločili, da za potrebe tega območja uredijo skladiščne prostore in kupijo potrebno mehanizacijo. Ta jim bo rabila za urejanje nasadov, stroje pa bo možno uporabljati tudi za melioracijska dela. Vrednost te investicije znaša 10 in pol milijona dinarjev.

L. Kovač

TURNIŠČE: cene pujskov

Po daljšem času je minuli četrtek na sejnu v Turnišču povpraševanje po pujskih preseglo ponudbo. Rejci so namreč pripeljali na sejem le 32 pujskov, starih od 7 do 10 tednov, vse pa so tudi prodali. Kupcev je bilo seveda še več in tako vsi niso prišli na račun. Cena za par se je gibala med 7500 in 9000 dinarji.

Ludvik Kovač

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

Priznati moramo, da smo tudi v Pomurju zadnja desetletja preveč zanemarjali konjerejo. Vzrok je na eni strani v vse večji mehanizaciji, ki je nadomestila živo konjsko moč s konjsko močjo stroja, na drugi strani pa v usmerjeni govedoreji, prašičereji, in piščančereji, kjer ni bilo prostora za konje. Kljub temu lahko tudi na pomurskih cestah kdaj pa kdaj srečamo konja, ki postaja vse bolj zanimivost in vse manj nujnost za uspešno kmetovanje in gozdarjenje. V Prekmurju so se konji ohranili predvsem na Goričkem, kjer jih še vedno uporabljajo za delo na težje dostopnih njivah, v gorah in v gozdovih.

Pred nekaj dnevi smo obiskali Ladirava Lutarja (Lacija) iz Sebeborca. Njemu in njegovi ljubezni do konj se imamo zahvaliti, da se skromna čreda konj v Prekmurju obnavlja. Laci že čez 20 let skrbi za vzrejo plemenskega žrebca: „Prvega žrebca sem kupil na sejnu v Čakovcu, ko še ni bilo toliko traktorjev. Z njim sem opravljal vsa poljska dela. Ob neki pri-

ložnosti so me veterinarji z Živinorejsko-veterinarskega zavoda vprašali, če ne bi imel tega žrebca tudi za oplemenjevanje. Po pregledu so ugotovili, da je primeren in da tudi pasma noričan ustreza. Žrebca so nato pregledovali vsako leto. Po štirih letih so mi predlagali, da naj bi žrebca zamenjal za mlajšega, kajti plemenski žrebec za pripust se mora zamenjati vsaka štiri leta,

da bo zares dober žrebec in da ne bo prišlo do krvnega mešanja. Tako sem do sedaj menjal že pet žrebcev.”

Ko smo bili na obisku, v hlevu ni bilo žrebca, kajti ravno tiste dni bi mu naj pripeljali novega, mlajšega. Kaj je vzrok, da se je odločil obdržati v hlevu konja, čeprav ima pri hiši traktor in vsa mehanizacija? Ne zaradi denarja, saj dobi na leto le 75.000 din oskrbovalnine! Že stari Lužar, Lacijev oče, je imel konja. Tudi sam je imel poleg žrebca še dve kobilici, eno za delo, drugo pa za jahanje — ta je bila največje veselje vseh tamkajšnjih otrok.

Laci se zaveda, da grozi konjem izumrtje, in ker ima te živali rad, se je odločil, da si bo prizadeval za njihovo ohranitev. „Mnogi mladi bi radi imeli konje, vendar ne vedo pravilno ravnati z njimi, pa tudi bojijo se jih. Konje je potrebno najprej dobro poznati.” In Laci se res dobro spozna na konje. Krmijo jih z domačo krmo — ovsom, senom in silažo. Včasih si pomaga s konjem pri obdelavi goric in težje dostopnih njiv. Vendar ga preveč ne sme utruditi, ker je to vseeno žrebec za pripust, in je to njegova prvenstvena naloga. Lutarjev žrebec je edini v vsej občini, zato vozijo k njemu kobile s celega Goričkega (Rogašovec, Cankove, Moščance, Dankovec, Rankovec...). Povprečno pripustijo 12 kobil letno, čeprav je za žrebca

najbolj zdravo, če ima letno okrog 35 kobil (da ostane v formi).

Res, da je bil plemenski žrebec naš glavni namen obiska, pa smo Lacija vseeno še povprašali, kako kaj kmetovanje. Lutarjevi imajo

teletom kupujejo močna krmila. Vsa teleta domačih krav ostanejo doma, tako da telet niti ne prodajo niti ne kupujejo. Sejejo 2 hektarja pšenice, 2 hektarja koruze, na ostalih njivah pa sadijo krompir in druge krmilne poljščine.

Ob našem obisku pri Lutarjevih niso imeli žrebca, saj so ga prav v tistih dneh oddali in so pričakovali drugega. Morali bi priti le nekaj dni pozneje in tudi ta posnetek ne bi ostal brez konja.

namreč kar 9 hektarjev obdelovalne zemlje in 3 hektarje gozda. V hlevu so poleg konja še 4 krave, 4 bikovi in 4 plemenske telice. Tudi okrog 10 svinj imajo in vsako leto jih oddajo vsaj 5. Vso živino krmijo z domačo krmo, le odstavljenim

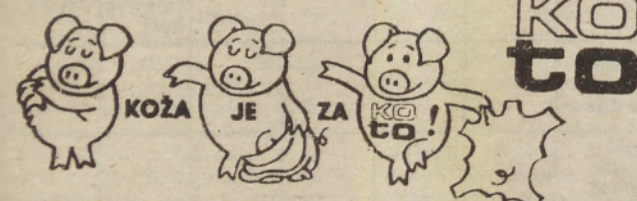
V začetku so sejali tudi sladkorno peso, po dveh letih pa so setev zaradi pomanjkanya delovne sile opustili. Vprašali smo ga, zakaj leto ni oddal pšenice, čeprav je je imel kar precej: „Vsa prejšnja leta sem pšenico oddajal, letos na sem

se odločil, da tega ne bom naredil. Koruze in pšenice se ne da primerjati. Pšenica je po mojem mnenju najboljša krma (ima veliko beljakovin). Iz izkušnje tudi vem, da krava prej postane breja, če jo krmim s pšenico.” Ob takšni površini obdelovalnih njiv bi Lutarjevi lahko krmili še več živine. To pa zanka ni mogoče, ker je hlev premajhen, novega pa ne bodo gradili. Tudi pri Lutarjevih je problem s potomci. Imajo edino hčerko, ki študira agronomijo (poljedelstvo in sadjarstvo), toda od nje ne bodo zahtevali, naj ostane doma, če tega sama ne bo hotela. Imajo tudi 21 arov vinograda z žlahtnimi sortami in mogoče bodo kdaj tam zidali.

Laci bo še naprej imel plemenske žrebce in tako skrbel, da traktorji ne bodo popolnoma zamenjali konj. Upa tudi, da bo že enkrat konec zanemarjanja vzreje konj. Mogoče bo k temu pripomogla naftna kriza ali pa bodo mladi rodovi bolj vzljubili konje kot stroje. Sicer pa: „Samo da nam bo zdravje služilo, pa bomo videli,” je končal pogovor Laci Lutar.

Bernarda Peček

ODKUPUJEMO SVINJSKE KOŽE PO 110 DIN ZA KILOGRAM TER OSTALE KOŽE PO UGODNIH CENAH

KOTO — Koteks tobis in zbiralnica kmetijskih zadrug
Srečno in uspešno novo leto 1985!

Zgodaj spomladi se bodo ljudje in stroji lotili za slovensko kmetijstvo novega posega — gradnje namakalnega in dognojevalnega sistema iz podgrajske farne na Apaškem polju. Če bodo razmere primerne investitor Kmetijski kombinat Radgona srečne roke pri izbiri izvajalcev, pa seveda dovolj denarja, bo že do prihodnje jeseni pred mubami narave dobro poskrbljenih za 450 hektarjev, do konca naslednjega leta, 1986, pa še za preostala polja od skupno 1.250 hektarjev plodnih ravnin, farma pa „rešena“ odvečne gnojivke. Ob tem, da bo gnojivka koristno uporabljena, bo manj smrada in konec onesnaževanja reke Mure. Ko se seštejejo vsi predvideni učinki od ekonomskih naprej — postaja celotna naložba — 380 milijonov dinarjev upravičen in dobro naložen deoar.

PRVI VEČJI TAKŠEN ZALOGAJ V SLOVENIJI

Kljub v razvitih kmetijskih državah sveta in Evrope nesporno dokazani koristnosti namakanja, se ti sistemi v naši republici še niso uveljavili. Še več, pri tem so pred nami v vseh naših republikah, pa tudi v Albaniji.

„Na drugi strani“, pravi prof. dr. inž. Mitja Rismal iz inštituta za sanitarno hidrotehniko na Fakulteti za gradbeništvo, arhitekturo in geodezijo v Ljubljani, „pa se v slovenskem kmetijstvu ni doslej dovolj uveljavilo tudi gnojenje s hidravličnim transportom, kar je na večjih rejskih obratih v ZDA, v Evropi pa predvsem v Veliki Britaniji, ZR Nemčiji, na Nizozemskem, zadnje čase pa tudi v sosednji Avstriji, že količinsko skoraj enakovredno transportirano gnojivke s cisternami. V svetu so priznani in veljavni izračuni, da je takšen način najbolj primeren pri večjih količinah gnojivke (50 do 100 kub. m na dan) tudi v razdalji do 20 kilometrov. Farma v Podgradu, kjer se nabere dnevno do 215 kub. m gnojivke in gnojja, je za ta način dognojevanja še toliko primernejša, saj je dobesedno del same Apaške doline, sistem pa bi obenem služil za namakanje in dognojevanje.“

EKONOMSKO VEČ KOT UPRAVICENSKO

Vodja razvojnega sektorja pri Vodnogospodarskem podjetju Maribor mag. Anton Jeromel, koordinator projekta, razlaga odločitve za njegov nastanek takole: „Zakaj bi z onesnaževanjem Mure, ko se vanjo izteka gnojivka iz farne, še izgubljali za rastline najpomembnejša elementa dušik in fosfor, ki sta obenem poglaviti surovini za umetna gnojila? Na ljubljanski Biotehniški fakulteti so nam naredili izračun vrednosti teh hranilnih snovi v primerjavi z umetnimi gnojili, pritegnili pa smo tudi strokovnjake iz Kmetijskega

zavoda Maribor. Podatki pravijo, da bi se brez škode za tla zmanjšala poraba umetnih gnojil za 60 odstotkov, kar bi pomenilo na osnovi cen s sredine 1984 okoli 80 milijonov dinarjev prihranka letno (vračunana 17-odstotna premija družbe). Ob optimalnih in idealnih pogojih seveda, vendar, bi ne bila že polovica vsote veliko? Z namakanjem pa bo možno povečati pridelke sedanjih kultur na Apaškem polju za okoli 30 odstotkov, pa tudi uvajati strniščne posevke, ki so tod sedaj ob sušnih poletjih vprašljivi. Vrednostno bi se lahko proizvodnja na celotnih 1.250 hektarjih povečala kar za 150 milijonov dinarjev letno, če pa ob zgornji meji pričakovani seštejem rezultate namakanja in dognojevanja, da to skupno 230 milijonov po sedanjih cenah.“

Prof. Rismal: „V primerjavi z večino drugih naših velikih farm, ki nimajo v bližini dovolj kmetijskih površin, je v tem primeru povsem drugače in so dane vse možnosti, da se gnojivka koristno uporabi in zamenja draga umetna gnojila. Vedno, ko ostaja višek gnojivke, se postavlja vprašanje, kaj storiti, da ne bo škode za okolje. Cistilne naprave so drage, še dražje njihovo vzdrževanje, odstranijo pa le organske snovi. To pomeni, da prihaja v Muro le delno očiščena gnojivka in jo dobesedno gnojimo s dušikom in fosforjem namesto polj; kot bi v vodo spuščali umetna gnojila.“

7 KILOMETROV CEVOVODA

Kot že povedano, so projekt s sodelovanju s številnimi slovenskimi ustanovami pripravili na mariborskem vodnogospodarskem podjetju. Poenostavljeno pa bo sistem izgledal takole. Ob že laguni bodo zgradili še dve vodotesni s skupno prostornino 42 tisoč kub. m. Tu bo tekel anaerobni proces, kjer se bo gnojivka mineralizirala ali stabilizirala in se izničil večji del smrada (nekaj ga bo še gotovo

Namakanje in dognojevanje Apaškega polja iz farne v Podgradu danes projekt — jutri stvarnost

Žitnica bo še plodnejša

Umetni dež kmalu tudi na poljih Apaške doline.

ostalo, čeprav meni prof. Rismal, da bi ga bilo mogoče povsem odstraniti). Obenem se bo iz novih vodnjakov ob Muri in iz gramoznice dovajala voda, ki se bo v 33 metrov visokem stolpu ob lagunah mešala z gnojivko v željeni koncentraciji (ko bo šlo za dognojevanje seveda), za namakanje pa ne. Tu bosta dve črpalki, ki bosta bodisi gnojivko, vodo, ali zmes obojega poganjali po zgrajenem cevovodu premera 350 milimetrov do opuščene graoznice, kjer se bo cevovod razdelil na dva kraka. Eden bo peljal proti Apačam, drugi po poljih proti Plitvici. Skupna dolžina cevovoda bo nad 7 kilometrov, na njem pa bodo na vsakih 250 metrov hidranti s pritiskom 1 bara, kjer bodo lahko uporabniki odvezali količino. Za to so predvidene različne možnosti. Ali po uveljavljenih namakalnih sistemih ali tudi kar s cisternami. Za namakalne sisteme bo ta oprema vsebovala še dodatne črpalke.

BREZ BOJAZNI ZA ZAŠČITO TALNIH IN POVRŠINSKIH VODA

Seveda se ob tako velikem načrtu postavlja še kopica vprašanj, med njimi ekološko, ki pa je del v prašičerejski proizvodnji začaranega kroga. S to problematiko je povezana proizvodnja mesa v Sloveniji. Dejstvo je, da je koncentrirana proizvodnja racionalnejša, na drugi strani pa povzroča ekološke probleme. Našim iz podgrajske farne hočejo sosedje čez mejo celo nalepiti etiketo mednarodnega škandala. Sedanje stanje pa je zrcalo naše učinkovitosti, strokovnosti in odgovornosti. Kot meni prof. Rismal, je v ekološkem pomenu gotovo najprimernejša stara, razdrobljena prašičereja. Optimalna meja med to in povsem skoncentrirano pa nekje vmes, stopnja, ki ustreza tako stopnji doseženega tehnološkega razvoja kot prizadevanjem za varstvo okolja.

„Iz povsem ekološke plati, zaščite tal je dokazano, da se lahko brez škode uporablja na enem hektarju polja gnoj 20 prašičev. To pa je tudi spodnja ekonomska meja. Če bi bila ta količina večja, je rastline ne morejo več vse sprejemati, pronica v zemljo in ogroža podtalnico. Naredili smo podrobno analizo, ki kaže, kakšno je maksimalno možno namakanje in gnojenje, da bi ne prišlo do okužbe talne vode z nitrati. V izvedbi so predvideni tudi varnostni ukrepi, da se bo sproti kontrolirala varnost pitne vode v zato zgrajenih vrtinah (vodnjakih) in temu prilagajala intenzivnost gnojenja. V najsilabšem primeru se bo manj gnojilo z umetnimi gnojili. Kar se tiče gnojivke v razredčeni obliki, ki se bo uporabljala za namakanje, je to gotovo optimalna rešitev iz ekološkega in agrotehničnega vidika. Gnojivka bo razredčena do 15-krat, po potrebi bodo možni popravki z umetnimi gnojili.“

Za zaščito talnih in površinskih voda ni nobene bojazni“, je prepričan prof. Rismal. „Kar se tiče pitne vode, je danes zanesljivo zanjo večja nevarnost neurejena kanalizacija v vseh naseljih Apaškega polja, ko se odpadne vode iz greznic in ponikalnic direktno, nekontrolirano izlivajo v podtalnico. Seveda pa je prvi pogoj za vse vestno in strokovno izvajanje, ker tako zahtevno delo to — skupaj z disciplino in voljo — zahteva.“

DVE LETI POSKUSNEGA OBRATOVANJA

Da so ustvarjalci projekta delo tako zastavili zgornjo pričajo, da bodo sistem predali investitorju šele, ko bo opravil dvoletno preizkušnjo. Pogon v tem času je tudi všteti v celotno ceno naložbe — 380 milijonov dinarjev.

„Toliko bo stalo vse skupaj, z gradbenimi deli in opremo. Prvo okoli 196 milijonov, oprema, za leto 1985, ko bo nared popolnoma vse na 450 hektarjih kmetijskega kombinata in seveda vseh 7 kilometrov cevovoda, skupno nekaj čez 170 milijonov, preostalo za zagonske stroške“, razlaga mag. Jeromel. „Oprema bo domača, izračuni so narejeni na osnovi ponudbe Agrostroja iz Ljubljane. Na hektar bodo stroški zanjo okoli 160 tisoč dinarjev, obratovalni stroški s predpisanimi amortizacijskimi stopnjami okoli 30 tisočakov, za končne uporabnike še nekoliko manjši. Posamezne kulture bi se škropile 5-krat letno in namakali bi od aprila do konca oktobra, gnojili pa ne bi decembra in januarja. Če bomo začeli z deli zgodaj spomladi, bo celotno omrežje za polja KK končano proti koncu poletja, preostali del leta 1986. To bo za kmetijstvo manj razvitih KS Apač in Stogovec velika pridobitev.“

Ob vseh naštetih dejstvih, ki govorijo v prid naložbi denar ne bi smel biti problem, saj bo poseg za kmetijstvo izjemnega pomena. Razne komisije, ki ga še morajo podpreti, ne bi smele imeti težkega dela, realna pa so pričakovanja, da bo šlo za levji delež nepovratnih republiških sredstev za izboljšavo zemljiških površin, namenjenih večji pridelavi hrane.

Vlado Paveo

NAŠI KRAJI IN LJUDJE

SAJ BI TO IN ONO, PA NI SREDSTEV ...

Le redki so danes kraji, ki nimajo avtobusne povezave z občinskim središčem. Za Motovilce, kraj, ki je nekoliko odmaknjen od glavnih prometnih poti, sicer ne velja, da tja ne bi pripeljal avtobus, vendar vozi le enkrat dnevno. Samo delavski avtobus, kot mu pravijo domačini, odpelje vsak delavnik iz njihovega kraja in se popoldne tja tudi v ača; sicer pa morajo tisti, ki imajo kakšen opravil v Murski Soboti ali drugod, na postajališče zunaj vasi, na križišču cest Grad — Slaveci — Motovilci. Saj do tja niti ni tako daleč, vendar pa tudi avtobusu ne bi bilo preveč s poti, če bi zavil v vas, pravijo domačini. Do zime še nekako gre, težje pa bo zdaj, ko bo treba peš po mrazu in snegu na postajo, rado pa se tudi zgodi, da imajo avtobusi zamudo in nič kaj prijetno ni potem takšno čakanje.

Nad cesto skozi vas se v Motovilcih ne pritožujejo, saj so v kraj že pred desetimi leti dobili asfaltno prevleko. Res da samo kakšen kilometer, med hišami, približno toliko poti pa še čaka na asfalt. Težave pa so s sredstvi, zato bodo verjetno čakali še nekaj časa. Nasploh pa je pomanjkanje sredstev problem, ki ga v Motovilcih najčešče omenjajo. Pičla sredstva,

ki jih zberejo s krajevnim samopriskevkom, ne zadoščajo za vse potrebe, zato veliko nalog prelaga jo iz leta v leto. S temi sredstvi sami vzdržujejo glavne vaške poti, za vzdrževanje tistih, ki vodijo med njivami, pa sredstev zmanjka. Tako so jeseni in spomladi, ko je več dežja, te neprevozne, saj je teren tod precej močvirnat. To pa je moč opaziti tudi na kmetijskih

zemljiščih, ki bi jih bilo potrebno meliorirati. To nalogo bi morala prevzeti vodna skupnost, vendar se pri tem vse skupaj počasi premika. Dokler so lastniki sami urejali jarke med polji in tako skrbeli za osnovno odvodnjanje, je še nekako šlo, zdaj, ko je to nalogo prevzela vodna skupnost, pa jarkov nihče ne ureja in ob malo večjem nalivu je delo na poljih onemogočeno kar za dalj časa.

Največja želja vaščanov Motovilca je, da bi v kraj dobili telefon in z njimi povezavo s svetom. Doslej namreč v tej vasi niso imeli nobenega telefonskega priključka, zdaj pa jih bodo dobili pet ali šest. Vsi tisti, ki so želeli dobiti telefonski priključek, so morali že pred dvema letoma plačati tri stave milijone, seveda pa se pri napeljavi telefonskega omrežja v kraj niso odrekli tudi prostovoljnemu delu, sklenili pa so tudi, da sami prispevajo drogove in tako stroške čim bolj zmanjšajo.

Omenimo pa naj še eno izmed nalog, ki so si jo v Motovilcih zapisali v srednjeročni razvojni program, vendar je še niso uresničili. To je ureditev mrtvašnice na vaškem pokopališču, ki se je prav tako zavlekla zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Vendar v Motovilcih od načrtov ne odstopajo in upajo, da se jim bo prej ko slej tudi ta želja uresničila. Upajo pa tudi, da se bo v prihodnje vse več mladih odločalo, da ostanejo v vasi. Če že ne bodo ostali in delali na kmetijah, potem se bodo domov vsaj vračali. Doslej pa ni bilo tako in v Motovilcih je že precej domačij izumrlo, hiše pa propadajo. V vasi so imeli namreč svoj čas kar 86 hiš, zdaj pa je le 70 takšnih, v katerih življenje še ni zamrlo.

Ludvik Kovač

„Veliko načrtov imamo v Motovilcih, največ opravka pa imamo v tem času s telefoni, ki naj bi naš kraj povezali s svetom.“ pravi Anton Cvornjek in Ludvik Čontala. „Vseh načrtov pa naenkrat ne bomo mogli uresničiti, saj za vse nimamo potrebnih sredstev.“

SREČNO '85

vam želi

Radenska

TRADICIONALNA TELESNOKULTURNA PRIREDITEV V MURSKI SOBOTI

ŠPORTNIKA POMURJA 1984 — Brigita Čavžič, republiška mladinska prvakinja v šahu, in Milan Balek — državni prvak v hitri hoji. Foto: A. A.

V hotelu Diana v Murški Soboti je bila že tradicionalna telesnokulturna prireditev, ki so jo ob iztekajočem se letu pripravili: Telesnokulturna skupnost, Občinski svet zveze sindikatov ter Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murška Sobotica. Na prireditvi, ki je bila dobro obiskana, so strli letošnje dosežke tekmovalnega športa in rekreacije ter zaslužnim posameznikom, delavcem in organizacijam podelili pokale, nagrade, plakete in priznanja. Telesnokulturna skupnost Murška Sobotica je podelila 4 nagrade telesnovzgojnim delavcem za dolgoletno delo, 20 nagrad športnikom za tekmovalne dosežke, 12 plaket posameznikom in organizacijam za organizacijsko in strokovno delo ter 2 jubilejni plaketi. Občinski svet zveze sindikatov Murška Sobotica je razglasil rezultate letošnjih delavskošportnih iger soboške občine ter najboljšim posameznikom in ekipam podelil pokale in priznanja. Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murška Sobotica pa je razglasil športnike leta 1984 ter podelil najboljšim pokale in nagrade.

Predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Murška Sobotica Franc Dervarič podeljuje prehodni pokal predstavniku DO Mura kot skupnemu zmagovalcu letošnjih delavskošportnih iger soboške občine. Foto: A. A.

PODELJENI POKALI, NAGRADE, PLAKETE IN PRIZNANJA ZA LETO 1984

Slavnostni govornik na prireditvi je bil predsednik skupščine TKS Murška Sobotica Jože Kovač. Med drugim je povedal: „V iztekajočem se letu 1984 smo lahko zadovoljni, ker smo storili mnogo, da sta telesna kultura v naši občini in šport kot celota dosegla pomemben razvoj na področju rekreacije v okviru delavskošportnih iger, aktivnostih v krajevnih skupnostih, šolskega ter vrhunškega in tekmovalnega športa. Tak razvoj pa smo lahko dosegli zaradi izrednega družbenega poslušanja za telesnokulturno dejavnost in njeno materialno osnovo. Zavedati se moramo, da so nadaljnje realne razvojne možnosti tesno povezane s sedanjim gospodarskim stanjem ter odvisne od uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Res je sicer, da smo kar naprej polni razprav o tem, da je materialna osnova za normalno delo v športni dejavnosti pri nas, kjer imamo izredno razvejeno športno panogo in izredno veliko število društev in klubov, premajhna. Zato mora biti v prihodnje naša osnovna usmeritev v povečanju deleža sredstev za telesno kulturo v družbenem proučevanju občine. Ta delež nenehno upada in je že dosegel mejo, ki pomeni zastoj, celo nazadovanje in nemalokrat onemogoča dosledno uresničitev sprejetih usmeritev. Materialne razmere se torej zaostrejujejo in s težavami se bomo srečevali tudi v prihodnje, ki pa ne smejo vplivati na delo in uspehe v tekmovalnem športu, šolskih športnih društvih in rekreaciji. Te težave lahko premagamo z nekoliko spremenjenimi pogledi na športno dejavnost, s spremenjenimi orisopi in oblikami telesnokulturne dejavnosti ter večjim povezovanjem športa in družbenega dela. Zavedati se moramo pomembnosti telesne kulture za zdravo in polnejše življenje se počasi, a vztrajno krepiti, na kar kaže postopno večanje števila ljudi v rekreaciji. Nausahljiv vir delovanja predstavlja športna rekreacija znotraj temeljnih organizacij in krajevnih skupnosti. Danes, ko razglašamo najboljše športnike Pomurja za leto 1984, ko zaslužnim telesnovzgojnim delavcem, športnim kolektivom in športnikom podeljujemo nagrade in priznanja ter ko objavljamo zmagovalce delavskošportnih iger, je praznik telesne kulture v naši občini.“

TKS Murška Sobotica je podelila nagrade za dolgoletno delo v telesni kulturni naslednjim posameznikom: Mirku Babiču, Jože

tu Gašparju, Stefanu Režonji in Stefanu Titanu. Nagrade za tekmovalne dosežke so prejeli: Milan Balek, Vito Siflar, Vito Fujs, Darij Semen, Miro Steržaj, Ivan Kuzma, Matjaž Žitek, Smiljan Mekicar, Mirko Unger, Miran Močan, Miloš Horvat, Franc Podlesek, Edi Vogrinec, Jože Vrbančič, Stefan Cigan, Silvin Titan, Stefan Varga, Milan Karas, Miran Vereš in Borut Borovič. Plakete za strokovno in organizacijsko delo na področju telesne kulture so dobili: Jože Kovač, Franc Rojnik, Stefan Vehab, Franc Gomboc, Jože Kalamar, Stefan Vitez, Herman Rogan, Matija Gabor, DO Radenska Radenci, SD Noršinci, KS Tišina in DRŠI Mura MURSKA Sobotica. Jubilejni plaketi pa sta dobila NK Mura Murška Sobotica za 60-letnico delovanja in Judo Partizan Murška Sobotica za 25-letno delo.

in prejeli prehodni pokal. Vrstni red ekip: 1. Mura 314 točk, 2. Pomurjski tisk 255, 3. Panonija 246, 4. Mesna industrija 226, 5. Konstruktor Pomurje 225, 6. Potrošnik 190, 7. Pomurjski zdravstveni center 177, 8. Skupščina občine 162, 9. UNZ 135, 10. SCT 134, 11. DRŠI 120, 12. Panonka 114, 13. Pravosodna ustanova 94, 14. Elektro 93, 15. Delavci pri zasebnikih 71 točk itd.

Na 21. tradicionalnem izboru športnikov leta 1984 je bil za najboljšega športnika Pomurja izbran Milan Balek, državni prvak v hitri hoji, pred Albertom Kocmutom, državnim prvacom v speedweyu, in Darijem Šemnom — državnim mladinskim prvacom v judu. Športnica Pomurja je postala Brigita Čavžič, republiška prvakinja v šahu, pred Terzijo Horvat, rokometiške Deleze iz Velike Polane, in Edito Barfi — članico AK Pomurje iz Murške Sobotice. Za najboljši športni kolektiv so razglasili SD Pomurje iz Murške Sobotice pred Konjenškim klubom Ljutomer in AMD Gornja Radgona. V kulturnem programu je sodeloval Prekmurjski oket pod vodstvom Aleksandra Vlaja.

Feri Maučec

Jože Šabjan — odgovorni urednik Vestnika podeljuje pokal predstavniku SD Pomurje iz Murške Sobotice, Jožetu Šerugi. Foto: A. A.

Predsednik skupščine TKS Murška Sobotica Jože Kovač podeljuje nagrado Stefanu Režonji. Foto: A. A.

SOLIDNE UVRSTITVE DELOZE, KROGA IN BAKOVEC

V letošnjem letu se lahko pohvalimo s sorazmerno dobrimi rokometnimi rezultati. Rokometiške Deleze iz Velike Polane, ki so Pomurje predstavljale v najvišjem tekmovanju — enotni slovenski ligi, ki je precej močna, so po jesenskem delu tekmovanja z 10 točkami na sedmem mestu ali v „zlati sredini“.

S to uvrstitvijo so pri klubu zadovoljni, čeprav bi lahko imeli kakšno točko več, pravi trener moštva Vlado Roškar. Vedeti pa je treba, da v ligi nastopajo nekdanji drugoligaši, ki so tudi v zgornjem delu lestvice. Ekipa Deleze sodi v drugo skupino, ki sestavlja sredino lestvice, medtem ko se bodo ekipe z dna lestvice borile za obstanek v ligi. Bera točk iz jesenskega dela tekmovanja zagotavlja Polančankam

ROKOMET

mirno nadaljevanje, čeprav ne gre podcenjevati tudi ekip iz spodnjega dela lestvice. To tem bolj, ker bodo Polančanke morale prvi dve koli odigrati v dvorani, kar jim ne ustreza najbolj, in ker imajo težave pri treningih zaradi dvoimenskega dela igralcev. Poleg tega pa nimajo primerne telovadnice za vadbo v zimskem času, kar je zelo pomembno za nadaljevanje tekmovanja. Predvidevajo, da se bodo pripravljali v telovadnici v Lendavi in da bodo v pripravljalnem obdobju odigrali več prijateljskih tekem. V ekipi ne pričakujejo sprememb, zato tudi upajo, da bodo sredino lestvice obdržali tudi ob koncu tekmovanja.

V drugi slovenski rokometni ligi ima Pomurje trenutno kar štiri predstavnice. Krog, Bakovec in Polet iz Murške Sobotice v moški ter Beltinco iz Beltincev v ženski konkurenci.

Po jesenskem delu tekmovanja so bili najuspešnejši rokometiški Kroga, ki so na drugem mestu in le za točko zaostajajo za Partizanom iz Slovenj Gradca. Na tretjem mestu so Bakovci z dvema točkama manj od Kroga, medtem ko je lanskoletni član republiške lige Polet iz Murške Sobotice s pičlimi štiri točkami pristal na predzadnjem mestu lestvice. Zelo zanimivo bo nadaljevanje prvenstva, kjer se bodo za najvišje mesto borile predvsem tri ekipe: Partizan, Krog in Bakovci. Največ možnosti imajo resda Slovenjgradčani, ki tudi ima-

jo solidno ekipo, poleg tega pa igrajo s Krogom doma. Po razdelitvi tekem so v nekoliko boljšem položaju rokometiški Bakovec, ki igrajo doma s Partizanom, Krogom in Fužinarjem. Vsekakor čaka trenerja Fujsa in Klemenčiča zahtevno delo.

Zelo pa se bodo morali potruditi rokometiški Poleta, če želijo še naprej tekmovati v tej konkurenci.

Sicer pa je zelo pomembno, kako se bodo moštva pripravila za spomladanski del tekmovanja. Rokometiške Beltinke so v drugi slovenski ligi po jesenskem delu pristale na četrtem mestu s štirim točkami, čeprav so izgubile eno samo srečanje. Do zapleta je prišlo s tekmo z Zagorjem Izlake, ki zaradi nesporazuma z datumom ni bila odigrana in jo je Beltinka izgubila z 0:10, hkrati pa ji je bila odvzeta ena točka. Tako imajo Beltinčanke malo možnosti za osvojitve prvega mesta, kar so prvotno načrtovali, čeprav ima trener Jože Horvat tokrat solidno ekipo, ki je v prvem delu tudi premagala jesenskega prvaka ptujsko Dravo. Kljub vsemu pa računajo, da bodo zasedli mesto pod vrhom.

V pomurski moški rokometni ligi, kjer tekmuje pet moštev, so naslov jesenskega prvaka osvojili rokometiški Toka iz Črenšovca z dvema točkama prednosti pred Bistrico in so tudi najresnejši kandidat za končnega zmagovalca. V pomurski ženski ligi pa so brez poraza po jesenskem delu tekmovanja na prvem mestu rokometiške Radgone, ki imajo prednost treh točk pred Indipom iz Lendave in tudi največ možnosti za osvojitve naslova pomurskega prvaka.

DVORANSKI HOKEJ

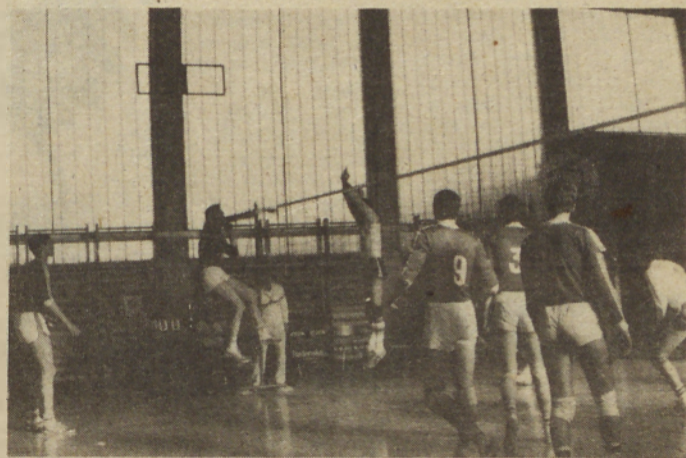
Pomurje tretje, Murška Sobotica peta

V okviru praznovanja 70-letnice HK Marathon iz Zagreba je bil turnir v dvoranskem hokeju, na katerem sta sodelovali tudi moštvi Murške Sobotice in Pomurja. Mlada ekipa Murške Sobotice je v prviskupini izgubila vsa srečanja in osvojila peto mesto. Izidi — Murška Sobotica: Mödling 2:14, Murška Sobotica: BASK 1:2 in Murška Sobotica: Jedinstvo 2:14. Moštvo Pomurja je tekmovalo v drugi skupini in osvojilo tretje mesto. Rezultati — Pomurje: Zagreb 4:0, Pomurje: Čukarički 3:1, Pomurje: Elektrovodina 1:4 in Pomurje: Mladost 3:8.

Prvo soboto januarja se začne tekmovanje v medrepubliški ligi. Soboški hokejisti bodo nastopili z dvema ekipama — Murško Sobotico in Pomurjem.

ODBOJKA

Pokal ekipi JLA

V počastitev dneva JLA je bil v Murški Soboti tradicionalni odbojarski turnir, ki ga je pod pokroviteljstvom sekretariata za ljudsko obrambo občine Murška Sobotica pripravil OK Pomurje. Na turnirju so sodelovale tri ekipe. Največ uspeha je imela ekipa JLA, za katero so nastopili državni reprezentanti: Urnaut, Klokočevnik, Petrovič in Kašič, in že tretjič zapored osvojila prvo mesto. Tako je prehodni pokal postal njena trajna last. Rezultati: JLA: Pomurje 2:0, Stavbar (MI.): Pomurje 2:1 in JLA: Stavbar 2:1. Vrstni red: 1. JLA, 2. Stavbar, 3. Pomurje.

Foto: B. Cipot

KOLESTARSTVO

OBETAJOČ NARAŠČAJ

Kolesarski klub Pomurje iz Beltincev, ki je nosilec razvoja kolesarstva v Pomurju, je imel v minuli sezoni 30 dokaj izenačenih tekmovalcev, ki so sodelovali na 31 dirkah doma in na Madžarskem. Doseženi rezultati so zadovoljivi, zlasti še, če upoštevamo razmere za delo. Premalo imajo namreč dobrih koles in še ta so v glavnem last tekmovalcev. Pomurski kolesarji so se uveljavili predvsem v pionirski in mladinski konkurenci, kjer je dober naraščaj, medtem ko v članski konkurenci ne moremo sestaviti ekipe, ki bi se lahko kosala z ostalimi v Sloveniji. Med pionirji so se predvsem uveljavili Kopun in brata Šooš, ki so večkrat posegli po prvih mestih na najrazličnejših tekmovanjih. Potem so tu še, Farič, Horvat in še nekateri. V konkurenci mlajših mladincev sta

največ pokazala Cigut in Škraban, ki imata vrsto dobrih uvrstitev. Poleg njiju pa so obetajoči še tekmovalci Lampe, Lipovec in Botjak. Pri starejših mladincih so dosegli nekaj solidnih uvrstitev Titan, Čeh in Berden. Pri članih C pa se je uveljavil Janko Holer, ki je celo zmagal na državnem prvenstvu v ciklokrosu v Poreču.

Največji uspeh so pomurski kolesarji dosegli na državnem prvenstvu Madžarske v Szombathelyju in na tekmovanju za pokal Krajevne skupnosti Tišina. Manj pa so dosegli predvsem na tradicionalni dirki po Pomurju, ki je štela za državno prvenstvo.

Kolesarski klub Pomurje Beltinci nenehno skrbi za naraščaj, zato imajo ustanovljene sekcije v Beltincih, Veržuju, na Tišini in v Radencih. Klub je letos organizi-

ral že tradicionalne prireditve kot so: Priložnost za mlade, Dirka po Pomurju, Dirka za pokal krajevne skupnosti Tišina. Vse prireditve so lepo uspele, na njih pa je bilo doseženih tudi nekaj dobrih rezultatov. Kolesarji Pomurja iz Beltincev so že začeli s pripravami za novo sezono v telovadnicah. Trener Stefan Titan, s katerim smo se pogovarjali, meni, da si v novi sezoni obetajo še boljše rezultate, kar še posebno velja za ekipo mlajših mladincev Ciguta, Škrabana, Kopuna in Lampeta. Solidne uvrstitve pričakujejo tudi od Čeha in Berdena pri starejših mladincih, medtem ko si zaradi menjave generacije manj obetajo od pionirjev.

F. M.

Feri Maučec

Na podlagi 51. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 18/84) ter 20. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljišči v občini Murska Sobota (Ur. objava, št. 31/78),

krajevna skupnost Lipovci razpisuje

NATEČAJ

za oddajo oziroma prodajo zemljišča družbene lastnine 351/1, ki je veliko 741 kv. m in vpisano v vl. št. 1089 k. o. Lipovci. Izklicna cena za zemljišče je 38.609,00 din za ar, višina prispevka za delno komunalno ureditev pa znaša 285.000,00 dinarjev.

Splošni pogoji natečaja so:

1. Varščina znaša 28.609,00 din in jo je treba plačati na žiro račun št. 51900-645-30351 — krajevna skupnost Lipovci. Potrdilo o plačani varščini je potrebno priložiti pismeni ponudbi.
2. Kupec je na kupljeni parceli dolžan zgraditi objekt do III. gradbene faze najpozneje v 5 letih od sklenitve kupoprodajne pogodbe.
3. Kupec je dolžan poravnati prispevek za električno soglasje v znesku 39.447,00 din in prispevek za kmetijsko zemljiško skupnost v znesku 44.460,00 din.

Kupec je dolžan v roku 8 dni od prejema obvestila, da je izbran, skleniti pismeno pogodbo s krajevno skupnostjo Lipovci.

Pismene ponudbe s prijavo za natečaj se zbirajo 15 dni od dneva objave na sedežu krajevne skupnosti Lipovci, kjer lahko dobite tudi vse podrobnejše informacije.

Najugodnejše ponudbe bo po preteku razpisnega roka izbrala razpisna komisija pri krajevni skupnosti.

Na podlagi 51. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 18/84) ter 20. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem v občini Murska Sobota (Ur. objave, št. 31/78),

razpisuje

Krajevna skupnost Rakičan

NATEČAJ

Z zbiranjem pisnih ponudb za oddajo oziroma prodajo zemljišča družbene lastnine parc. št. 158 v izmeri 1024 m², vpisane v vložek št. 398, k. o. Rakičan.

Izklicna cena za zemljišče je 40.000 din za ar, višina prispevka za delno komunalno ureditev pa 127.000 din.

Splošni pogoji natečaja so:

1. Varščina znaša 40.960,00 din in jo je treba plačati na žiro račun št. 51900-842-035-8168 KS Rakičan. Potrdilo o plačani varščini pa je potrebno priložiti pisni ponudbi.
2. Kupec je na kupljeni parceli dolžan zgraditi objekt do III. gradbene faze najpozneje v 5 letih od sklenitve kupoprodajne pogodbe.
3. V izklicno ceno ni vračunan republiški in občinski prispevek za kmetijsko zemljiško skupnost, ki bremenijo kupca. Kupec je dolžan v roku 8 dni od prejema obvestila, da je izbran, skleniti pisno pogodbo s krajevno skupnostjo Rakičan.

Pisne ponudbe s prijavo za natečaj se zbirajo 15 dni od dneva objave na sedežu KS Rakičan, kjer lahko dobite tudi vse podrobnejše informacije.

Najugodnejše ponudbe bo po preteku razpisnega roka izbrala razpisna komisija pri KS.

Cestno podjetje Maribor, n. sub. o. TOZD za vzdrževanje in varstvo cest Murska Sobota, n. sub. o., Murska Sobota, Lendavska c. 61

Komisija za delovna razmerja in varstvo pri delu tozda za vzdrževanje in varstvo cest Murska Sobota

OBJAVLJA

prosta dela in naloge:

VODJA SEKTORJA VZDRŽEVANJE za sektor vzdrževanje v Ljutomeru, 1 delavec

Pogoji: VI. zahtevnostna stopnja gradbene smeri, gradbeni inženir, 4 leta delovnih izkušenj, 3 meseca poskusnega dela.

TESAR – ZIDAR, 2 delavca

Pogoji: IV. zahtevnostna stopnja gradbene smeri, KV zidar, 2 leti delovnih izkušenj, 2 meseca poskusnega dela.

STROJNIK II – opravljanje gradbenih strojev srednje izvedbe, 1 delavec.

Pogoji: IV. zahtevnostna stopnja strojne smeri, KV strojnik gradbene mehanizacije, 2 leti delovnih izkušenj, 2 meseca poskusnega dela.

Delovno razmerje s kandidati bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Vloge z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite v 8 dneh od objave na naslov: Cestno podjetje Maribor, n. sub. o., Maribor, Iztokova ulica 30, kadrovska služba. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh od poteka prijavnega roka.

POPRAVEK

V predzadnji številki 13. decembra je v članku **Dietna prehrana se vse bolj uveljavlja, prišlo do dveh neljubih napak, in sicer bi moralo biti v tekstu namesto Stefan Györek Stefan Gjergjek in v podpisu pod sliko namesto Inž. Jolanda Kuhar Inž. Jolanda Lainček, kot je razvidno iz samega teksta. Za nastale napake se bralecem in prizadetim opravičujemo.**

Izvršni svet Skupščine občine Lendava

obvešča

da bodo uradne ure upravnih organov občine Lendava za stranke v soboto, 29. decembra 1984, od 7. do 15. ure namesto ponedeljka, 31. decembra 1984, ko bo delala le sprejemna pisarna in prijavno-odjavna služba na sedežu občine.

Tonetu Ježu v slovo

6. decembra smo se na radgoneskem pokopališču mnogo prerano poslovili od našega občana, soseda, borca NOB, komunista in družbenopolitičnega delavca Tonetu Ježu iz Radenec. Komaj v 59. letu življenja je po kruti in hudi bolezni prenehal biti srce našega dolgoletnega sodelavca organov za noiranje zadeve, očeta in dedka.

Svojo življenjsko pot je začel 17. februarja 1926 na sončnem Primorskem, ki je v težkih vojnih časih dalo veliko borcev za svobodo in priključitev k matični domovini.

Po razsulu Italije 9. septembra 1943 je Toneta vodila poi v partizanske enote IX. korpusa in v teh enotah se je na Primorskem bojeval do osvoboditve. Po končani vojni je opravljal različne zaupne naloge in že v začetku leta 1948 postal ponovno aktiven delavec v organih za noiranje zadeve.

Službene poti so ga vodile s Pri-

morske preko Ljubljane in ga 1. novembra 1956 pripeljale v naše Pomurje in v Radence, kjer je bil vse do upokojitve komandir postaje milice.

Tu v Pomurju je našel tudi svojo življenjsko tovarišico si zgradil prijeten dom in ustvaril družino. Kljub upokojitvi in bolezni smo ga vse do prerane smrti srečevali med aktivisti ter pobudniki napredka v naši krajevni skupnosti, kjer je opravljal funkcije predsednika sveta in skupščine KS, razne funkcije v organizaciji zveze borcev in bil delegat v različnih zborih in skupščinah.

S svojim življenjem in delom si naš zadolžil, da bomo nadaljevali začeto delo, posebno v sedanjem trenutku, ko so potrebni izredni napori za premagovanje vseh težav.

Hvala ti Tone — tvoj lik sodelavca, občana in borca nam bo ostal v trajnem spominu.

Tone Znidarič

Člani skupnih služb Vzgojno izobraževalnega zavoda Lendava so namesto novoletnih voščilnic sodelavcem namenili za dograditev kirurgije v soboški bolnišnici 2000 dinarjev.

za boj proti raku

POMURSKEMU DRUŠTVU ZA BOJ PROTI RAKU SO PRISPEVALI:

1.000.— din OOS SO M. Sobota, namesto venca na grob pok. matere sodelavca Stefana Kološe,

4.000.— din OOS VGP Maribor TOZD VE MURA M. Sobota, namesto venca na grob-pok. Stefana Hozjana Hozjana iz D. Bistrice 173 ter Ivana Gjura z Melinca 82,

1.000.— din OOS SO M. Sobota, namesto venca na grob pok. matere sodelavca Aleksandra Županeka iz Petrovec,

1.000.— din Vida Čagran, namesto venca na grob pok. očeta Matilde Radulovič,

1.000.— din Rozalija Tivadar, Lipovci 71, namesto venca na grob pok. Ljudmille Vidmar iz Tržišča,

1.000.— din OOS SO M. Sobota, namesto venca na grob pok. očeta sodelavke Marte Kolar.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Ponovno prosimo delovne organizacije in ostale, da poravnajo članarino za leto 1984.

Sredstva nakazujte na račun: 51900-678-48545, Pomursko društvo za boj proti raku.

POMURSKO DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU

srečno novo leto

Radijski in televizijski spored od 28. decembra do 3. januarja

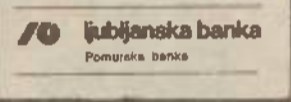
PETEK SOBOTA NEDELJA PONEDELJEK TOREK SREDA ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno v petek, 28. decembra (mladinska oddaja, Kam konec tedna), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

8.55 Zimski šolski spored: TV koledar, Naši narodni parki: Oko Bistre planine, Risanka, Sedmi kontinent, Smogovci — 10. del, Poročila, 10.35 TV v šoli: Zgodovina, Risanka, Zemlja v vesolju, Bližnja srečanja tretje vrste 1977, Risanka, Teorija književnosti: Horacijeva poetika: Po poteh izobraževanja (do 12.30), 17.05 — 23.50 Teletekst RTV Ljubljana, 17.20 Poročila, 17.25 Nakamnu in Cetini hladni, 2. del folklorne oddaje TV Zagreb, 17.55 Za mano, mulci, madžarska otroška serija, 18.25 Obzornik ljubljanskega območja, 18.40 Življenje ob Renu, nemška izobraževalna oddaja, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik 1, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 Včeraj za jutri: Zaključni račun, dok. serija, 20.40 Ne prezrite, 20.55 Propagandna oddaja, 21.00 A. Jay J. Lynn: Da, gospod minister, angleška humoristična nanizanka, 21.30 TV dnevnik II, 21.45 Na jasan dan vidiš v neskončnost, ameriški film.

TV ZAGREB

Prvi program 9.00 TV v šoli, 17.40 Poročila, 17.45 Četrtek vas pozdravlja, 18.15 TV koledar, 18.25 Kronika skupnosti reških občin, 18.45 Obramba in zaščita, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Pymalion (film), 22.00 Dnevnik, 22.15 V petek ob 22.00.

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.20 Družinski spored, 13.05 Poročila, 15.00 Beg pume (film), 16.30 Eci, peči, peci, 17.00 Poročila, 17.05 Risanka, 17.30 Gozdni dom, 17.55 Spanček Zaspancek, 18.00 Risanke, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Poročil bom družino, 21.15 Halo TV, 22.30 Šport

TV MADŽARSKA

8.30 Počitniška matineja, vmes Zrebanje lota, 10.40 Ponovitev do 12.00, 16.25 Nacionalni park Serengeti, poljudnoznanstveni film, 16.55 Sport 1984; Zgodilo se je doma in na tujem, 18.00 Okno, reportaže, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Pravni primeri, 20.45 Varstvo mest, 21.15 Panagulis živi, TV drama, 22.05 Prosta ura, 22.40 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv — novice, 14.05 Za uho in oko — glasbena oddaja, 14.35 Check up — medicinska rubrika, 15.30 Mark Twain pripoveduje — Tv nadaljevanka — 7. del, 16.30 Skrivnostni svet Arthurja Clarka, Zmaji, diznoverni, in orjaške kače, — Tv film iz serije »Baileyeve dogodivščine«, — risanke, 17.55 Tv — novice, 18.00 Adua — Tv nadaljevanka 4. del, 19.00 Odprta meja — Informativna oddaja v slovenskem jeziku — videoteleksi, 19.25 Zig — zag, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Z nami ..., pred kamero, 20.20 Njena edina ljubezen — film, 22.00 TVD vse danes, 22.15 Visok pritisk — glasba, vesti, novosti iz glasbenega sveta, 23.10 Ellery Queen — tv film

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno v soboto, 29. decembra (sobotna reportaža, iz društvene dejavnosti), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.45 Orodja prhnodnosti: Logo, izobraževalna serija, 10.10 Cudeži narave: Ameriško zivalstvo, kanadska poljudnoznanstvena serija, 10.45 Včeraj za jutri: Jugoslovanski mozaik, dok. serija, 11.20 Poročila (do 11.25), 15.20 Poročila, 15.25 Pajkova pojedina — balet SSG Trst, 15.45 Chaplin: Festival Charlieja Chaplina, ameriška nadaljevanka (CB), 17.00 PJ v rokometu (M) — Crvena zvezda: Proleter v odmoru Propagandna oddaja, 18.30 Cudeži narave, kanadska poljudnoznanstvena serija, 18.55 Risanka, 19.15 Cik cak, 19.24 TV in radio noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik 1, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 Naše 34. srečanje, 21.30 Propagandna oddaja, 21.35 Zrcalo tedna, 21.55 Gangsterjevo dekle, ameriški film, 23.35 Poročila.

TV ZAGREB

Prvi program 9.00 TV v šoli, 15.15 Zabuvalni koledar, 16.15 Kritična točka, 16.45 Poročila, 16.50 TV koledar, 17.00 Rokomet: Crvena zvezda — Proleter, 18.15 Mali koncert, 18.30 To je to, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dekle — mati (film), 21.25 Dnevnik, 21.45 V soboto zvečer.

TV AVSTRIJA

9.00 Poročila, 9.05 Risanke, 9.35 Izguba tradicije, 10.25 Tudi mi nismo angeli (film), 12.10 Leto Velikega brata, to je bilo 1984, 13.10 Poročila, 13.45 Velea Helena (film), 15.10 Ko se je ustavil čas (film), 16.35 Vesela škatlja, 17.00 Poročila, 17.05 Flipper, 17.30 Gozdni dom, 17.55 Spanček Zaspancek, 18.00 Risanke, 18.30 Filmske novitete, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Poročil bom družino, 21.05 Peter Weck, 22.05 Poročila, 22.15 Šport, 22.25 Raziskava popolnega zločina (film).

TV MADŽARSKA

8.30 Počitniška matineja, 10.45 Poljska komedija, 14.30 Novoletna atrakcija, 15.30 Plesi: Rumba, 15.45 Študio Pecs, 16.20 Za najstnike, 17.45 Gegi, 18.10 Tveganje; na svetovnem trgu, 18.35 Diagnoza, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Glasba-ples-glasba, 21.00 Panagulis živi, TV drama, 2. del, 22.05 Narodna glasba, 22.10 Nenavadna drama, francoski film, 23.45 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice, 14.05 Visok pritisk — glasba, vesti, novosti iz glasbenega sveta, 15.00 Imate srce? — zabavno glasbena oddaja, 16.30 Klic gora — 11. Gorski festival v Valboiti, 17.00 Tv novice, 17.05 Crni Orfej — film, Igrajo: Beno Mello, Marpassa Dawn, Režija: Marcel Camus, 18.50 Risanke, 19.00 Tv film, 19.30 Tvd — stičišče, 19.45 O strojih in denarju — dokumentarec iz serije Mogočni mikro, 20.20 Priča mora molčati — film, Igrajo: Bekim Fahmy, Rosanna Schiaffino, Aldo Giuffrè, Režija: Giuseppe Rosati, 21.50 Tvd — vse danes, 22.05 Baileyeve dogodivščine — tv film, A-shanova velika priložnost, 22.30 London — Dokumentarec iz serije Mesta, 23.15 Stephen Schlaks.

RADIO MURSKA SOBOTA

10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

10.05 Park avenija 79, ponovitev ameriške nadaljevke, 11.40 625 — Oddaja za stik z gledalci, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Poročila, (do 13.05), 13.20 Prislunhno tišini, oddaja za slušno prizadete, nadaljevanka TV Skopje, 15.15 Visok pritisk, zabavno-glasbena oddaja, TV Koper, 16.10 Poročila, 16.15 Grof Monte Christo, angleški film, 17.55 Športna poročila, 18.10 Tv kviz, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 Z. Senečić: Inšpektor Vinko, humoristična nadaljevanka TV Zagreb, 20.55 Propagandna oddaja, 21.00 Šport v letu 1984, oddaja TV Novi Sad, 22.00 Alpe-Jadran, informativni magazin, 22.45 Poročila, OPOMBA: Ljubljana snema ob 15.00 (Zg I/NS) Šport v letu 1984.

TV ZAGREB

16.55 Turistični vodič, 17.15 Glasbeno popoldne, 18.30 Izvir, 19.00 Zadnja oaza: Kako se snema, poljudnoznanstveni film, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Dokumentarna oddaja, 20.45 Včeraj, danes jutri, 21.05 A. Berkes: Pragovi, madžarska nadaljevanka, (do 22.10)

TV AVSTRIJA

Prvi program 10.20 Poročila, 10.30 Nedeljsko popoldne za mladino, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Otroški vrtec (film), 15.00 Šport v 1984, 16.00 Sestanek brez dnevnega reda, 17.25 Narednik Steiner (film), 18.55 Risanke, 19.30 Dnevnik, 20.00 Inšpektor Vinko, 21.10 Svet v 1984, 22.10 Reportaža, 22.40 Dnevnik.

TV MADŽARSKA

9.10 Dopoldanski spored: Šola za smučanje; Snežna vila; Vroč veter, 14.10 Za kratkočas. 14.40 Narodne, poje Gy. Melis, 15.10 Lej! 15.35 Drendaj, 16.15 Lordi hazarda, 17.10 Napoved sporeda, 17.35 Pal Szeesi, in memoriam, 18.00 Delta, znanstveni poročevalec, 19.00 Teden, 20.05 Dobrodošli, mr ..., ameriški film, 22.10 Srečanje v študij št. IV.

TV KOPER

14.00 Videomix glasbena oddaja v živo z glasbenimi željami (pon.), 16.00 Priča mora molčati film ponovitev, 18.30 Varcujmo z energijo, 19.00 Tv film, 19.30 Ellery Queen Tv film, 20.20 Košarka balkansko prvenstvo; Atene: Grčija — Jugoslavija, 21.40 Non stop zabavno glasbena oddaja, 22.50 Čudoviti svetovi dokumentarec, »Nevidni svet«, 23.40 Check up medicinska rubrika.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 — Po domače, 16.30 — Aktualno v ponedeljek, 31. decembra (slovo od starega leta, športna oddaja, Najbolj iskane plošče preteklega tedna), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

8.55 Zimski šolski program: 10.35 TV v šoli (do 12.30), 15.20 — 03.20 (I. I. 1985) Teletekst RTV Ljubljana, 15.35 Poročila, 15.40 Zlati cekin 83, posnetek otroškega festivala v Bologni, 17.00 Zgodba o Bobenčku, otroška glasbena oddaja, 17.20 Pešec v avtu, otroška serija TV Triograd, 17.50 Boris A. Novak: Vlak na domišljijo, predstava drame SNG, 18.45 Rokovski koncert — Rory Gallagher, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.26 TV in Ra noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.52 Vreme in propagandna oddaja, 19.55 Napoved silvestrskega večera, 20.00 Pedenčep, otroška oddaja, 20.35 Maček Muri, in muca Maca, otroški musical, 21.10 Staro za novo, zabavno-glasbena oddaja, 21.50 Slovinci Slovenca vabi, oddaja narodne in narodnozabavne glasbe, 22.25 Novoletni ples — vmes ob 24.00 Novoletna čestitka, 00.15 Videoklub »Pri Tanji«, oddaja pop glasbe, 01.05 Zapojmo skupaj (zdravice), oddaja TV Zagreb, 01.35 Tajni agent Flint, ameriški film (do 03.20).

TV ZAGREB

Prvi program 9.00 TV v šoli, 16.45 Dinastija, 17.25 Intermezzo, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Ubij ali poljubi (musical), 18.30 Jaroslav Modri (film), 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 V pričakovanju Novega leta, 0.00 Čestitka, 00.01 Novoletni spored.

TV AVSTRIJA

9.00 Poročila, 9.05 Lutke, 9.30 Izguba tradicije, 10.25 Neumne dogodivščine bogatih (film), 12.05 Portret Georga Orwella, 13.00 Poročila, 14.30 Kommerwove rože (film), 16.00 Risanka, 16.45 Hudobni Ferkel (film), 17.30 Gozdni dom, 17.55 Spanček Zaspancek, 18.00 Heinz Conrads silvestruje, 19.00 Ironimus 1984, 19.30 Čas v sliki, 20.00 Silvesterski nagovor, 20.15 Operetni večer, 22.00 Gor in dol po stopnicah, 0.00 Ob menjavi leta, 0.05 Dunajske zgodbe (film).

TV MADŽARSKA

9.10 Dopoldanski spored: Lutke; Lej; Samba; Janos Hary v Kecskemetu, 15.45 Balet, 17.15 Hura, dobili smo šerifa! Amer. film, 18.30 Cimbora, literarni magazin za otroke, 20.00 Poročila, 20.05 Silvester 1984; Presenečenje, kriminalka, 21.05 Suberbola, posebna silvestrska izdaja, 21.45 Silvestrski program, 24.00 Himna, 0.05 Zabavna glasba.

TV KOPER

14.00 Tv novice, 14.05 Yu made music glasbena oddaja, 15.30 Tv nadaljevanka, 16.30 Obuti maček gre po svetu risani film, risanke, 17.55 Tv novice, 18.00 Adua Tv nadaljevanka — 5. del, 19.00 Odprta meja Informativna oddaja v slovenskem jeziku, Videotelex, 19.30 Tvd stičišče, 19.50 Otrok in psihoanaliza, 20.25 Življenje na zemlji dokumentarec, 21.15 Skag — Tv film iz serije »Skag«, 22.05 Tvd vse danes, 22.15 Adriano Celentano glasbena oddaja z Milly Carlucci.

RADIO MURSKA SOBOTA

13.00 — Novoletni spored

TV LJUBLJANA

7.50—23.20 Teletekst RTV Ljubljana, 8.05 Poročila, 8.10 Novoletni živ. zav. otroška matineja, 9.00 O. Zupančič: Ringaraja, Dve plesni sliki, 9.30 P. Hack-M. Jesih: Suhu in leteca princesa, predstava Slovenskega mladinskega gledališča, 10.50 Pika in Zajček, avstralski risani film, 12.05 Poročila, 12.10 Propagandna oddaja, 12.15 Dunaj: Novoletni koncert, prenos (Stereo Radio I) 13.30/35 Garmsch-partenkirchen: Smučarski skoki, prenos, 15.15/30 Novoletni ples, ponovitev silvestrovske oddaje, 17.05 Slovinci vabi, ponovitev oddaje narodne in narodnozabavne glasbe, 17.40 Sramežljiv sem a se zdravim, francoski film, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in Ra noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 Gospod Bilijon, ameriški film, 21.30 Pronaeanadna oddaja, 21.35 Thommis Pop Show — 2. oddaja, 22.35 Staro za novo, ponovitev zabavno-glasbene oddaje, 23.15 Poročila.

ODDAJNIKI II. TV MREŽE

Do 19.00 ponovitev silvestrskih in novoletnih oddaj drugih TV studiov, 19.00 Zadnja oaza, nadaljevanje in konec, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Igrani film, 21.30 Okras za dame, 22.00 Recital R. Serbedžija, 23.00 Video titl (do 23.30).

TV ZAGREB

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Otroški spored, 15.00 Kleopatra (film), 17.45 Ubij ali poljubi (musical), 18.30 Jaroslav Modri (film), 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Leningrajski musičli, 20.45 Zabaava vas Bijelo Dugme, 21.35 Vsemirska postaja I (film).

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Družinski spored, 13.00 Poročila, 15.00 Risanke, 15.30 Morski volk (film), 17.00 Poročila, 17.05 Lutke, 17.30 Gozdni dom, 17.55 Spanček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Veliki rop vlaka (film), 21.55 Šport

DRUGI PROGRAM

9.00 Matineja, 10.50 Športni pregled v 1984, 12.15 Novoletni koncert Dunajskih filharmonikov, 13.30 Skakalna turneja, 15.15 Takrat je bilo, 15.20 Nebeški grešnik (film), 17.10 Igrajmo se skupaj, 18.20 Družina Merian, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Arena senzacij, 22.15 Šport, 22.30 Odiseja Neptuna (film).

TV MADŽARSKA

8.05 Počitniška matineja, 10.05 Ponovitev: Delta; Sutturp, 16.30 Velemeta: Varšava, 17.45 Kronika Južnega Alfolda, spored študija Szeged, 18.25 Privlačno tveganje, reportaža, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Vroč veter, jugoslovanska nanizanka, 4. del, 21.05 Svetovnopolišična kronika leta 1984, 22.05 J. Servatius, portret, 22.30 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice, 14.05 Za uho in oko Glasbena oddaja, 14.50 Skag Tv film iz serije »Skag« (pon.), 15.40 Marmornat favn Tv nadaljevanka, 16.45 Snežna kraljica lutke, 17.40 Risanke, 17.55 Tv novice, 18.00 Sportna oddaja, 19.00 Odprta meja — Informativna oddaja v slovenskem jeziku, Videotelex, 19.30 Tvd stičišče, 19.50 Start, 20.25 Skag — Tv film iz serije »Skag«, 22.05 Tvd vse danes, 22.10 Tvd vse danes, 22.10 Posvojenka film.

RADIO MURSKA SOBOTA

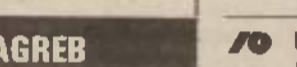
PRENOS OSREDNJE-GA SLOVENSKEGA SPOREDA

TV LJUBLJANA

7.50—22.50 Teletekst RTV Ljubljana, 8.05 Poročila, 8.10 Živ. zav. otroška matineja, 9.00 Grün-Minoli: Vilinček iz lune, predstava Slovenskega mladinskega gledališča, 10.35 Matagi — Stari lovec na medvede, japonski mladinski film, 12.15 Pedenčep, ponovitev otroške oddaje, 12.50 J. Strauss: Rosalinda, balet v izvedbi SNG Opera iz Ljubljane, 14.25 Amerika v filmih, ameriški dok. film, 16.15 Risanka, 16.35 Mož v železni maski, ameriški film, 18.20 Video klub »Pri Tanji«, ponovitev oddaje pop glasbe, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in Ra noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 M. Kozina: Ekvinokcij, TV opera, 21.00 Propagandna oddaja, 21.05 Samuraj, francoski film, 22.45 Poročila.

ODDAJNIKI II. TV MREŽE

Do 19.00 ponovitev silvestrskih in novoletnih oddaj drugih TV studiov, 19.00 Zadnja oaza, nadaljevanje in konec, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Igrani večer — J. Golovac: Ero z onega sveta, TV opera, 22.05 Včeraj, danes jutri (do 22.15).

TV ZAGREB

Prvi program 8.25 TV v šoli, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Čuvaji časa, 18.15 Kvizkoteka, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Panorama, 21.05 Šest pedo zemlje (serijski film), 22.05 Dnevnik.

TV AVSTRIJA

Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 11.00 Družinski spored, 13.20 Poročila, 15.00 Risanke, 15.25 Morski volk (film), 17.00 Poročila, 17.05 Risanka, 17.30 Gozdni dom, 17.55 Spanček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Fanny in Aleksander (film), 22.25 Šport

DRUGI PROGRAM

17.10 Bila je takrat, 17.15 Beli medvedji potujejo, 18.00 TV kuhinja, 18.30 Družina Merian, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Fanny in Aleksander (film), 22.25 Šport

TV MADŽARSKA

8.40 in 15.50 Šolska TV, 9.15 Ponovitev: Vlak za Kraljevo, jug. film; Čarovniki, kratki film, 16.35 Poje Bjanca Ionescu, 16.50 TV borza, 17.00 Kraljeva soba, francoski film, 17.50 Za najstnike, 18.45 100 mojstrov, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Inkognito, škotski film, 21.00 Šestinsdeset, aktualni razgovor, 22.00 Beseda-slika-glasba, 22.50 TV dnevnik.

TV KOPER

14.00 Tv novice, 14.05 Za uho in oko Glasbena oddaja, 14.50 Obiskovalci — Tv film, 15.40 Marmornat favn Tv nadaljevanka, 16.40 Rdeči ponv film (pon.), Igrajo: Robert Mitchum, Myrna Loy, Peter Miles, Režija: L. Milestone, 18.05 Tv novice, 18.10 Športna oddaja, 19.00 Odprta meja Informativna oddaja v slovenskem jeziku, Videotelex, 19.30 Tvd stičišče, 19.50 Start, 20.25 Chichegnola drama, 22.10 Tvd vse danes, 22.20 Videomix glasbena oddaja v živo z glasbenimi željami.

*Pod lipo zeleno,
mir si našel ti,
a naša srca krvavijo,
ker dragi, med nami več te ni.*

ZAHVALA
Mnogo prežgodaj in brez slovesa nas je v 46. letu starosti tragično zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat, zet in stric

Nedeljko Gavrič

iz Dobrovnika

Ob boleči izgubi se prsrčno zahvaljujemo vsem, ki so našega dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje. Iskrena zahvala dr. Vassu za pomoč v zadnjih trenutkih njegovega življenja, vsem sorodnikom in prijateljem, družinam Vugrinčič, Varga, Kovač, Lipič-Torma, Milinkovič, in družini Ivana Kolenca za vsestransko pomoč, pevcem iz Turnišča za odpete žalostinke, govornikoma oddelka milice Dobrovnik in predsedniku sveta KS za poslovitne besede.

Dobrovnik, 9. decembra 1984

Neutolažljivi: žena Anica, sinova Cvetko in Bojan ter ostalo sorodstvo

*Ni šepnil nam veter,
ne demon noči,
zajokal je eter,
da nje več ni...*

V SPOMIN

16. jánuarja bosta minili dve leti bridke žalosti, odkar je brez slovesa odšla od nas naša najdražja

Ivanka Buček

iz Serdice

Ostali smo brez tebe, brez tvoje dobrote in ljubezni. Ustvarila si nam lep dom, a v njem te več ni. Hvala vsem, ki se je spominjate in prižigate sveče na njenem preranem grobu.

VSI NJENI

*Ni hušjih bolečin,
kot je na te boleč spomin...*

V SPOMIN

23. decembra sta minili dve boleči leti, odkar naju je za vedno zapustil dragi sin

Franc Šebjan

iz Salovec

Teško je spoznanje, da te ni več med nama in nadvse boleča je resnica, da te nikoli več ne bo. Rada bi ti povedala, kako trpeče je najino življenje in kako prazen je naš dom brez tebe. Najine misli so pri tebi in spomin nate ne bo nikoli ugasnil.

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu, vsem sosedom, njegovim prijateljem in vsem sorodnikom, ki ste prižgali sveče in njegov prerani grob okrasili s krizantemami.

Vsem še enkrat — prsrčna hvala!

Globoko žalujoča mama, oče in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

Ele Gašpar

iz Lucove

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, botrini, sorodnikom in znancem, ki so nam ob težkih trenutkih priskočili na pomoč, darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala tov. Zdravku Horvatu za ganljive poslovitne besede ob odprtem grobu, g. župniku Camplinu, pevcem za odpete žalostinke, domačim gasilcem in družini Gubič iz Čepincev.

ŽALUJOČI: VSI NJENI

*Kje ste ljubi ata,
kje vaš skrbni je obraz,
kje je vaša skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

ZAHVALA

Po kratki boleznini nas je v 74. letu zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

Štefan Panker

iz Puconec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, njegov grob zasuli z vencem in cvetjem, nam pa izrekli sožalje.

Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, gasilskim društvom ter govornikoma KS in GD.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Puconci, 16. decembra 1984

Žalujoči: žena Judita, sinova Štefan in Franc z družinama, hčerke Marta, Irena in Šarika z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

Ane Fuis

roj. Ovsenjak

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem, delavcem Pomurskega tiska in Agrotehniko, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

M. Sobota, 13. decembra 1984

VSI NJENI

V SPOMIN

25. decembra sta minili dve leti, odkar je prehalo biti srce naše drage mame, stare mame in sestre

Frančiške Rituper

iz Bokrač

Tvoje življenje je za vedno ugasnilo. Ostala sta tih in prazen dom ter boleč spomin nate.

Žalujoči: VSI TVOJI NAJDRAŽJI

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je zapustila draga mama in stara mama

Ana Kološa

roj. Kučan
iz M. Sobote

Najtopleje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na zadnji poti, ji darovali vence in šopke ter nam izrekli sožalje. Hvala zdravstvenemu osebju za lajšanje bolečin, g. duhovniku Novaku za pogrebni obred in pevcem za odpete pesmi.

Žalujoči: sinova Štefan in Jože z družino ter hčerki Dragica in Ana z družino

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Boleča je resnica, ko se zavedamo, da nas je nepričakovano, komaj v 25. letu starosti, zapustila naša draga hčerka, sestra, vnukinja in pravnukinja

Silva Hodošček

iz Zenkovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Prsrčna hvala g. duhovniku Jošarju za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavnici mladine Tanji L. za poslovitne besede ob odprtem grobu.

Hvala še enkrat — prsrčna hvala!

Žalujoči: VSI, KI SMO JO IMELI RADI

*Ljubezen, delo in trpljenje
bilo tvoje življenje.
Nam ostaja zdaj praznina
in z njo velika, velika bolečina.*

ZAHVALA

Globoko pretreseni ob spoznanju, da nas je v 41. letu starosti za vedno zapustil naš ljubljeni mož in ati, dragi brat in zet

Štefan Šiftar

iz Veščice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili k njegovemu zadnjemu domu, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli globoko sožalje. Posebej se zahvaljujemo OOS in sodelavcem Poljoopskrbe, Mure TOZD Perilo-likalnica, sošolcem šolskega centra tekstilne usmeritve in 8. c razredu z razrednikoma, sodelavcem Kuriva, lovski družini Tišina za vso pomoč, NK Kupšinci, mladincem Veščice in Črnelavec ter govornikom za poslovitne besede.

Hvala g. seniorju Novaku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Mastenovi in dr. Sedonjevi ter osebju nevrološkega oddelka bolnišnice v Mariboru

Hvala dobrim sosedom, ki so nam v veliki bolečini stali ob strani. Naš dom je zapustila sreča, ker te je kruta smrt iztrgala iz toplega doma.

Veščica, M. Črnci, Kupšinci, M. Sobota, 13. decembra 1984

V globoki žalosti: žena Jožica s hčerkama Sonjo in Dragico, sestri Erika in Aranka z družinama, brat Herman z družino, tašča in ostalo sorodstvo

Tudi Veržetu najvišje odlikovanje

Pretekli petek so v Ljubljani podelili priznanja zvezne konference SZDL — diplome samoupravljanja — desetim krajevnim skupnostim iz Slovenije in med njimi tudi Veržetu. Kako so si ga pravzaprav zaslužili?

Na to vprašanje je na kratko težko odgovoriti, pa vendar je ena izmed osnovnih ugotovitev, da se krajevna skupnost (Veržet, Bunčani, Grlava, Krištanci, Salinci) dokaj hitro razvija tudi zaradi tesnega sodelovanja med samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami. Tako se skupščina krajevnih skupnosti redno sestaja, sprejemamo načrte in usmeritve, svet krajevnih skupnosti pa jih uspešno uresničuje. Tesno sodelovanje je tudi v družbi. Pri vsem pa ima seveda zelo pomembno vlogo socialistična zveza kot frontna organizacija. In kaj so v zadnjih letih postorili za hitrejši razvoj krajev? Med pomembnejšimi pridobitvami velja omeniti, da so asfaltirali ceste v vseh vaseh krajevnih skupnosti, položili telefonski kabel do Križevca, uredili park bratstva in enotnosti v Veržetu, na Grlavi so uredili notranjost kulturne dvorane, v Bunčanih so uredili vadbene steze za kasače, v Veržetu so tudi postavili novo avtobusno postajališče, obnovili gasilski dom in spominski park ob Osterčevem spomeniku, uredili pokopališče in še bi lahko naštevali manjša dela, ki so jih opravili pri reševanju komunalnih problemov.

Dobra krajevna samouprava in uspehi pri razvoju družbenega standarda — to je torej tisto, za kar si je krajevna skupnost Veržet zaslužila tako visoko odlikovanje.

JOŽE GRAJ

Sestal se je aktiv knjižničarjev

V ponedeljek, 17. decembra, so se na zavodu za šolstvo SRS v Murski Soboti sestali člani aktiva šolskih knjižničarjev v Pomurju. Izvolili so novo vodstvo aktiva, sprejeli program dela ter poslušali poročilo z letošnjega posvetovanja zveze knjižničarskih društev Slovenije.

Razpravljali so tudi o novem osnutku meril za delovanje osnovnošolskih knjižnic. Kot že na prejšnjih sestankih so tudi tokrat ugotovili, da bodo glede na skromna sredstva, ki so odmerjena šolskim knjižnicam, potrebovali širšo družbeno pomoč in spodbudo. Pri tem posebno računajo na pomoč organizacijske enote zavoda za šolstvo SRS v Murski Soboti. Le na ta način bo delovanje šolskih knjižnic v Pomurju lahko normalno tudi v prihodnje, ko bodo sprejeta nova merila za njihovo organiziranje in delovanje. M. P.

17 državnih odlikovanj

Predsednik skupščine občine Martin Horvat je podelil visoka državna odlikovanja predsedstva SFRJ 17 zaslužnim občanom iz soboške občine. Red republike z bronastim vencem sta prejela Stefan Jambor in Ernest Olas, red zasluga za narod s srebrno zvezdo pa Silva Čenar, Janez Kučan in Aleksander Svetec. Red dela s srebrnim vencem so dobili: Marija Bošnjak, Ludvik Černi, Marija Fras, Geza Luthar, Hilda Margan, Ivanka Mežan, Dragica Podlesek, Stefan Sočič in Ida Siftar. Medaljo zasluga za narod so izročili Janezu Jošarju, medaljo dela pa Heleni Banfi in Frančiški Bardot. — še

VOLILNO-PROGRAMSKA SEJA MS ZSMS ZA POMURJE

DRAGO JUG — NOVI PREDSEDNIK POMURSKE MLADINE

Da so problemi pomanjkanja finančnih sredstev, preslaba tehnična opremljenost brigad, njihova organiziranost in marsikdaj neustrezna vodstva delovnih akcij ter prepričla informativno-propagandna aktivnost o pomenu mladinskega prostovoljnega dela nadvse aktualni — je jasno potrdila tudi volilno-programska seja medobčinskega sveta ZSMS za Pomurje. Čeprav so mladinske delovne akcije upravičile svoj obstoj, bo treba dokončno opredeliti njihovo število in kotiko brigadirjev v naši republiki resnično potrebujemo.

Kot je pokazala bogata razprava, je skrajni čas, da se zaveže na tem

področju spremenijo in da mladinsko prostovoljno delo dobi večjo veljavo v družbi. Zato je treba že od začetka leta nameniti posebno pozornost evidentiranju brigadirjev, mladinske delovne akcije pa morajo postati sestavni del načrtovanja v občinah. Tu je tudi večja odgovornost ostalih družbenopolitičnih organizacij, združenega dela, krajevnih in interesnih skupnosti, da bi pravočasno zagotovili gnotna sredstva in brigadirje. Ob tem pa ne bi smeli zanemariti lokalnih delovnih akcij, je bilo slišati v razpravi, v kateri so se zavzeli tudi za boljše vrednotenje brigadirskih priznanj. Sklenili so, da bo nosilec priprav regijske pio-

nirske delovne brigade Stefan Kováč-Marko še naprej MS ZSMS za Pomurje, v občinah pa bodo poiskali pokrovitelje.

Na volilno-programski seji MS ZSMS za Pomurje so razrešili dosedanjega predsednika Stanka Kerčmarja in sekretarja Stanka Poljanca ter izvolili novo vodstvo medobčinskega sveta, ki bo imelo naslednji dve leti mandatnega obdobja svoj sedež v Gornji Radgoni. Novi predsednik je Drago Jug iz Gornje Radgone, sekretar pa Mirko Skalič iz Lendave. Ob tej priložnosti so sprejeli tudi ključne programske usmeritve.

Milan Jerše

PROGRAMSKA KONFERENCA OK SZDL M. SOBOTA

Še bolj se obrniti k ljudem

Ob vsebinskih premikih v delovanju delegatskega sistema so se pojavljale tudi nekatere pomanjkljivosti, saj delegatski odnosi v marsikaterem okolju še vedno niso zažvele. Nesklepčnost posameznih skupščinskih zborov in skupščin sivo postavlja upravičeno vprašanje o odgovornosti delegatov. Ni čudnega, če ljudje odklanjajo funkcije, ko pa je delegatsko odločanje marsikdaj samo formalnost. To je bilo jasno poudarjeno na občinski programski konferenci SZDL v Murski Soboti, na kar je opozoril tudi uvodničar, predsednik občinske konference Stefan Čahuk. Zato bodo morali v soboški občini v najkrajšem času sprožiti množično aktivnost za odpravo slabosti v delegatskem sistemu in za utiranje njegovih nadaljnjih razvojnih poti. To pomeni, da bo morala frontna organizacija z vsemi svojimi deli okrečiti svojo dejavnost, predvsem pa se bo morala še bolj obrniti k ljudem in njihovim problemom.

LJUTOMER

KJE SO DIREKTORJI, KOMUNISTI, IZOBRAŽENCI...

Socialistična zveza v ljutomerski občini se je tudi v zadnjem letu delovanja ukvarjala z reševanjem najpomembnejših nalog družbenopolitičnega razvoja občine ter tudi vsakdanjih problemov ljudi. Žal pa se dogaja, da se v njeno frontnost ne vključujejo dovolj tisti, od katerih bi to najbolj pričakovali — delavci na vodilnih delovnih mestih, komunisti in izobraženci.

Ti dve ugotovitvi smo povzeli iz razprave na letni programski seji občinske konference SZDL Ljutomer, ki je bila preteklo sredo. Nadalje je bilo rečeno, da bi na prste ene roke lahko prešteli direktorje, ki so dovolj aktivni v svoji krajevni skupnosti. Prav z njihovo pomočjo pa bi lahko uspešneje izpeljali marsikatero akcijo (vpliv na delavce). Prav tako so ugotavljali, da so bile razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov posvečene mnoge razprave in da je bilo sprejetih veliko sklepov, žal pa malo uresničenih. Tako tudi glede delovanja delegatskega sistema, saj oblika in vsebina gradiv še vedno nista prilagojeni delegatom. Povezava delegacij z okoljem, predvsem pa z delavskimi sveti v organizacijah združenega dela se tudi marsikje ni izboljšala in v delo delegacij se vse premalo vključujejo strokovne službe v samoupravnih interesnih skupnostih in pri občinski skupščini. Tako bi že precej izboljšali delo delegatov, če bi vsaj 2-krat letno sklicali skupno sejo delavskega sveta ali sveta krajevnih skupnosti z delegacijami.

Zapisali smo le nekatere ugotovitve, ki kažejo na slabosti v delovanju družbenopolitičnega sistema. Veliko je bilo seveda tudi uspešno izvedenih nalog. Le-te so zapisane v poročilu o enoletnem delu občinske konference SZDL Ljutomer in o njih se v razpravi niso posebej ustavljali.

Razen osrednjih vprašanj iz delovanja socialistične zveze pa so delegati zelo kritizirali odnos ptt organizacije in vodnega gospodarstva pri urejanju telefonske oziroma vodnogospodarskih problemov v ljutomerski občini. O vodilnih v teh dveh organizacijah so dejali, da se obnašajo kot kralj na Betajnovi. Ali so takšne ocene upravičene ali ne, se bodo morali pogovoriti skupaj z njimi.

V razpravo se je vključil tudi član republiške konference Socialistične zveze Slovenije Slavko Glinšek, ki je med drugim dejal, da je delegatski sistem premalo učinkovit zato, ker načina dela strokovnih služb ne moremo in ne moremo premakniti. „Zavedati se moramo tudi, da je v krajevnih skupnostih več potreb in želja, kot jih lahko uresničimo glede na možnost financiranja, in zato je treba bolj realno načrtovati.“

Sprejeli so tudi programske usmeritve za delo v prihodnjem letu. Nalog bo veliko, socialistična zveza pa bo še nadalje stremela za tem, da bodo družbenopolitični delavci prihajali med ljudi in skupaj z njimi skušali reševati najrazličnejše probleme. Tako bi odpravili tudi forumsko delo, ki ga je še vse preveč.

JOŽE GRAJ

Milan Jerše

PRAZNOVANJE DNEVA JLA V LJUTOMERSKI OBČINI

Dan JLA so v ljutomerski občini proslavili s številnimi športnimi prireditvami in srečanji. 20. decembra je predsednik SO Ljutomer Emil Kuhar priredil sprejem za delavce oddelka ljudske obrambe, TO, predstavnike ZRVS in ZZB NOV. Osrednja proslava je bila na predvečer praznika v Bučkovich.

Po kulturnem programu sta predsednik SO Ljutomer Emil Kuhar in predsednik občinske konference ZRVS Ljutomer Mirko Stric izročila najboljšim

starešinam in pripadnikom TO ter organizacijam priznanja in pohvale.

Priznanje Republiške sekretariata za LO Slovenije so prejeli: KS Bučkovi, štab CZ KS Ljutomer ter Janko Sitar in DO Ljutomster Ljutomer.

Od republiškega štaba TO Slovenije je prejel pohvalo Franc Lubi. Plaketo ZRVS Slovenije je prejela OŠ Franc Belšak Bučkovi, zlati znak ZRVS Slovenije pa Ivan Lasbacher. Pohvalo pokrajinskega štaba

TO so prejeli Ksenija Novak, Milan Ščavničar in Branko Rus. pohvalo občinskega štaba TO Andreja Skoliber, Mirko Čolnik, Jože Stamičar, Boris Štuhac in Vlado Kaučič, priznanje občinske konference ZRVS Ljutomer pa Branko Vrbanič, Zdenko Seršen, Jože Ivanuš, Alojz Babič, Emil Stojko in Emil Rakuša. Na predvečer dneva JLA so v Ljutomeru odprli razstavo o vs-taji 1941 in Užički republiki v organizaciji Muzeja vstaje iz Tivovega Užica.

S. F.

SOBOŠKA OBČINA

Dostojno proslavili dan JLA

V okviru praznovanja 22. decembra — dneva oboroženih sil SFRJ — so bile v soboški občini številne slovesnosti, prireditve, srečanja in tekmovanja. Občinski štab TO je pripravil razstavo fotografij in življenja in dela pripadnikov teritorialne obrambe, v Murski Soboti je bilo tradicionalno športno srečanje pripadnikov oboroženih sil in drugih obrambnih struktur v kegljanju, streljanju z zračno puško in šahu, pripadniki teritorialne obrambe so obiskali učence osnovnih in srednjih šol ter cibandane v vrtcih. Na slavnostni seji starešin in družbenopolitičnih delavcev in enot teritorialne obrambe pa so podelili priznanja, odlikovanja in pohvale. Med najpomembnejšimi priznanji je priznanje — zlata plaketa ZRVS Jugoslavije, ki jo je dobil občinski štab teritorialne obrambe Murska Sobota. V Murski Soboti je bila tudi ob praznovanju dneva oboroženih sil slavnostna akademija, na kateri je o pomenu praznovanja govoril starešina Zdenko Kranjc. V garnizonu v Murski Soboti pa je bil zbor obmejnih enot, kjer so na stovesen način podelili tudi odlikovanja, priznanja in pohvale. Med pomembnejšimi priznanji je potrebno omeniti plakete JLA, ki jo je dobila komanda soboškega garnizona in starešina Zdenko Kranjc za odlične dosežke na športnem področju. Poleg tega pa so zaslužnim pripadnikom JLA in TO podelili odlikovanja. V soboški občini so torej dostojno proslavili dan oboroženih sil Jugoslavije.

F. M.

KREPITI DELEGATSKI SISTEM

Kako se uresničujejo programske naloge socialistične zveze, kako delujejo krajevne konference in občinska konferenca. To je bila osrednja tema razprav na letni programski konferenci v Lendavi. Obravnavali so tudi pomen sklepov 13. seje CK ZKJ za delovanje te najbolj množične organizacije.

Občinska konferenca je v preteklem obdobju svoje aktiviste pošiljala v delovne organizacije in krajevne skupnosti, da bi tako dobila pravo podobo vsega, kar se dogaja v občini. Največ pozornosti je bilo namenjene stabilizaciji, delegatskim odnosom in zaposlovanju. Zaposlovanje je sicer največji problem v lendavski občini. O njem so spregovorili na vseh sejah krajevnih konferenc in zahtevali, da se ta problem vendarle začne reševati. Delovne organizacije z letnimi plani postavljajo stopnjo rasti zaposlenosti, toda te stopnje nikoli ne dosegajo. Na konferenci so poudarili, da so delavci še vedno premalo vključeni v proces načrtovanja in zaradi tega svobodna menjava dela ni uspešna. Občinska konferenca SZDL Lendava bo v naslednjem letu največ delala pri evidentiranju kandidatov za nove delegate, saj se volitve bližajo. Dobra izbira občanov, ki naj bi delovali v delegacijah prihodnjega skupščinskega sestava, ne more biti nagla akcija, saj bi tako v delegacije spet dobili ljudi, ki niso voljni delati, tako kot se dogaja sedaj. Tudi delovanje komunistov v socialistični zvezi ni zadovoljivo, čeprav bi moral biti vsak komunist tudi aktivist socialistične zveze. Na sejah krajevnih konferenc SZDL so občani dali veliko koristnih pobud za boljše delovanje, to pa bo tudi podlaga za izdelavo programa dela občinske organizacije v prihodnjem letu.

Jani D.

LENDAVA

Za dan JLA dobili vodovod

Letošnji praznik JLA so v lendavski občini proslavili s različnimi aktivnostmi. Bilo je več športnih in kulturnih, delegacije delovnih organizacij in šol pa so obiskale karavle, čestitale vojakom za praznik in se spoznale s življenjem graničarjev. Najbolj slovesno pa je bilo na karavli v Pincah, kjer so za dan armade vojaki dobili vodovod. Svečanosti so se udeležili predstavniki izvršnega sveta in družbenopolitičnih organizacij ter krajevnih skupnosti. Vodovod, ki so ga speljali do karavle, je del vodovodnega omrežja, ki povezuje več vasi od Centibe do Benice. Celotno naložbo je uresničila komunalna skupnost s pomočjo sovlagateljev, kot so KIK Pomurka, REK Velenje in drugi. Davna želja občanov obmejnih vasi se je tako uresničila. V prihodnjem letu bodo v vseh uredili tudi vaško vodovodno omrežje, za kar ponekod že zbirajo sredstva. Vodovod je pomagala graditi tudi armada s svojimi specializiranimi enotami in opremo.

Jani D.

LETOS NOVI DEL SOLE — V Križevcih pri Ljutomeru so letos bogatejši za pomembno pridobitev, in sicer so k pretni soli dogradili prizidek s 5 učilnicami, sodobno kuhinjo, večnamenskim prostorom, knjižnico in ostalimi potrebnimi prostori za učence ter učitelje poleg tega pa še telovadnico. Prizidek je prva končna investicija v šolstvu v ljutomerski občini iz referendumskega programa za to srednjeročno obdobje. V nove prostore so se vselili že v začetku šolskega leta, slovesno pa so jih odprli v počastitev dneva republike, ko jih je obiskal tudi predsednik skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije Tone Ferenc.

Foto: J. G.

VESTNIK ponovno izide, zaradi prazničnih dni, šele 10. januarja.

KEGLJANJE

MAGDIČ REPUBLIŠKI PRVAK

Društvo paraplegikov pomurske regije je bilo organizator prvega republiškega tekmovanja paraplegikov v kegljanju, posvečenega prazniku republike. Nastopile so tri moške in ena kombinirana ekipa. Tekmovanje je bilo v Ljutomeru pod pokroviteljstvom Mlekoprometa Ljutomer in INA-Nafte Lendava.

Ekipno je zmagalo društvo paraplegikov mariborske regije s 1031 podrtimi keglji pred prvo ekipo Društva paraplegikov pomurske regije — 915 in drugo Društva paraplegikov pomurske regije — 826 podrtih kegljev. Kombinirana ekipa je pa podrla 779 kegljev. Med posamezniki je zmagal Jože Magdič (Pomurje) z 277 podrtimi keglji pred Francem Žiberno 269 in Avgustom Grnjakom 257 kegljev, oba Maribor. V ženski konkurenci je bila najboljša Olga Bukovec iz Maribora s 178 podrtimi keglji. Stane Feuš

LENDAVA MRMRA

Moji nežno spleteni spomini na Ledavo ne morejo zbledeti. Moj odnos do nje je danes takšen kot pred desetletji. Vsaka voda ima tudi kot ljudje — zoprne dolžnosti. Tako vsaka voda odnaša nespago, humus, krmi ribe.

Naša Ledava je drugačna kot nekoč. S svojim včasih umirjenim tokom se vrača v toplo življenje reguliranega korita. To so bile želje ljudi bližnjih vasi, saj ne bo več grozila s poplavam. Kakšna škoda, da niso urejeni mostovi, posebno predanovskimi in kupšinski. Nič zato, če na bregovih rastejo vrbe, bičevje in drugo grmičevje, v katerih se hrupno plodijo ptiči.

Ledava je nekoč imela nekaj turbin za pogon mlinov in razsvetljavo okoliških hiš.

Redko je videti Ledavo grozljiva, nevarna in nenaravna. Poleti se bedno in žalostno pretaka, kot da bi stopala s koraki odrlega in v molku valovanja in zuborenja išče kotiček miru. Ob neurju je pesem drugačna. Gloda ob prodatni ilovnati breg in odnaša zemljo v temno in nevarno srce.

Umetno jezero v Kraških privlači ljubitelje narave in športa, med njimi seveda tudi ribiče.

Žal mi je, da nisem ohranil fotografij, ko smo se „pri gadi“ kopali, posebno mi gimnazijci. Še pred leti mi je dr. Vlajeva, zdravnica, doma iz obledavske vasi, dejala: Svet se je tako spremenil, da niti Ledava ni čisto takšna kot takrat, ko smo se mladi hodili vanjo kopat.

Utihnili sva oba. Govoriti o čistoči voda — ne! Dotaknila sva se teme, ki jo zdaj usmerjajo drugi tokovi, tisti s hrumečo mehanizacijo in kemijo.

D. T.

ZA POPOLNO UVELJAVITEV ČLOVEKOVH PRAVIC

10. december je eden od najpomembnejših datumov v razvoju OZN, saj je bila na ta dan leta 1948 sprejeta splošna deklaracija o človekovih pravicah. Ta zelo pomembni dokument postaja vse bolj pomemben, saj je njegovo izvajanje čutili že marsikje v mednarodnih odnosih, čeprav ga nekatere članice Združenih narodov še vedno ne uresničujejo povsem. Pod geslom Za mir in enakopravno sodelovanje med narodi je center klubov OZN pri OK ZSMS v Murski Soboti pripravil proslavo. V soboški grajski dvorani so se zbrali člani klubov OZN, marksističnih krožkov, OO ZSMS in njihovi mentorji. O pomenu praznika je spregovorila Ema Baker, vodja centra klubov OZN, v kulturnem programu pa so z recitacijskimi in ritmičnimi točkami nastopili učenci osnovnih šol in srednješolci.

RAZŠIRITEV ALI NOVA POSTAJA V GORNJI RADGONI ?

V mestih postaja vožnja z avtobusi pravi problem, saj ni postajališč. Tako je tudi v Gornji Radgoni. Vedno več občanov je na vozilih prevoznih delovnih organizacij.

Tako je v Radgoni avtobusna postaja že dolgo pretesna, posebno še ob konicah je naval potnikov, zato nastaja zaradi pomanjkanja prostora na postajališču zmeda. Po začetnih delih za razširitev postaje so po polemiki na občinski skupščini dela prekinili, češ, da bi se naj avtobusi preselili na prostor pred železniško postajo. Tam naj bi bil prostor tudi za avtobusni členkar, ki zavzame precej prostora, vendar bi zmanjševal gnečo proti M. Soboti. Bila je tudi pobuda, da bi postajo odselili v bližnjo okolico mesta, vendar ni zagotovljene lokacije. Ta možnost je pozabljena ali pa se odgovorni, ki se lahko vozijo z lastnimi avtomobili, premalo vzemajo za končno odločitev, kje narediti ali razširiti postajo, da bo prav za vse. Najbolj seveda za potnike, ki ob slabem vremenu občutijo nesoglasje. Ker je denar za razširitev postaje že zagotovljen, bi vsi zadevo vsaj spomladaj morali premakniti z mrtve točke, saj tranzitno mesto ob tudi zasluži. Jože Kaučič

KITAJSKA DELEGACIJA V RADENSKI

Med dvotedenskim obiskom naše države se je sedemčlanska delegacija iz kitajske province Sečuan ustavila tudi v Radenski. Potem ko so si kitajski gostje najprej ogledali naravno zdravilišče, proizvajajo mineralne vode in tovarno polnilne opreme, so se s predstavniki Radenske pogovarjali o nadaljnjem gospodarskem sodelovanju. Predvsem so se zanimali za proizvodni program temeljne organizacije Polnilna oprema, ki se je na Kitajskem že uveljavila. Februarja bo na tem oddaljenem trgu že druga polnilna linija za polnjenje piva, skupna vrednost izvoza pa je 2,5 milijona dolarjev. S tem pa možnosti še daleč niso izčrpane, saj so Kitajci znani kot dobri pivci piva, za polnjenje pa jim primanjkuje domače tehnike. vp

LJUBITELJSTVO ZOPET NA POHODU

Da ljubiteljstvo ne pozna meja, je najnovejši dokaz v Bakovcih, kjer ljubitelji vožnje z avtobusom ustanavljajo KLUB LJUBITELJEV VOŽNJE Z AVTOBUSOM.

V svoji dejavnosti bodo kot osnovno načelo imeli zapisano, da se mora član kluba povprečno enkrat na dan peljati v željeno smer, ki pa ne sme biti že vnaprej kruto časovno in cenovno opredeljena.

Ustanovitelji zagotavljajo možnost članstva vsem pravnim in fizičnim osebam ob malenkostni članarini, ki pa bo nekoliko usklajevana z letno rastjo inflacije.

Poleg mnogih ugodnosti ustanovitelji kluba članom zagotavljajo tudi stalno svetovalno službo, ki bo dajala razne informacije, kot npr. o raznih krajevih in medkrajevnih bližnjicah, ki jih bodo člani kluba imeli pravico uporabljati, če se slučajno zgodi — kar je skoraj izključeno — da avtobusa pač ni in podobno.

Ustanovitelji računajo, da bodo vsa potrebna soglasja zbrali pravočasno, tako da bo ustanovni zbor kluba 1. aprila 1985 v Bakovcih na glavni postaji.

Iniciativni odbor vabi vse ljubiteje tovrstne kulture, da pohitijo s prijavi, ker bo včlanjevanje po ustanovni skupščini „pogojevano s pristopnino in soglasjem“ sisa za avtobusni promet.

Iniciativni odbor

P. S.: Gornje vam pošiljamo v objavo kot protest na zelo slabo organiziran avtobusni prevoz iz Bakovec in nazaj, saj se kljub večkratnim razgovorom z vodstvom pristojnih stanje ne izboljša, tako da delavci vsakodnevno zamujamo v službo zaradi nepravočasnega prevoza. —al

RAZSTAVA LENDAVSKIH TABORNIKOV

Taborniški odred Ljudska pravica je skupaj z občinsko zvezo pripravil zanimivo razstavo opreme, izdelkov in drugih predmetov, ki jih uporabljajo taborniki pri svojem delu. Za vsakega, ki si je razstavo ogledal, bo ostalo v spominu dejstvo, da se je taborništvo v zadnjih letih močno razvilo kljub premajhni podpori širše družbene skupnosti. To, kar delajo taborniki danes, je gotovo koristno za mlade ljudi, ne samo zavoljo zdravja ampak tudi zaradi splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Razstavo tabornikov si je ogledalo veliko obiskovalcev, med katerimi je bilo veliko mladih, ki bodo verjetno postali taborniki. Taborniški odred Ljudska pravica je ob tej priložnosti izdal tudi glasilo Izvir, v katerem prikazuje razvoj taborništva v svetu in doma. Jani D.

ZBIGOVC

GASILSKI DOM JE DOBIL NOVO FASADO

Delavnim gasilec iz Zbigovca pri Gornji Radgoni, ki delujejo od 1951. leta, je uspelo pred kratkim urediti fasado njihovega doma. Gre za velik objekt, kjer meri fasada preko 600 kvadratnih metrov. Celotna ureditev je stala 400.000 din. Le 50.000 din so gasilci dobili od krajevnih skupnosti Črešnjevci-Zbigovci, ostalo pa so sami zbrali. Posebej za ureditev fasade je vsak gasilec dal 1.000 din. S to akcijo so gasilci v Zbigovcih zopet dokazali, kaj se da doseči s skupnimi akcijami.

Prihodnje leto pa bi radi naredili še ustrezno vodno zajetje, kajti voda je v tem kraju in okolici pravi problem ob sušnih dnevih. Tako bi novo vodno zajetje pomagalo pri hitrejših posredovanjih, v skrajnih primerih pa bi ga uporabljali tudi za napajanje živine in druge podobne namene.

Gasilci v Zbigovcih so poleg svoje osnovne dejavnosti gibal vsega kulturnega življenja v kraju in okoliških zaselkih. Zato bo obnovljeni gasilski dom zares mnogim koristil. V tem domu je namreč velika dvorana, brez katere si skoraj ni moč zamisliti življenja v tem kraju.

Franci Klemenčič

GORNJI PETROVCI

NOV ODDELEK MILICE

Ker sta bila oddelka milice v Moščancih in Šalovcih v neprimernih prostorih, katerih preureditev bi bila negospodarna, je izvršni svet skupščine občine Murska Sobota sprejel pobudo o ureditvi prostorov v pritličju stanovanjskega bloka v Gornjih Petrovcih. Pred dnevom republike so bila dela končana in delavci organov za notranje zadeve — nov oddelek v Petrovcih — so se že vselili. S tem pa sta ukinjena oddelka v Moščancih in Šalovcih. Nov oddelek milice v Petrovcih je primerno opremljen, pomemben pa je tudi zato, ker imajo na njem stalno dežurstvo, kar je vsekakor velikega pomena za del Goriškega, saj bodo tako občani lahko prišli na milico ob vsakem času in zaprosili za ustrezno pomoč ob raznih dogodkih. Oddelek milice ima dobre kadre. Sicer pa je novogradnja v Petrovcih pomembna tudi zato, ker je rešila problem stanovanj za 8 družin, med katerimi so tudi delavci organov za notranje zadeve s tistega območja. S. S.

MURSKA SOBOTA

AKTIVNOST UPOKOJENCEV

Nedavno so se na seji koordinacijskega odbora za Pomurje v Murski Soboti zbrali delegati in vodje sekcij za šport in rekreacijo društev upokojencev Pomurja in Ormoža. Seje se je udeležil tudi tajnik Zveze društev upokojencev Slovenije tov. Jurač.

Razpravljali so o pripravah na 3. občni zbor Zveze društev upokojencev Slovenije, ki bo predvidoma februarja ali prve dni marca prihodnjega leta. Iz uvodnega poročila in razprave je bilo razbrati, da je delo Zveze društev upokojencev Slovenije v pretekli mandatni dobi bilo vsestransko in dobro, kar se predvsem odraža v aktivnem delu vseh društev, v koristnem in akcijskem povezovanju društev, v korist upokojencev Slovenije v stalni skrbi za izboljšanje gmojnega položaja upokojencev, katerih je v Sloveniji nad 240.000. Ugotavljali pa so, da se sicer gmojni položaj upokojencev skladno s porastom osebnih dohodkov zaposlenih delavcev izboljšuje, žal pa cene rastejo hitreje kot osebni dohodki in kot se povečujejo pokojnine, zato tudi ni želenih rezultatov.

Precejšnja pozornost pa je bila posvečena tudi skrbi za letovanje in domsko oskrbo upokojencev. V Sloveniji je danes na voljo že 54 oskrbnih domov, počitniški domovi pa so v Izoli, Rogški Slatini in v Žirovnici. V preteklosti se je močno razmahnilo delo društev tudi na področju organiziranja tednov upokojencev, ki niso samo upokojenski, marveč čedalje bolj postajajo tudi

tedni drugih občanov v krajevnih skupnostih. Močno se je razmahnila tudi dejavnost na kulturnem področju še posebej ljubiteljska dejavnost v 65 pevskih zborih društev upokojencev. Športno-rekreacijska dejavnost upokojencev v Pomurju pa je zelo pestra — urijo se v kegljanju, ribištvu, šahiranju, kartanju, gobarjenju, strelstvu in balinanju, kar bodo tudi v prihodnje negovali in organizirali v različnih krajih Pomurja.

Sicer pa so ugotavljali, da je delo upokojencev mnogo širše, kajti aktivno delajo tudi v raznih drugih organizacijah in društvih. In nenazadnje evidentirali so tovariša Martina FRANKA, predsednika društva upokojencev Ljutomer, za člana izvršilnega odbora pri Zvezi društev upokojencev Slovenije, hkrati pa se zahvalili dosedanjemu članu tovarišu CIMPRICU za uspešno delo.

Anton Horvat

Počitniška zveza Pomurja je sredi decembra pripravila v kulturnem domu Miklavž pri Ormožu kviz na temo „Tito, mladi in počitniška organizacija“. Med petimi se je najbolje izkazala ekipa občinske počitniške zveze Lendava, Ormož je osvojil drugo mesto, Ljutomer tretje, Murska Sobota četrto, najmanj točk pa je zbrala ekipa Gornje Radgone.

Na sliki: zmagovalna ekipa iz Lendave.

Foto: F. Vitez

Uspešnost Rdečega križa

V Kapci že nekaj let uspešno deluje odbor Rdečega križa. Njegov osnovni namen je, da izbira krvodajalce, njegovi člani obiskujejo ostarele, osamele in invalide, nam je dejal Vili Horvat, predsednik odbora Rdečega križa Kapca. „V naš odbor so vključene predvsem ženske iz Kapce in Kota. Imamo 168 članov, vendar jih redno deluje le četrtnina. Med letošnjimi akcijami, ki smo jih izvedli, velja omeniti čiščenje okolja in zasaditev okrasnih dreves po vaseh. Mladi osnovnošolci in mladina pa so se dokaj zavzeto lotili zbiranja starega papirja in železa. Organizirali smo predavanje iz prve pomoči in tekmovanje v prevezovanju ranjenega človeka. Udeležili pa smo se tudi krvodajalskih akcij,“ je sklenil pogovor Vili Horvat.

Jože Zerdin

LENDAVA

USPEŠNA KRVODAJALSKA AKCIJA

Tudi letošnja krvodajalska akcija, ki sta jo pripravila občinski odbor Rdečega križa Lendava in Zavod za transfuzijo krvi iz Ljubljane, je tako kot vselej uspela. V dveh dneh, kolikor je akcija trajala, je kri dalo več kot 500 občanov in delavcev lendavske občine. Tudi tokrat so se posebej izkazali krvodajalci INA-Nafte, ki imajo tudi svoje društvo. Krvodajalci INA-Nafte dajejo sicer kri tudi v bolnišnici v Murski Soboti, redni obiskovalci pa so tudi na vsakoletni krvodajalski akciji v Lendavi.

Jani D.

NOV SPLOŠNA OBRTNA ZADRUGA

prekmurka M SOBOTA o. sub. o.

ZVEZNA 12 tel. 069/23-010 p.p. 54

Vsem članom kolektiva, koope- rantom in poslov- nim partnerjem

SREČNO NOVO 1985. LETO!

SREČNO 1985!

Ljubljanska banka Pomurska banka

KRIVI SO VIRUSI

Ce se ljudem nabere nekaj več sala okoli trebuha, še ni treba zagnati preplaha, vendar pa debelost, kadar temeljitej obteži človeka, ni nepomembna stvar. Zelo debeli ljudje se namreč srečujejo s celo vrsto zdravstvenih težav. Prav zato so toliko bolj koristna raziskovanja, katerih namen je odkriti, zakaj se nekateri tako zelo zredijo.

Nekaj vzrokov je jasnih. Preveč hrane in premalo gibanja zanesljivo pelje k bolj okroglemu zunanemu videzu, vzroki za požrešnost pa so duševne in fiziološke narave. Do prevelike debelosti pride tudi zaradi nekaterih okvar možganov. Najnovejšo odkritje, ki še ni povsem dokazano in potrjeno, pa kaže, da so povzročitelji debelosti lahko tudi virusi. Newyorški raziskovalci so opravili nekaj poskusov, na osnovi katerih so prišli do omenjene ugotovitve. Pri poskusih so miškam vsadili viruse, povzročitelje pasje kuge. Miši, okužene s tem virusom, so postale hudo debele. V njihovem organizmu se je razvil veliko število maščobnih celic, ki so bile po obsegu precej večje od normalnih.

„Rezervni deli“ za človeka

Kirurgi že dolgo uporabljajo nekatera živalska tkiva pri svojih posegih. Čreva koz so se izkazala kot odlično sredstvo za nekatera kirurška šivanja, koža prašičev so večkrat uspešno uporabili kot začasno nadomestilo hudo opečene kože pri ljudeh. Kostni in kite krav pomagajo delno nadomestiti te dele pri težkih ponesrečeh. Tudi v človekovo srce so v dosednji kirurški praksi vsajali dele živalskega tkiva. Dele kravjega osrčnika uspešno uporabljajo pri kirurškem popravilu srčnih zaklopk pri človeku, medtem ko kirurzi nasploh pri starejših pacientih raje vsadijo prašičjo srčno zaklopko kot zaklopko iz umetnih mas. Statistika kaže, da so v zadnjih 14 letih vsadili prašičje zaklopke več kot 100.000 srčnim bolnikom.

Res pa je, da so presajanje celil organov poskusili le poredkoma. Zadeva je namreč neprimerno bolj zapletena kot takrat, ko gre le za dele tkiv. Medicina pozna danes tri stopnje presajanja: homografijo, ko gre za presajanje organov iste živalske vrste, heterografijo, ko presajajo organe med zelo sorodnimi živalskimi vrstami, in ksenografijo, ko gre za presajanje organov med manj sorodnimi vrstami. Slednje velja kot strokovni naziv tudi za presajanje živalskih organov v človekov organizem.

Medicinski raziskovalci že desetletja dolgo delajo poskuse s presajanjem organov med sorodstveno bolj oddaljenimi živalskimi vrstami. Opravili so precej poskusov s presajanjem ledvic med kozami, prašiči, ovčami in opicami že v začetku tega stoletja. Pri tem pa so prišli do zelo koristnih spoznanj, ki so služila kasnejšim presajanjem človeških organov. Vendar se jim ni posrečilo, da bi bile operacije kaj prida uspešne, zato so jih čez čas opustili.

Zanimanje za presajanje živalskih organov se je prebudilo, ko sta v šestdesetih letih dr. Keith Reemtsma in dr. Thomas Starzl začela z izpopolnjenim presajanjem opičjih ledvic na človeka. Prvemu je uspelo izvesti šest uspešnih presaditev simpanzovih ledvic, drugemu pa kar 12 transplantacij pavijanovih ledvic obolelim pacientom. Res je, da so vse te presaditve pokazale kot ne dovolj uspešne, vendar je oba strokovnjaka presenetilo, ker so v nekaterih primerih živalske ledvice delovale nepričakovano dolgo v človeškem telesu. Simpanzova ledvica je delovala najdlje dva meseca, pavijanova pa kar devet mesecev, nakar je pacient, ki so mu ledvico vsadili, umrl zaradi infekcije.

Oba kirurga sta presajanja živalskih organov na človeka po teh poskusih opustila, vendar sta z nekaj drugimi strokovnjaki še nadalje proučevala presajanje organov med različnimi živalskimi vrstami, da bi tako raziskala vprašanja imunološkega sistema

v živih bitjih. Odkrila sta, da je uspešnost presaditve odvisna od treh činiteljev: krvne skupine, celične reakcije in tipizacije tkiva. Bolj ko se vsi trije skladajo, bolj uspešna je presaditev. Izkazalo se je, da so človeku najbližji simpanzi, gorile in orangutani, vendar pa so se pokazali kot zelo zanimivi tudi pavijani, ko so v tem pogledu sorodstveno dlje, vendar imajo sestavo svojih organov zelo podobno človeški, prav tako pa je pri njih izslediti tri krvne skupine: A, B in AB.

Leta 1968 je dr. Joseph Fortner v New Yorku opravil dokaj nenavaden poseg: enaindvajsetletni bolnici, ki je umirala za rakom na jetrih, je poskusil razstrupiti in obnoviti jetra tako, da je njen krvotok speljal preko jeter živega pavijana, medtem pa so si njena jetra nekoliko opomogla. Dekletu je tako podaljšal življenje za dva meseca.

Ta in še nekateri drugi dosežki — gotovo je najiminennejši zadnja presaditev srca — kažejo, da je v živalskem svetu najprimernejši darovalec organov pavijan. Teh opic je v nasprotju z gorilami, simpanzi in orangutani, ki so enako ali še bolj primerni kot darovalci, veliko. V divjini te živali niso ogrožene. Kljub temu so v San Antoniu zgradili farmo pavijanov, kjer jih živi zdaj okoli 2.500. Vsako leto jih dve stotini žrtvuje svoje življenje za znanost in za zdravje ljudi.

Zahodnonemški tovarnar Martin Gässler je prišel v knjigo rekordov s svojo 3,74 metra dolgo in 40 kilogramov težko cigareto.

BO BOKS KDAJ PREPOVEDAN

Mnogi poznavalci športne medicine so sicer pričakovali, da bo vplivno Ameriško medicinsko združenje obsodilo boks kot nevaren šport, le malokdo pa je verjel, da bo šlo združenje tako daleč, kot se je pokazalo pred tednom dni, ko so delegati letošnjega letnega srečanja v resoluciji zahtevali, da se boks prepove. Ta organizacija je že večkrat obsodila boks, vendar pa je tokrat zadeva naslonjena na trdne argumente, da je osnovni

namen boksa povzročiti poškodbe. Dr. Joseph Boyle pravi, da je nerazumljivo, da je boj petelinov z zakonom prepovedan, medtem ko je boj ljudi v ringu zakonit.

Združenje je lani opravilo obsežno študijo, na osnovi katere so strokovnjaki dokazali, da ima boksanje škodljive zdravstvene učinke na udeležence. Dobrih 15 odstotkov poklicnih boksarjev je utrpelo poškodbe možganov, ki so najresnejše in za zdravje športnika najusodnejše, da vseh ostalih, manj težkih poškodb niti ne omenjamo. Očitno se je tudi pokazalo, da je boksaški ring nevaren, leta 1982, ko je v borbi umrl korejski boksar Dik Koo Kim.

Poznavalci ameriškega poklicnega boksa pravijo, da je združenje začelo dolgo in težko borbo. V ozadju poklicnega boksa se namreč skrivajo močni interesi, saj ta športna dejavnost prinaša mnogim velike dobičke. Tako je malo verjetno, da bo zahteva po prepovedi boksa naletela na odprta ušesa. Več možnosti je v dolgotrajnem izobraževanju javnosti. Če se bodo številni ljubitelji boksa, ki zdaj polnijo blagajne, zavedali, kako kruto in v bistvu nešportno dejavnost podpirajo z obiski, potem bo morda nekoč ob vse manjšem obisku upadel tudi finančni interes in poklicni boks bo takšen, kot je zdaj, izginil iz ringa.

Zagovorniki »plemenite večine« pravijo, da je v boksu manj težkih poškodb, kot jih je v poklicnem hokeju na ledu ali ameriškem nogometu (podoben je rugbyju). Vendar pa pozabljajo, da hokejski igralci in rugbyjaši ne stopijo v športno areno z namenom, da bi nasprotnika poškodovali in ga izločili, čeprav tudi do tega prihaja, a je zunaj osnovnim namenom in pravil igre.

PROMETNA ZMEŠNJAVA

Med mesti, ki imajo najbolj zmešan promet, je nedvomno desetmilijonski Kairo. Harvardski profesor Francois Vigier je na seminarju o problemih prometa v velikih mestih dejal, da je čudež, da se vozila po Kairu sploh premikajo, po vseh naravnih zakonih bi namreč morala stati. Prepričan je, da bi vsak poskus, da bi prometne razmere izboljšali, le poslabšal razmere.

Skozi Kairo pelje vsak dan pol milijona vozil, a je zaradi slabih cest, zanič voznikov in divjega parkiranja največ nesreč na svetu. Na 10.000 vozil je 80 smrtnih nesreč in 600 poškodovanih. To je dvajsetkrat več kot v Veliki Britaniji ali ZDA. O preobremenjenosti javnega prometa govori podatek, da se vsak dan prepelje 3,5 milijona ljudi v pičlih 2.300 avtobusih.

Mestna uprava je hotela razmere izboljšati s podzemeljsko železnico, z obmestnim parkiriščem in strojimi kaznimi za kršilce predpisov o parkiranju. Prvi del metroja je že narejen: 4,5 kilometra podzemeljskih predorov, ki povezujejo pet postaj. Čez tri leta naj bi zgradili tudi drugi in tretji del. Takrat bo kairski metro s 33 postajami dolg 43 kilometrov. Gradnja bo stala predvidoma 230 milijonov dolarjev. S podzemeljsko se bo lahko peljalo 120.000 potnikov na uro, s čimer bi za 75 od-

stotkov razbremenili promet na površju in za dve tretjini zmanjšali avtobusni javni promet.

Metro so začeli graditi pred dvema letoma in zdaj so z delom v zaostanku za 18 mesecev, kajti niso računali s težavami, kot so talnica, kanalizacijske cevi, telefonske žice itd. Še vedno pa ne upoštevajo, kakšne posledice bo imele tresenje vagonov na slabo grajene kairske stavbe, ki se že zdaj rade podirajo kar same od sebe.

OBRAZ NA MARSU

Šele zdaj je iz ameriških vesoljskih krogov pricurljala vest, da je avtomatska vesoljska sonda Viking, ki je leta 1976 fotografirala površje Marsa, odkrila nekaj presnetljivega. Kot trdi Richard Hoagland, so kamere na Vikingu zabeležile ogromen obraz, vklesan v kamen, dolg nekaj kilometrov.

Poleg tega presnetljivega odkritja naj bi kamere odkrile tudi nenavadne formacije tal, ki naj bi predstavljale ostanke starodavnih mest.

Ker je nesporno dokazano, da planet Mars ni primeren za življenje, je mogoče poiskati odgovor na vsekakor skrivnostno vprašanje, od kod vklesan obraz na Marsu, v teoriji, po kateri naj bi naše osončje pred tisočletji obiskala inteligentna bitja z drugih svetov.

Koliko je resnice in koliko sta na delu slučajnost in domišljija, bomo zvedeli najverjetneje šele tik pred koncem tega tisočletja, ko naj bi po zahtevanih programih v Marsovo orbito priletela sovjetska vesoljska postaja. Do takrat pa, verjemi, kdor hoče in more.

Pes ob kruhu in vodi

Pomembnih stvari in nadvse važnih informacij je dandanes na svetu toliko, da včasih človeka od vsega tega informacijskega obilja bolj boli glava, takrat se prileže kakšna drobna, nepomembna informacija. Pred kratkim je v Veliki Britaniji izšla knjiga »Skrajno nepomembna enciklopedija«, v kateri so nanizana prav taka sporočila. Oglejmo si jih nekaj!

— Slavni komik, režiser in igravec Charlie Chaplin se je rodil istega dne kot zloglasni nemški firer Adolf Hitler. Za oba dobro vemo, kaj sta dala ljudem.

— Grški kralj Aleksander je umrl leta 1920 zaradi zastupitve krvi, do katere je prišlo, ker ga je ugriznila njegova hišna ljubljanka — opica.

— Avstrijskemu nadvojvodu Ferdinandu, ki so ga ubili v Sarajevu, je bilo veliko do tega, da je bil brezhibno oblečen, zato si je dostikrat dal zgornji del uniforme zašiti namesto zapeti z gumbi, da bi tako bilo manj gub. Po atentatu so imeli zdravniki zaradi tega oteženo delo, saj so morali suknič prerezati, da so mu lahko nudili pomoč proti krvavljenju.

— Šimpanzi so edina živalska vrsta, ki se pri srečanju pozdravlja s stiskom rok, se pravi kot ljudje. Kdo je od koga navado prevzel, ni znano.

— Neka Ernest Digweed je v oporoki zapustil 30.000 angleških funtov Jezusu Kristusu, da bi ne bil povsem brez denarja, ko bo ponovno prišel na svet. Do letos se

drugje smo prebrali

Ameriška pesnica Fredericka Dankner je pred leti predlagala, da naj bi bil v vsaki delegaciji pri OZN po en pesnik, »kajti ti so, kot je trdila, »daljnovidnejši kot drugi ljudje«.

xxx
Z vajo se nekateri naučijo brati tudi po 500 besed na minuto.

xxx
Prebivalstvo tega sveta bi lahko strpali v škatlo, katere stranica bi bila dolga samo dva kilometra.

xxx
Polovica vsega časopisja na svetu izbaja v ZDA.

xxx
Največje skladišče orožja v srednjem veku je bilo v avstrijskem Gradcu. To orožje predstavlja danes muzejske eksponate.

NESPEČNOST

— Ne morem in ne morem spati. Celo noč se obračam in premetavam po postelji.

— Pusti, tudi jaz ne morem spati, ko se mi dogaja kaj podobnega.

Z drugega konca sveta je prišla ta fotografija — iz sončnega avstralskega Sydneyja

Novoletna loterija 1985

Poskusite srečo na srečkah noveletne loterije, saj vas čaka 21 premij in 251.420 dobitkov v skupni vrednosti 60.000.000 din.

GLAVNA PREMIJA 8.000.000 DIN
ŽREBANJE 8. JANUARJA 1985

LOTERIJA SLOVENIJE

Vsem poslovnim partnerjem in članom kolektiva iskreno čestitamo.

SREČNO IN USPEŠNO NOVO 1985. LETO!

AUTORADGONA

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUP-
ŠČIN: GORNJA RAD-
GONA, LENDAVA,
LJUTOMER IN MUR-
SKA SOBOTA

Leto XIX

Murska Sobota, dne 27. decembra 1984

Št.: 33

Odgovorni urednik:
Martin Vinčec

269. Smernice za dolgoročni plan občine Lendava do leta 1995 z nekaterimi elementi do leta 2000.
270. Sklep o uvedbi samopriskpevka za del območja krajevne skupnosti Gederovci, naselje Gederovci
271. Sklep o uvedbi samopriskpevka za del območja krajevne skupnosti Tišina, naselje Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselek »ROMI« Vanča vas-Borejci
272. Sklep o razpisu referenduma za uvedbo samopriskpevka v Krajevni skupnosti Moravske Toplice
273. Sklep o sprejetju prispevne stopnje za občinsko požarno skupnost Ljutomer v letu 1985
274. Odlok o spremembi katastrske meje med katastrsko občino Tišina in katastrsko občino Hrastje Mota

269

Na podlagi 23. in 30. člena Zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije, statuta občine Lendava ter odloka o planiranju dolgoročnega plana občine Lendava, so zbori občinske skupščine 23. 10. 1984 sprejeli

SMERNICE

za dolgoročni plan občine Lendava do leta 1995 z nekaterimi elementi do leta 2000.

Uvod

S temi smernicami opredeljujemo delavci in občani občine Lendava skupne cilje, izhodišča, strategijo in usmeritve dolgoročnega razvoja občine do leta 1995 oziroma za določena področja do leta 2000.

Ob upoštevanju analiz razmer in možnosti razvoja SFR Jugoslavije in SRS, lastnih možnosti razvoja občine ter temeljnih usmeritev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, predstavljajo smernice osnovo in usmeritev pri oblikovanju dolgoročnih planskih aktov temeljnih nosilcev planiranja, s katerimi bodo delavci in občani zagotavljali gospodarski in družbeni razvoj na območju občine Lendava ter pospeševali nadaljnji razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Delovni ljudje in občani bodo uveljavljali sistemske in druge pogoje, da bodo celoto gospodarskih, političnih in socialnih odnosov v občini usmerjali tako, da bodo upoštevani njihovi specifični interesi in potrebe, posebej pri povezovanju razvoja gospodarskih in družbenih dejavnosti ter urejanju prostora.

1. Izhodišče za opredelitev politike družbenega razvoja občine Lendava

1.1. Ključni problemi, omejitve in prednosti

Območje občine Lendava se je v preteklem obdobju dokaj naglo razvijalo. Povprečna letna rast družbenega proizvoda v zadnjih 15 letih je bilo 28,8 % (v republiki Sloveniji 26,7 %), zaposlovanje pa 5,7 % (v republiki 3,2 %). K temu so znatno prispevali kvalitetni dejavniki razvoja in intenzivna industrijska dejavnost v obdobju 1970—1980. Dinamična gospodarska rast pa je v veliki meri temeljila na ekstenzivnem zaposlovanju in sicer tako, da je občina v zadnjih 30 letih iz pretežno kmetijske občine prešla v industrijsko. Naglemu razvoju industrije je z enako stopnjo sledila deagrarizacija. Industrializaciji pa ni sledila urbanizacija. Samemu razvoju industrije smo predolgo dajali odločujočo vlogo pri gospodarskem razvoju, zato so terciarne dejavnosti slabše zastopane kot v povprečju v republiki.

Ključni problemi, ki pogojujejo nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj so naslednji:

— industrija predstavlja bistveno večji delež v družbenem proizvodu in zaposlenosti glede na naravne danosti v občini ter ostale gospodarske dejavnosti;

— obstoječa industrija v glavnem ni na zadostni tehnološki ravni in je nezadovoljivo opremljena z lastno infrastrukturo;

— prevladuje predelovalna industrija, ki je delovno intenzivna z nizko tehnično opremljenostjo;

— dejavnosti, ki so v republiškem merilu razvojno intenzivne (elektroindustrija, kemična industrija, strojogradnja), v naši občini dosegajo slabše rezultate;

— nezadostna raven razvitosti dejavnosti, ki absorbirajo kupno moč in obenem pomenijo višjo stopnjo vitalnosti gospodarskega razvoja in višjo raven zadovoljevanja osebne in skupne porabe kot na primer:

specializirane trgovine za oskrbo industrijskih in drugih organizacij ter storitvene obrti z repromateriali, blagovnice, promet in zveze, drobno gospodarstvo, turizem in gostinstvo.

— neizrabljene možnosti za proizvodnjo hrane, kljub sorazmerno ugodnim naravnim pogojem in obsežnim površinam kmetijskih zemljišč;

— manjša učinkovitost in akumulativnost investicij od povprečja v republiki;

— prenizko vlaganje sredstev v razvojno raziskovalno in inovacijsko dejavnost in pomanjkanje povezave med proizvodnim in raziskovalnim delom;

— neskladje med potrebami po določenih profilih kadrov in poklici, ki jih dajejo šole usmerjenega izobraževanja, kot posledica pomanjkljivega planiranja kadrov;

— premajhna povezanost združenega dela v občini. Gospodarstvo občine je sicer zelo integrirano z ostalim delom gospodarstva v državi oziroma republiki, vendar pa kot tako v občini razdrobljeno na številne TOZD s sedežem DO izven občine, med katerimi ni poslovne in samoupravne povezave. To otežuje združevanje sredstev za prednostne naložbe, celo na področju osnovne infrastrukture (elektrika, PTT, informatika).

— visoka odvisnost industrije od uvoza surovin in repromateriala pri nosilcih gospodarskega razvoja občine.

Konkretne specifične omejitve za nemoten uspešen in dinamičen razvoj v naši občini so naslednje:

— večletno poslovanje oz. izguba v INA Nafti Lendava, kar je povzročilo velik izpad sredstev za potrebe osebne, skupne in splošne porabe, zaradi česar so se bremena prevabila na druge OZD v občini. Velika omejitev nadaljnjega razvoja je oprema nove rafinerije, ki še vedno bremeni INA Nafto.

— izvajanje sanacijskega programa TOZD Petrokemija in TOZD Rafinerija bo zahtevalo še v nekaj naslednjih letih angažiranje znatnih sredstev, s čimer bodo zmanjšane možnosti za investiranje INA Nafta vsaj v naslednjem srednjeročnem obdobju;

— visoka zadolženost največjih OZD v občini, kar ne bo možno odpraviti v krajšem časovnem obdobju;

— velika lastniška razdrobljenost kmetijskih zemljišč, kar povzroča težave pri izvajanju kmetijske politike pri ustvarjanju pogojev za povečano intenzivno kmetijsko proizvodnjo;

— oskrba z električno energijo je zaenkrat še slaba glede omrežja in enostranska;

— prometno omrežje je preobremenjeno in slabo, zlasti ceste in PTT promet;

— tehnološka opremljenost industrije, razen petrokemične, je nizka;

— v občini in regiji ni skupnih razvojno raziskovalnih institucij, ki bi bile vitalni faktor razvoja, na primer na področju tehnologije, računalništva in informatike;

— previsok delež polkmetov, kar dolgoročno ne more zagotavljati intenzivne kmetijske proizvodnje;

Prednosti, ki jih ima naša občina in jih je nujno upoštevati pri nasprotovanju njenega nadaljnjega razvoja so:

— zgrajene proizvodne zmogljivosti v perspektivne industrijske panoge (farmacija, petrokemija, elektro in strojna industrija);

— pomemben obseg kmetijskih zemljišč I. in II. kategorije (približno 7.600 ha);

— zaloge lesne mase na 5.800 ha gozdov;

— potencialna nahajališča nafte, plina in premoga;

— velike zaloge kvalitetne opekarske gline;

— vrelci termalne vode;

- razpoložljiva delovna sila;
- dokaj razvita mreža osnovnih šol, zdravstvenih objektov in vzgojno-raziskovalnih zmogljivosti;
- obmejni položaj občine in prisotnost madžarske narodnosti v občini, kar omogoča posebne ugodnosti glede razvoja obmejnega gospodarskega in političnega sodelovanja z Madžarsko;

1.2. Izhodišča za dolgoročni razvoj občine

Pri pripravi dolgoročnega plana občine moramo upoštevati naslednja izhodišča:

1.2.1. Razvojne plane bomo gradili v prvi vrsti na lastnih silah, lastni akumulaciji, obstoječih zmogljivostih ter naravnih pogojih oziroma komparativnih prednostih. Zaradi nujnosti hitrejšega razvoja naše občine, ki je še manjrazvita, bomo morali lastne razvojne programe dopoljevati s prenosi novih programov z razvitih območij. Prizadevati si bomo morali za čimprejšnjo sanacijo obstoječega stanja v tistih OZD, ki že dalj časa poslujejo z izgubo oziroma na robu rentabilnosti. Vztrajno bomo težili k racionalnemu izkoriščanju razpoložljivih produkcijskih faktorjev.

1.2.2. Vztrajali bomo na doslednem uresničevanju programa dolgoročne stabilizacije v praksi.

1.2.3. Pri načrtovanju naložb bomo izhajali iz predpostavke, da se mora varčevati z materialnimi in finančnimi sredstvi, z energijo in prostorom. V večji meri kot doslej bomo zato proizvodne programe gradili na tehnološko zahtevnejši ravni in na višjem deležu strokovno zahtevnejšega dela, manjši porabi surovin in energije na enoto proizvoda. Naša politika razvoja bo grajena tako, da bo dajala prednost razvoju panog, ki izkoriščajo naravne danosti občine (energija, hrana, nekovinske mineralne surovine), razvoj tehnologije in visoko strokovno znanje. Dobro urejeno prometno, energetsko in komunalno infrastrukturo INA Nafta bomo ponudili OZD z drugih območij v državi za razvijanje takih dejavnosti, ki imajo tukaj komparativne prednosti.

1.2.4. Izredno dinamičen in nezadržan tehnološki razvoj v svetu bo povzročil hite spremembe tudi pri nas, še posebej na področju tehničnega razvoja komunikacij in informatike. Kot nujna posledica se bodo pojavile potrebe po prilagoditvi gospodarstva, družbenih dejavnosti in informatike sodobnim tehnološkim spremembam v svetu.

1.2.5. Nadaljnji razvoj gospodarstva občine bo še naprej odvisen od vključevanja v mednarodno menjavo dela, to je v izvoz in uvoz repromateriala, opreme in znanja. Zato moramo proizvajati za konvertibilno tržišče bolj zahtevne proizvode.

1.2.6. V produkcijske oblike in metode bomo morali vgraditi avtomatizirane in računalniško vodene proizvodne sisteme.

Pri razmeščanju proizvodnih dejavnosti bomo upoštevali naravne omejitve in prednosti v prostoru.

1.2.7. Za naložbe, ki bodo dajale večjo družbeno korist, bomo spodbujali združevanje sredstev celotnega gospodarstva občine.

2. Dolgoročni cilji razvoja občine

Ob upoštevanju ciljev dolgoročnega razvoja SR Slovenije in Jugoslavije, so cilji dolgoročnega razvoja občine naslednji:

2.1. Izhajati moramo iz temeljnega dolgoročnega cilja naše družbe, to je krepitve družbenega in materialnega položaja človeka, ki mora sloneti na delu in rezultatih dela. Zato je nujno zagotavljanje splošne gospodarske rasti na kvalitetnih osnovah in stabilnega materialnega razvoja naše družbe v naslednjih obdobjih.

2.2. Združeno delo v materialni proizvodnji in družbenih dejavnostih bomo samoupravno organizirali tako, da se bodo nenehno razvijali in poglobljali samoupravni družbenoekonomski odnosi kot temeljne smeri in vsebine procesa osvobajanja človeka in dela.

2.3. Bistvenega pomena bo prizadevanje za zagotovitev polne zaposlenosti vseh za delo sposobnih ljudi, pri čemer bo dinamična rast zaposlovanja temeljila na produktivnem zaposlovanju. Prestrukturiranje gospodarstva bo moralo potekati v tej smeri, da bo v OZD dosežena bistveno višja struktura zaposlenih, s čimer bomo omogočili zaposlitev vsej mladini, ki končuje šolanje na srednji, višji in visoki stopnji izobraževanja. V okviru skupnosti za zaposlovanje bomo sistematično delali na zaposlovanju invalidnih oseb, otrok s šolo s prilagojenim programom ter Romov.

2.4. Izboljšati bomo morali prostorsko dostopnost dobrin življenjskega standarda delavcev in občanov. Gospodarske in družbene dejavnosti bomo optimalno in racionalno razmeščali v prostoru, tako da bomo zmanjšali razlike v razvitosti posameznih območij občine na nivo, ki omogoča enakomernejše gospodarske, socialne in prostorske ter druge pogoje za življenje in delo delavnih ljudi in občanov.

2.5. Intenzivnejši gospodarski razvoj bomo dosegli s kvalitetnejšim gospodarjenjem, dvigom produktivnosti in še večjo izvozno usmerjenostjo. Pri tem bomo si prizadevali, da bo vsaka OZD ustvarjala določen del dohodka z vključevanjem v izvoz. Kot obmejna občina bomo posebno pozornost posvečali razvijanju in krepitvi obmejnega gospodarskega sodelovanja z Madžarsko.

2.6. Pospešeno bomo prešli v fazo kvalitetne preobrazbe gospodarstva, za kar pa bodo potrebni naslednji pogoji:

- temeljite spremembe v obsegu in usmerjenosti naložb
- višja motiviranost za ustvarjalno delo
- boljše organizacija dela
- uvajanje sodobne tehnologije

— tesnejše povezovanje med proizvodnimi in raziskovalnimi organizacijami

— poglobljanje integracijskih odnosov v gospodarstvu

2.7. Nove proizvodne programe moramo graditi na znanstvenih in tehnoloških dosežkih domačega in tujega trga. Okrepiti bomo morali svojo inovativno sposobnost v tehnično in tehnološko zahtevnejših pogojih gospodarjenja, z namenom usposabljanja organizacij združenega dela za proizvodnjo višje kvalitete proizvodov.

2.8. Usmerili se bomo v sodobno, tehnološko zahtevno in razvojno intenzivno proizvodnjo, s poudarkom na izkoriščanju naravnih faktorjev razvoja, ki bo zahtevala:

- manjšo porabo energije in surovin na enoto proizvoda,
- zaposlitev strokovne delovne sile,
- racionalna raba kmetijskih zemljišč,
- varstvo okolja.

2.9. Prizadevali si bomo za večjo proizvodnjo hrane na osnovi smotrne in optimalne namenske izrabe kmetijskih zemljišč, pri čemer si bomo zadali cilj, da pridelamo bistveno več hrane, kot jo potrebujemo za lastno oskrbo v občini.

2.10. Za vsa zemljišča bomo v dolgoročnem planu opredelili njihovo družbeno funkcijo, pri čemer bomo še posebej varovali najboljša kmetijska zemljišča in jih še izboljševali. Z ohranjanjem naravnih in kulturnih vrednosti krajine bomo izboljševali kvaliteto bivalnega in delovnega okolja in ustvarili okolja za humano ter zdravo življenje.

Sanirali bomo ključna ekološka vprašanja ter ne ustavljali novih žarišč onesnaževanja okolja.

2.11. Urbanizacijo bomo usmerjali tako, da bo zagotovljen enakomeren oziroma skladen razvoj vseh območij v občini. Z izboljšanjem komunalne in prometne infrastrukture bomo zmanjšali razlike med mestom in vasjo ter tako tudi občanom v manjših in bolj oddaljenih naseljih omogočili koriščenje storitev komunalnih, oskrbnih in družbenih dejavnosti.

2.12. Skupne in prednostne naložbe na področjih družbenih dejavnosti bomo razvijali po principih solidarnosti in vzajemnosti in vzajemnosti med vsemi občani in delavci v občini. Tako bo moralo priti do polnega izraza interesno združevanje OZD in krajevnih skupnosti.

2.13. Socialni razvoji bomo uveljavili kot sestavino družbenoekonomskega razvoja. Skladno s tem bo socialna politika postajala integralni del širše gospodarske in razvojne politike.

2.14. Zmogljivosti družbenih dejavnosti bomo razvijali v skladu s policentričnim razvojem občine, tako da bomo postopoma zagotovili približno enako dostopnost storitev vsem občanom v občini. V naslednjem dolgoročnem obdobju bo treba računati na zaostrene materialne razmere družbe. Zato bo treba doseči racionalno organiziranost in prestrukturiranje družbenih dejavnosti glede na omejene materialne možnosti.

2.15. SLO in družbeno samozaščito bomo uresničevali kot del skupne idejnopolične, samoupravne in družbene aktivnosti. S stalnim spremljanjem varnostnih razmer v vseh samoupravnih okoljih bomo zagotavljali varovanje samoupravnega socialističnega sistema, pridobitev revolucije, samoupravnih pravic, družbenega premoženja ter osebne varnosti.

3. Razvojne usmeritve po področjih

3.1. Gospodarski razvoj

3.1.1. Globalni materialni okvirji razvoja

Že analiza razvojnih možnosti SR Slovenije kaže, da bomo imeli v dolgoročnem obdobju relativno manj ugodne pogoje za materialni razvoj kot v preteklih dveh desetletjih. Tako smernice za dolgoročni plan SR Slovenije nakazujejo dve obdobji:

— prvi obdobje; nekako časovno izenačeno z obdobjem uresničevanja srednjeročnega plana 1986—1990, ko se bomo otepali z odplačevanjem dolgov tujini, odpravljali žarišča izgub, uresničevali ukrepe dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in pospešeno pripravljali na prestrukturiranje gospodarstva.

— drugo obdobje; (predvideno po letu 1990), ko bomo delovali na višji ravni samoupravne družbene organiziranosti in na znatno večjem vplivu znanstvenega in tehnološkega napredka ter ob večjem upoštevanju ekonomskih zakonitosti in kriterijev produktivnosti. V tem obdobju naj bi na osnovi učinkovitejšega gospodarjenja iz predhodnega obdobja dosegli preobrat v dinamiki gospodarske rasti, ki bi nas dvignila na stopnjo razvoja razvitih držav.

Za našo občino je težko napovedati dinamiko rasti gospodarskega razvoja v naslednjem dolgoročnem obdobju, ker se danes srečuje z neprijetno slabšimi štartnimi osnovami kot v povprečju republika Slovenija, po drugi strani pa ima določene naravne prednosti in je manjrazvita, obmejna in narodnostno mešana. Dosežena stopnja razvoja nakazuje potrebo po hitrejši rasti družbenega proizvoda in zaposlovanja glede na povprečje republike, kajti v nasprotnem bo še bolj zaostala v razvoju.

Objektivno lahko računamo na ukrepe celotne republike, v zvezi s pospeševanjem hitrejšega razvoja manjrazvitih še zlasti obmejnih narodnostno mešanih občin. Glede na to, da je ob podobnih ukrepih v preteklem petnajstletnem obdobju naša občina dosegla za nekaj odstotkov točk hitrejšo rast družbenega proizvoda od povprečja republike, lahko to predpostavimo tudi za naslednje obdobje do 2000. Ob planirani 3 % rasti družbenega proizvoda SRS do leta 2000, lahko v občini realno pričakujemo 4 % realno rast družbenega proizvoda. Kljub hitrejši rasti družbenega proizvoda v občini, pa bi do leta 2000 dosegli okoli 80 % družbenega proizvoda na prebivalca republike, kar bi nas uvrščalo med slabše razvite občine v republiki.

Predvidevamo, da bi bila dinamika rasti družbenega proizvoda po letu 1990 hitrejša kot v srednjeročnem obdobju 1986—1990. To opiramo na dejstvo, da bomo v srednjeročnem obdobju 1986—1990 prenesli neugodne pogoje kot so: velika obremenjenost INA Nafta-z izgubami in preteklih letih, velik primanjkljaj trajnih obratnih sredstev v nosilnih OZD, nezadosti razvite terciarne dejavnosti. Predvidevamo, da bomo omenjene probleme v naslednjem srednjeročnem obdobju odpravili in tako dosegli osnovo za dinamičnejši razvoj po letu 1990, seveda ob predpostavki, da bo razvoj občine podprt s konkretnimi ukrepi za pospeševanje skladnejšega regionalnega razvoja.

V republiki se predvideva, da bo zaposlenost rasla po stopnji 1 % letno. Ob upoštevanju razpoložljive delovne sile v občini, bi v dolgoročnem obdobju v občini morali dosegati okoli 2 % letno stopnjo zaposlovanja, s čimer bi do leta 2000 dosegli okoli 37 % zaposlenosti prebivalstva, kar je nižje od republiškega povprečja. Glede zaposlovanja bomo morali doseči kvalitativne spremembe v tem smislu, da bi več mlade generacije zaposlili v kmetijski dejavnosti in drobnem gospodarstvu. S tem bi se ob 37 %-ni zaposlenosti prebivalstva v združenem delu približali polni zaposlenosti prebivalstva občine, upoštevaje, da bodo sedanji migracijski tokovi v Pomurski regiji ostali tudi v bodoče.

3.1.2. Kmetijstvo

Naravne danosti omogočajo, da bo kmetijstvo poleg industrije najpomembnejša gospodarska dejavnost v občini. V občini imamo 17935 ha kmetijskih zemljišč, od tega je 2.625 ha 1. kategorije, 4.931 ha 2. kategorije in 6.099 ha 3. kategorije. V občini imamo 0,7 ha obdelovalne površine na prebivalca, republiško povprečje pa je 0,5 ha. Razvojne perspektive otežuje velika razdrobljenost kmetijskih površin, saj je povprečna velikost parcele v zasebnem sektorju 0,14 ha (republiško povprečje pa je 0,31 ha). Ob odpravi zgoraj omenjenih razlik bi z vključevanjem sodobne tehnologije v kmetijstvo lahko v naši občini do leta 2000 obseg proizvodnje povečali za 60—70 %.

Da bi ta cilj dosegli, bomo morali varovati najboljše kmetijske površine pred spremembo namembnosti ter pridobivati nove njivske površine z melioracijami. Možnosti za povečanje njivskih površin so zelo realne, če upoštevamo, da je v občini še okoli 6000 ha travnikov. Do leta 2000 bi morali izvesti melioracije na okoli 3600 ha kmetijskih zemljišč ter namanje na 2350 ha, s tem da bi 2/3 melioracij izvedli v obdobju 1986—1990.

Intenzifikacijsko obdelave kmetijskih zemljišča lahko dolgoročno dosežemo samo s povečevanjem posameznih parcel — to je s povečevanjem površin v družbenem sektorju in komasacijami v zasebnem sektorju. Do leta 2000 bi naj družbeni sektor razpolagal z okoli 30 % kmetijskih zemljišč, to je okoli 5000 ha. Dolgoročno gledano bi morali v občini voditi enotno politiko odkupa zemljišč. V tem smislu bomo v dolgoročnem planu opredelili območja, kjer se bo razvijal družbeni sektor in bodo ustvarjeni veliki zemljiški kompleksi (arondacije), ter območja kjer bomo razvijali družbeno usmerjeno kooperacijsko proizvodnjo, ter omogočali usmerjenim kmetovalcem povečati površine v lasti do zemljiškega maksimuma. Pri izvajanju zemljiške politike bomo zagotovili enakomeren razvoj družbenega sektorja na celotnem območju občine. Zagotovili bomo lociranje proizvodnih obratov v tistih polnicatih v občini, kjer je obseg odkupa zemljišč sorazmerno velik (primer Dobrovnik), da bi s tem ustvarili družbenoekonomsko možnost obstoja prebivalstva na teh območjih in preprečili nadaljnje demografsko praznenje teh območij.

Kmetijsko zemljiško politiko bomo dolgoročno razvijali tako, da bomo povečevali število čistih — usmerjenih kmetij in zmanjševali obseg zemljišč pri občanah, ki se s kmetijstvom ukvarjajo kot z dopolnilno dejavnostjo. S tako politiko bomo ustvarili pogoje za produktivno zaposlovanje v proizvodnih skupnostih združenih kmetov. Širili bomo medsebojno povezovanje združenih kmetov z družbenim sektorjem kmetijstva. Zaradi racionalizacije kmetijske proizvodnje bomo spodbujali združevanje proizvajalcev v strojne skupnosti.

V strukturi kmetijske proizvodnje bo še naprej poudarek dan razvoju poljedelstva in živinoreje, pri čemer bomo zasledovali, da bodo naložbe v nove živinorejske objekte upoštevale razpoložljivost lastne pridelave osnove oskrbe.

Že doseženi rezultati v vinogradništvu in možnosti, ki so v naši občini, narekujejo potrebo po zgraditvi vinske kleti. To naložbo bo potrebno fazno zastaviti tako, da bo v 1. fazi rešeno vprašanje primarne predelave grozdja. Obnovo vinogradov bo potrebno usmerjati tako, da se bo izboljšala struktura in sortni izbor grozdja.

Standardne kmetijske panoge bomo dopolnjevali z razvijanjem dopolnilnih dejavnosti kot so vrtnarstvo, reja malih živali, zdravilna zelišča, gobarstvo, čebelarstvo, konjereja, itd. Za potrebe kmetijske proizvodnje bomo uporabili razpoložljive vire termalne in geotermalne energije. V ta namen bodo preko občinske raziskovalne skupnosti zainteresirane OZD združevale sredstva za raziskave in študije.

Naložbe v predelovalno industrijo bomo usmerjali v skladu z zagotavljanjem domačih surovinskih virov ter delitvijo predelovalnih programov v okviru ABC Pomurka M. Sobota.

3.1.3. Gozdarstvo

Na območju občine je 5831 ha gozdov, kar je 22 % celotne površine občine. Občina je manj gozdnata, kar bo potrebno upoštevati z vidika poseganja v naravno ravnovesje. Dolgoročno gledano bomo morali zagotoviti, da se površine pod gozdovi vsaj ohranijo na sedanjem obsegu, oziroma celo nekoliko povečajo na račun pogozditve negozdovnih površin, ki so bolj primerne za gozdarstvo.

V gozdarstvu bomo še nadalje razvijali oblike intenzivne proizvodnje in ob tem skrbeli za smotno izkoriščanje gozdnega bogastva v skladu z desetletnimi gozdnogospodarskimi načrti.

Lesnopredelovalna industrija se bo morala usposobiti za višjo stopnjo finalizacije, ter obdelavo in predelavo drobnega lesa listavcev. Organizacijam združenega dela v občini bomo omogočili boljše oskrbo s potrebnimi tehničnim lesom.

V dolgoročnem planu bomo opredelili območja varovanja gozdov, ki imajo naravovarstveni ali ekološkovarstveni pomen.

3.1.4. Industrija

Industrija bo ostala še naprej najpomembnejša gospodarska dejavnost v občini po deležu družbenega proizvoda, zaposlenih, obsega izvoz in naložbah.

Njena osnovna naloga bo usmeritev v intenzivno gospodarjenje, ki zagotavlja višji dohodek na zaposlenega in na vložena sredstva. To bomo dosegli z:

- usmeritvijo v tehnološko in razvojno zahtevne programe
- uporabo in izrabo najnovejših dosežkov tehnologije
- tehnološko modernizacijo obstoječih zmogljivosti.

Pri planiranju dolgoročnega razvoja v OZD morajo izhajati iz sedanjih možnosti razvoja, obenem pa upoštevati nove tehnološke dosežke v istovetni in konkurenčni proizvodnji, doma in v svetu, ter možnost izkoriščanja domače surovinske osnove v občini.

Naložbe bomo usmerjali v programe ki:

- so izvozno usmerjeni,
- slonijo na domači surovinski osnovi,
- zaposlujejo manjši delež nekvalificiranih in priučenih delavcev,
- vključujejo znanstvenoraziskovalne in tehnološke dosežke,
- so surovinsko in energetsko manj intenzivne.

Na območju občine so razvite ali pa imajo realne možnosti hitrejšega razvoja petrokemična industrija, farmacijska industrija, elektroindustrija, strojništvo ter kmetijstvo, ki so z republiškimi dolgoročnimi planskimi usmeritvami opredeljene kot prednostne. Zato morajo OZD, ki pokrivajo omenjena področja, proučiti vse možnosti za pospešeni razvoj in izkoristiti prednosti, ki se ponujajo z republiškimi planskimi usmeritvami.

— **proizvodnja in predelava nafte**

Na osnovi novih tehnologij za obdelavo naftnih in plinonosnih slojev bo možno na našem območju v naslednjih 15 letih pridobitev še najmanj toliko nafte in plina kot v preteklih 35 letih. Nova TOZD za raziskave in pridobivanje nafte in plina pri INA Nafta se bo usposobila kadrovske in organizacijsko tako, da bo nosilec raziskav nafte in plina v celotni republiki Sloveniji.

Zaradi zaustavitve izgradnje nove rafinerije se je koncept nadaljnega razvoja TOZD Rafinerija spremenil. Ob dobrem vzdrževanju stare rafinerije bo lahko delala do leta 1990. Po letu 1990 bo potrebno zaradi zagotovitve kontinuitete predelave nafte staro opremo zamenjati. V okviru dolgoročnega razvoja Petrokemije v republiki bi kazalo razmisliti o usposobitvi približno 1 mio ton atmosferske destilacije v Lendavi, s čimer bi poleg energetskih potreb omogočili tudi nadaljnji razvoj petrokemije v Lendavi.

V obdobju 1986—1990 bo v Petrokemiji poudarek razširitvi asortimana proizvodov in uvajanje novih proizvodov brez večjega povečanja primarne predelave nafte glede na sedanje zmogljivosti. Po letu 1990 bi na osnovi usposobitve atmosferske destilacije približno 1 mio ton omogočili razvoj novih zmogljivosti za proizvodnjo nearomatskih topil in specialnih benzinov za premazna in impregnacijska sredstva.

— **Petrokemija:** Poleg rekonstrukcije in modernizacije sedanjih programov bi kazalo dolgoročno razvijati sekundarne petrokemične procese kot nadaljevanje metanolske in formalinske kemije. Potrebe kažejo, da bi bilo smotno postaviti novo tovarno lendaporja ter: razširiti proizvodnjo umetnih lepil. V okviru rovarne petrokemije se bomo zavzemali za izgradnjo pentaeritritola v Lendavi.

— **Elektroindustrija:** Nosilec te dejavnosti Gorenje Varstroj TOZD TVO bo moral v strukturi proizvodnje povežati delež zelo zahtevne opreme za varjenje, če bo želel zadržati vodilno vlogo v Jugoslaviji in se enakopravno vključevati v izvoz. Na področju varilne tehnike bodo proizvodne usmeritve naslednje: oprema za avtomatizacijo varjenja, linija za posebne tehnologije varjenja, manipulatorji za varjenje opremljeno z roboti, specialni varilni avtomati.

Razvoj na tem področju bo nujno zahteval večje povezovanje s proizvajalci v reproverigi v širšem jugoslovanskem prostoru.

Razvoj elektroinstalacijskega materiala (nosilec je Elma) se bo moral prilagoditi razvoju nove tehnologije v svetu in pri domačih konkurentih ter tako proizvodnjo, ki ni konkurenčna, prepustiti drobnemu gospodarstvu.

— **kovinsko predelovalna industrija:** Ta panoga se bo morala prestrukturirati v smislu osvajanja novih tehnološko zahtevnejših proizvodov, s katerimi se bo sposobna širše povezovati v jugoslovanskem in tudi v mednarodnem merilu. Primat TOZD Skladišna oprema mora v dolgoročnem obdobju dvigniti proizvodnjo skladišča in dvigane opreme na taki tehnološki nivo, ki bo omogočil racionalnejši sistem skladiščenja (premični regali, računalniško krmiljeni) INA Nafta TOZD Strojne delavnice se bo morala bolj usmeriti v proizvodnjo opreme za izkoriščanje nafte, ter delov petrokemične industrije. Gorenje Varstroj TOZD Montaža bo večji poudarek dal proizvodnji polproizvodov in gotovih proizvodov za montažno dejavnost. Kovinsko predelovalna industrija v občini se bo dogovorila, kako se bo vključila s svojimi zmogljivostmi v razvoj in delovanje premogovnika pri Benici.

— **farmacija:** Lek — obrat higienskih proizvodov v Lendavi bo v naslednjem dolgoročnem razvoju dal poudarek razvoju proizvodnje farmacevtskih surovin, ki jih bo v čimvečji meri predelal v končne proizvode. V sodelovanju s kmetijskimi organizacijami bo uvajalo proizvodnjo rastlin za potrebe farmacevtske industrije.

— **industrija gradbenega materiala:** Proizvodnja opeke, izolacijskih materialov in drugih gradbenih elementov se bo morala prilagajati spremenjeni gradbeni tehnologiji, ki se bo razvijala v smeri industrializacije gradnje. Proizvodnjo opreme bomo dopolnili s proizvodnjo keramičnih proizvodov na bazi kvalitetne lastne glin v Dolgi vasi.

Usnjarsko predelovalna industrija: Nosilca te dejavnosti sta Planika TOZD Tovarna obutve Turnišče in TOKO Drobna galanterija Žižki. Planika Turnišče bo v nadaljnjem razvoju svojo proizvodnjo tehnološko prilagajala zahtevam konkurence na zahodnih trgih. Večji poudarek bo dan tehnološki interifikaciji proizvodnje. TOKO Žižki bo v prihodnjem dolgoročnem obdobju povečal svoje zmogljivosti, ob tem pa bo svoje proizvode gradila na zahtevnejši proizvodnji z večjo strokovno usposobljenostjo potrebne delovne sile.

— **tekstilna industrija:** Nosilca te dejavnosti sta INDIP in Delovna TOZD Konfekcija V. Polana. Indip bo v naslednjem dolgoročnem obdobju morala za proizvodnjo dežnikov in konfekcijsko proizvodnjo usposobiti nove proizvodne prostore in zagotoviti bistveno boljše pogoje dela. Da bi obdržali in razvijali program dežnikov, se bo proizvodno povezoval z organizacijami v reprovgerigi in s tujimi partnerji v obliki kooperacij. Zavzemali si bomo, da se program konfekcije razvija v okviru DO Mura na kvalitetno višji ravni, tako v pogledu dohodkovnih odnosov, tehnologije in delovnih pogojev. Deloza V. Polana bo v naslednjem dolgoročnem obdobju razširila proizvodne prostore ter proizvodnjo dvignila na višji strokovni in tehnološki nivo.

3.1.5. Gradbeništvo

Dejavnost gradbeništva presega potrebe po gradbenih delih v občini. Zato dolgoročno ne bomo dopuščali organizacijske razdrobljenosti te dejavnosti. V tej dejavnosti mora v naslednjih letih priti do boljšega povezovanja, usklajevanja in delitve dela ter na tej podlagi kvalitetnejšega izvajanja gradbenih in zaključnih del. Gradbeništvo bo uvajalo sodobno in našim razmeram prilagojeno tehnologijo.

3.1.6. Drobno gospodarstvo

Izkušnje v svetu kažejo, da hitrejši razvoj tehnologije in avtomatizacije proizvodnih postopkov zahteva delitev dela med velikimi in manjšimi proizvodnimi organizacijami. Zato bomo tudi v naši občini razvijali v obliki drobnega gospodarstva tiste proizvodne programe, ki ne sodijo v industrijski način proizvodnje.

Industrijske in gradbene organizacije bodo podpirale odpiranje obratov drobnega gospodarstva kot svojih kooperantov v družbenem in zasebnem sektorju.

Intenzivneje bomo razvijali storitveno obrt in servisne dejavnosti, ki imajo na celotnem območju občine premajhne kapacitete. Še nadalje bomo z ukrepi ekonomske politike vspešno spodbujali interes za ustanavljanje novih in širitev obstoječih enot drobnega gospodarstva. V urbanističnih prostorsko izvedbenih aktih bomo opredelili območja za razvoj drobnega gospodarstva.

3.1.7. Promet

Večletno zaostajanje v razvoju prometne dejavnosti ter spremembe v gospodarstvu in tehnologiji bodo narekemale, da pristopimo k organiziranju racionalnega potniškega in blagovnega prometa. Pretok potnikov in blaga bo potrebno v večji meri preusmeriti s cest na železnico ter na ta način razbremeniti cestno omrežje.

Železnico v Lendavi bo potrebno usposobiti na sodobno tehnično, tehnološko in organizacijsko raven, da bodo vanjo lahko usmerjeni prometni tokovi zlasti na večjih razdaljah. V industrijski coni bo potrebno dograditi mrežo industrijskih tirov. Prizadevali si bomo, da se vsestransko proučijo možnosti ponovne vzpostavitve železniške povezave med Lendavo in Lentijem.

Cestni tovorni transport bomo razvijali v okviru sedanje organiziranosti, s tem da bomo spodbujali organizacijo režijskega transporta na enem mestu za potrebe celotnega gospodarstva občine. Pri razvoju cestnega prometa bomo izkoristili obmejno lego občine, kar nudi pogoje za organiziranje mednarodne špedicijske dejavnosti.

Cestni potniški promet bomo razvijali v smeri preusmerjanja individualnih prevozov na sredstva javnega prometa. Javni avtobusni promet bomo organizirali tako, da bomo zagotovili boljše povezave med naselji in občinskim središčem.

3.1.8. Trgovina

Trgovina je neenakomerno razvita na posameznih območjih občine. V prihodnjem obdobju bo osnovna skrb trgovine oživitve in izboljšanje asortimana blaga ter zagotovitev višjega nivoja oskrbe. Bolj bo moralo oskrbovati tudi organizacije združenega dela in drobno gospodarstvo s surovinami in repromateriali. Iz tega izhaja, da bodo nove naložbe na področju trgovine, ki bodo nujno potrebne, usmerjene v naslednje:

— izgradnjo specializiranih trgovin za trajne in občasne nakupe, trgovin z tehničnim blagom v občinskem središču in drugih krajevnih centrih (Dobrovnik, Turnišče, V. Polana)

— izgradnja skladišča in blagovno transportnega terminala za potrebe industrijske cone v Lendavi.

— opremljanje novih stanovanjskih sosesk s kapacitetami za dnevno oskrbo

— izgradnja kapacitet za dnevno oskrbo v naseljih, ki teh še nimajo, in imajo več kot 600 prebivalcev,

— razširitev trgovskega centra v občinskem središču, v odvisnosti od razvoja stanovanjske gradnje in rasti števila prebivalcev.

— poudarek bo dan tudi posodobitvi trgovin na podeželju.

3.1.9. Turizem in gostinstvo

Osnovna usmeritev v prihodnjem obdobju bo razvoj zdraviliškega turizma na osnovi bogatih nahajališč termalnih voda, ki ga bomo dopolnjevali z ostalimi vrstami turizma, kot so: rekreativni, izletniški, lovni in ribolovi, kmečki turizem. Sedanja turistično infrastrukturo bomo dopolnili s spremljajočimi turističnimi in gostinskimi objekti na območjih pomembnejše naravne in kulturne dediščine, izletniških točkah in magistralnih cestah. Kapacitete prenočitvenih zmogljivosti bomo povečali z dokončno ureditvijo hotela, vzpodbujali pa bomo tudi izgradnjo prenočitvenih zmogljivosti v zasebnem sektorju

Razvoj izletniškega in rekreativnega turizma bomo spodbujali tudi tako, da bomo opredelili območja, kjer bo možna gradnja počitniških hišic.

Povečanje turističnega prometa bomo zagotavljali tudi s kakovostnejšimi storitvami, pri čemer bo pomembno tudi sodelovanje ostalega dela gospodarskih in storitvenih dejavnosti z izvenpenzijskimi uslugami.

3.2. Gospodarska infrastruktura

3.2.1. Energetika

Občina Lendava je, razen INA Nafta (naftovod, plinovod), slabo opremljena z energetsko infrastrukturo. Višji nivo oskrbe z električno energijo bomo dosegli v začetku naslednjega srednjeročnega obdobja z dokončanjem 110-kV daljnovoda Ljutomer—Lendava. Dolgoročno bomo morali doseči 110-kV povezavo tudi z M. Soboto in tako zagotovili kvalitetnejšo in sigurnejšo oskrbo.

Ob izgradnji plinovoda s plinskega polja Zebanec (SR Hrvatska) za potrebe Nafta bomo si prizadevali oskrbeti ostali del industrije s plinom iz slovenskega plinovoda.

Možnosti za oskrbo z energijo iz lastnih virov bodo dane z izgradnjo rudnika premoga pri Benici, ki naj bi od leta 1989 dalje dajal okoli 500.000 ton premoga letno.

Nadaljevali bomo z intenzivnimi geološkimi raziskavami nafte, plina in premoga.

V kolikor ekonomski izračuni upravičijo investicije v daljinsko ogrevanje stanovanj in drugih objektov, bomo ustvarjali pogoje, da se maksimalno izkoristi za te namene višek toplote v INA Nafti, oziroma geotermalne energije. Organizacije združenega dela v industrijski coni bodo izgradile skupen energetski vir za ogrevanje, ter s tem relativno znižale stroške poslovanja in zmanjšale onesnaževanje okolja. Z eksploatacijo premoga v Benici pa bodo podane možnosti za toplifikacijo mesta Lendava. Šedanje omrežje energetske infrastrukture bo v občini po letu 1990 dopolnjen z dvema elektrarnama na Muri in sicer HE Mursko Središče in Lendava.

3.2.2. Promet in zveze

Pri razvoju cestne infrastrukture bomo upoštevali obstoječe značilnosti prostorske razporeditve naselij in industrijskih objektov. Zagotovili bomo enakomeren (policentrični) razvoj regionalnega in lokalnega cestnega omrežja, predvsem v smeri, kjer so intenzivnejši prometni tokovi med večjimi naselji in občinskimi središčem. Zavzemali se bomo, da bo naša občina dobila sodobnejšo magistralno cestno povezavo na slovenski cestni križ, ki bo upoštevala tudi povezavo z mednarodnim mejnim preходом v Dolgi vasi. Že v naslednjem srednjeročnem obdobju moramo ta mejni prehod urediti za sodobnejši in večji mednarodni cestni tovorni in potniški promet.

3.2.3. PTT promet

Najpomembnejša naloga na področju PTT prometa bo zmanjšanje neskladja med družbenimi potrebami in sedanji zmogljivostmi telekomunikacijskega sistema. Zagotovili bomo skladen razvoj zmogljivosti celotnega PTT sistema v občini. Širili in posodabljali bomo glavno poštno prometno centralo v Lendavi in krajevne poštno enote, tako da bodo usposobljene za sodobnejše oblike PTT prometa in prenos informacij za potrebe organizacij združenega dela in skupnosti. Medkrajevno in krajevno telefonsko omrežje bomo širili tako, da bomo do leta 2000 dosegli 5-krat več telefonskih naročnikov na 100 prebivalcev kot danes. Prizadevali si bomo, da bo do konca naslednjega srednjeročnega obdobja vsako naselje v občini dobilo vsaj nekaj telefonskih priključkov.

3.2.4. Vodno gospodarstvo

V obdobju 1986—2000 bodo naloge usmerjene predvsem v vzdrževanje vodnega režima, varstvo pred vodo (melioracije, regulacije in akumulacije), oskrbo z vodo ter čiščenje odpadnih voda. Prioritetne naloge bodo naslednje:

— ohraniti obstoječi vodnogospodarski režim z vzdrževanjem vodnogospodarskih objektov in naravnih korit potokov in rek ter omogočati izvedbo mehanizacij;

— zmanjšanje pogostosti poplav z gradnjo zadrževalnikov in regulacijami;

— stabilizirati hudourniška območja s prodnimi zadrževalniki in urejanjem hudournikov na območju goric

— zavarovati rezerve pitne vode v območjih podtalnice pitne vode ter vodovodnih zajetjih

— zmanjšanje onesnaževanja vodotokov na območju občine, z gradnjo komunalnih čistilnih naprav in prečiščevalnih naprav v industrijskih organizacijah.

Pri pripravi dolgoročnih planov na področju vodnega gospodarstva bomo več pozornosti namenili ohranjanju in zadrževanju vodnih količin, ob upoštevanju večnamenske rabe vode.

Pri izvajanju vodnogospodarskih posegov bomo zagotovili krajinski izgled vodnega in priobalnega zemljišča in z ustreznimi ukrepi zagotovili ohranitev nižinskih gozdov ter boljše pogoje ribjemu življenju.

3.2.5. Komunala

Potreba po zaščiti bivalnega okolja in naravnih virov ob vse bolj integralni urbanizaciji prostora in zaradi zaostrenih potreb po smotri energijski porabi, bo zahtevalo prednostno vlaganje sredstev v posodabljanje in dograjevanje komunalne infrastrukture.

Do leta 2000 bo v slehernem naselju zagotovljena oskrba z vodo iz javnega vodovodnega omrežja. Pri tem bomo krajevne vodovode povezali v enoten oskrbni sistem na nivoju občine.

Vzporedno s povečanjem porabe vode bomo razvijali sistem za odvajanje in čiščenje odpadnih voda, predvsem v mestu Lendava, ki je največji onesnaževalec ter v večjih naseljih občine — „policentrih“.

V dolgoročnem planu bomo opredelili lokacije odlagalšč odpadkov, ki jih bomo uredili za organizirano odlaganje. Razširili bomo organiziran odvoz odpadkov tudi izven občinskega središča.

Širili bomo zelene površine v urbaniziranih območjih ter ob prometnih komunikacijah in v turističnih krajih. Za potrebe pokopavanja bomo širili pokopališča na sedanjih lokacijah.

3.3. Stanovanjsko gospodarstvo

Predvideva se, da bo v dolgoročnem obdobju moralo priti do povečanja deleža vloženi lastnih sredstev individualnih graditeljev stanovanj. Zato bo morala biti stanovanjska gradnja čim bolj racionalna in načrtna ter družbeno usmerjena.

Gradnjo blokovskih stanovanj bomo predvsem usmerjali na opremljena in urejena stavbna zemljišča v občinskem središču in drugih krajevnih središčih (policentrih). Odvisno od potreb organizacij združenega dela pa bomo blokovsko gradnjo stanovanja izvajali tudi v drugih naseljih v občini.

Pri gradnji individualnih stanovanj bomo zasledovali cilj, da se poveča število zasebnih zgrajenih stanovanj na enoto površine. Gradnjo bomo usmerjali na območju zazidalnih načrtov, ki bodo predhodno komunalno opremljeni. Pomembno vlogo pri reševanju stanovanjskih problemov bo dobila adaptacija in prenova obstoječih stanovanjskih enot v družbeni in zasebni lastnini.

Med pomembnejšimi nalogami na področju stanovanjskega gospodarstva bo uvedba ekonomskih stanarin, ki naj zagotovi enostavno reprodukcijo družbenega stanovanjskega sklada.

V kotlovnica stanovanjskih blokov bomo preusmerili kurjavo s tekočih na trda goriva, v kolikor projekti pokažejo boljše ekonomske efekte.

3.4. Požarna varnost

Osnovna naloga požarnega varstva v naslednjem dolgoročnem obdobju bo postopno opremljanje gasilskih enot s sodobno gasilsko opremo in usposabljanje novih kadrov. V okviru zagotavljanja višje stopnje požarne varnosti bi bilo potrebno proučiti možnost ureditve občinskega gasilskega centra.

Posebne naloge in ukrepe bomo opredelili glede zagotavljanja zadostnih količin požarne vode, glede na to, da nivo talne vode in vodotokov nenehno upada.

3.5. Razvoj družbenih dejavnosti

Zožene materialne možnosti, zlasti v prvih letih dolgoročnega obdobja, bodo pogojevale, da s smotnejšo uporabo sredstev in učinkovitejšim organiziranjem družbenih dejavnosti ohranimo doseženo raven razvivosti iz tega srednjeročnega obdobja. Potrebna bo večja selektivnost pri razvoju posameznih programov, pri čemer bo prednost dana tistim dejavnostim, ki največ prispevajo k splošnemu gospodarskemu razvoju. V ostalih dejavnostih bodo se okrepili odnosi neposredne svobodne menjave dela.

Težili bomo k temu, da se v skladu s policentričnim razvojem občine zmogljivosti družbenih dejavnosti enakomerno porazdelijo v občinskem prostoru, da bodo približno enako dostopne vsem občanom.

Posebno skrb bomo namenili uresničevanju ustavnih pravic madžarske narodnosti na področju vzgoje, izobraževanja, kulture in informiranja ter ustvarjali pogoje za sožitje madžarske narodnosti z narodi in narodnostmi Jugoslavije.

3.5.1. Osnovno izobraževanje

V okviru materialnih možnosti družbe bomo osnovno šolo razvijali na načelih celodnevne organizacije dela, s tem da bo ta proces potekal postopoma. Osnovno šolo bomo povezovali z bivalnim okoljem in združenim delom, tako da bomo povezovali obvezni program vzgojnoizobraževalnega dela z interesnimi dejavnostmi s področja tehnične in delovne vzgoje. Vsebinsko bomo osnovno šolo dopolnjevali s sodobnejšimi oblikami vzgoje in izobraževanja, ki so drugod v svetu že uveljavljene (računalništvo, informatika, individualizacija in notranja diferenciacija pouka).

Skrbeli bomo za razvoj in napredek dvojezičnega osnovnega šolstva v občini. V dolgoročnih planih bomo predvideli razširitev osnovnošolskega prostora tako, da bodo imeli vsi osnovnošolci v občini približno enake možnosti šolanja, pri čemer bomo najprej odpravili dvoizmenjski pouk in nato postopoma prehajali v celodnevno obliko osnovnega šolstva.

3.5.2. Usmerjeno izobraževanje

Zmogljivosti usmerjenega izobraževanja v občini v naslednjem dolgoročnem obdobju še ne bodo take, da bodo omogočile vsej populaciji vključevanje v proces šolanja na srednji stopnji. Tako bomo mladino usmerjali tudi na druge centre v republiki. Zmogljivosti srednješolskega centra v Lendavi bomo v dolgoročnem obdobju širili v skladu s potrebami združenega dela, upoštevajoč pri tem razvoj novih proizvodnih programov. Zagotovili bomo pogoje za razvoj in napredek srednje dvojezične šole v občini. V dolgoročnih planih bomo predvideli uvajanje novih dvojezičnih vzgojnoizobraževalnih programov v skladu s potrebami združenega dela in kadrovskimi potrebami za uresničevanje funkcionalne dvojezičnosti na narodnostno mešanem območju.

Pri strukturi vpisa bomo nadaljevali s spreminjanjem razmerja vpisa učencev v korist proizvodno tehniških poklicev, ki jih potrebuje združeno delo.

Srednja šola v Lendavi se bo organizacijsko še bolj povezala z združenim delom z namenom doseganja večje fleksibilnosti in kvalitete izobraževanja. OZD bodo ustvarile ustrezne pogoje za izvajanje proizvodnega dela in delovne prakse učencev, programov pripravništva ter razviti različne oblike neposredne svobodne menjave dela s šolo za izvajanje izobraževanja iz dela in ob delu.

Za usposabljanje mladine, ki ne želi nadaljevati izobraževanja na srednji šoli, bomo razvijali programe usposabljanja iz dela in ob delu.

3.5.3. Otroško varstvo

V naši občini bodo potrebe po organiziranem otroškem varstvu v naslednjem dolgoročnem obdobju naraščale. Predvidevamo, da bomo do leta 2000 vključili v organizirano varstvo okrog 50 % predšolskih otrok. Zato bo potrebno zagotoviti nove zmogljivosti otroškega varstva. Nove naložbe bomo usklajevali z demografskimi gibanji. V prvi vrsti bomo širili zmogljivosti obstoječih vrtec, ter z doslednejšim izpolnjevanjem normativov dosegali večjo izkoriščenost sedanjih objektov. Skrbeli bomo za razvoj in napredek dvojezične vzgoje in varstva predšolskih otrok.

V organizirano vzgojno delo bomo vključili tudi predšolske otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Sočasno s povečevanjem zajetja predšolskih otrok v organizirano vzgojo bomo razvijali različne popoldanske vzgojne programe, za otroke, ki ne bodo vključeni v organizirano vzgojo in varstvo. Razvijali bomo tudi razne oblike varstva otrok izven vrtec (na primer varstvene družine). Družbeno-denarno pomoč (otroški dodatek) bomo v glavnem preusmerili v funkcionalne oblike.

3.5.4. Kultura

Kljub zoženim materialnim možnostim bomo morali zagotoviti obstoj tistih oblik kulturnega delovanja, ki ohranjajo razvoj nacionalne kulture ter njeno samobitnost in samostojnost.

Tako bomo razvijali razne oblike amaterske kulture, smotnejše izrabljali obstoječe zmogljivosti in vzpodbujali večje kulturno udejstvovanje in vključevanje kulturnih prireditev v OZD, pri čemer si bomo prizadevali za skladen razvoj kulture slovenskega naroda in kulture madžarske narodnosti.

Nadaljevali bomo z razvojem knjižničarstva, spomeniškega varstva, likovno-galerijske in muzejske dejavnosti. Razvoj enotnega slovenskega kulturnega prostora bomo tesno povezali s kulturnim življenjem madžarske narodnosti.

Do leta 2000 bo nujno postopno urediti primerno kulturno dvorano v občinskem središču in vodilnih naseljih (policentrih).

3.5.5. Telesna kultura

Razvoj telesne kulture bomo povezovali z ostalimi tokovi v družbi. Postopno skrajšanje delovnega časa delavcev bo zahtevalo prilagajanje telesne kulture novim potrebam delovnih ljudi in občanov. V tem smislu bodo morale organizacije združenega dela in krajevne skupnosti bolj poskrbeti za rekreacijo zaposlenih in ostalega dela prebivalstva, ter to povezovati z drugimi dejavnostmi kot so preventivno zdravstveno varstvo in turizem.

Pri razvoju selektivnega športa bomo večji poudarek dajali tistim športnim disciplinam, v katerih že danes dosegamo boljše rezultate in za katere je zagotovljena kadrovska baza.

Pri zagotavljanju boljših prostorskih pogojev za telesnokulturno

dejavnost bomo v prvi vrsti dajali prednost osnovnim šolam in srednji šoli, njihove športne objekte pa bomo koristili tudi za potrebe telesnokulturnega udejstvovanja delavcev in občanov.

3.5.6. Zdravstveno varstvo

Relativno dobro organizirana mreža zdravstvenih objektov v občini bo omogočila, da bomo v razvoju zdravstvenega varstva dali prednost osnovni zdravstveni dejavnosti, ki bo lahko prevzela tudi nekatera opravila od organizacij specialistične in bolnišnične dejavnosti. S tem in s krepitvijo nege bolnikov na domu bomo lahko zmanjšali obseg bolnišničnega zdravljenja.

V programih zdravstvenega varstva bomo opredelili nekatere ukrepe preventivnih metod dela za izboljšanje sanitarno-higienskih razmer bivalnega in delovnega okolja ter zmanjšanje stopnje obolevnosti in umrljivosti občanov.

Naložbe v občini bomo predvsem usmerjali v modernizacijo in posodobitev zdravstvene opreme ter dokončanje regionalnih zdravstvenih objektov.

3.5.7. Socialno skrbstvo

V socialnem skrbstvu bomo po načelu solidarnosti zagotavljali varnost tistim občanom in družinam, ki si tega zaradi objektivnih razlogov ne morejo zagotoviti z delom. Zato bodo organizacije združenega dela v svojih razvojnih programih bolj kot dosedaj načrtovale tudi elemente socialnega razvoja.

Pospesovali bomo razvijanje preventivnih in prostovoljnih oblik socialnega dela ter povečanje obsega svetovalnega dela. Povsod kjer bodo podane možnosti, se bo starejšim občanom omogočilo živeti v dosedanem okolju.

V program skupnosti socialnega varstva bomo kot integralni del vključili tudi program socializacije Romov.

3.5.8. Raziskovalna dejavnost

Organizacije združenega dela se bodo morale usposobiti za organizirano uporabo znanstvenih dosežkov ter spodbuditi znanstvena raziskovanja za svoje potrebe.

Nosilci gospodarskega razvoja bodo krepili lastne razvojne službe in jih dolgoročno povezovali z drugimi specializiranimi znanstvenoraziskovalnimi organizacijami. V kolikor bodo družbene usmeritve in ekonomski pogoji omogočali, bomo sodelovali pri formiranju skupne razvojnoraziskovalne institucije v regiji.

Občinska raziskovalna skupnost bo s sofinanciranjem aplikativnih (uporabnih) raziskovalnih nalog spodbujala raziskave na področju prednostnih dejavnosti (pridobivanje hrane in energije, prestrukturiranje gospodarstva, novi proizvodi in programi), ter vsodbujala raziskave na področju vzgoje in izobraževanja, kulture, informiranja in drugih družbenih dejavnosti, s posebnim poudarkom na uresničevanju pravic madžarske narodnosti in dvojezičnosti nasploh.

4. Prostorski razvoj in varstvo okolja

V dolgoročnih planih bomo opredelili tako strategijo razvoja v prostoru, ki bo zagotavljala smotno razmeščanje dejavnosti, racionalno uporabo razpoložljivih površin in izboljšanje okolja.

Kot najbolj primeren koncept poselitve se v naslednjem dolgoročnem obdobju kaže varianta zmerne koncentracije, ki predpostavlja, da se bo število prebivalstva povečalo v občinskem središču, vodilnih naseljih Črenšovci, Dobrovnih, Turnišče, V. Polana, ter nekaterih lokalnih središčih kot so Čentiba, Petišovci, Dolga vas, Odranci. V ostalih naseljih bi morali zagotoviti, da bi prebivalstvo vsaj stagniralo. Na obmejnih območjih, zlasti narodnostno mešanih območjih, ne bomo smeli dovoliti praznenja protora, pri čemer bo še zlasti potrebno posebne ukrepe opredeliti za področje krajevnega urada Dobrovnih, ki ima najslabša demografska gibanja v občini. Poselitev bomo usmerjali v že obstoječa naselja z boljšim izkoriščanjem prostih zazidalnih površin oziroma doseganjem večje gostote stanovanjskih hiš na območjih, ki se bodo urejala z zazidalnimi načrti.

Na območjih, kjer bodo prisotni procesi depopulacije, bomo zagotovili pogoje za ohranitev prebivalstva z intenziviranjem dejavnosti, za katere so primerni pogoji kmetijstvo, turizem, dejavnosti z večjimi potrebami po delovni sili, obrti.

Gradili bomo predvsem na območjih strnjjenih naselij, na slabših kmetijskih zemljiščih ter s prenovo starih objektov. Najnujnejše širjenje naselij na kmetijska zemljišča 1. in 2. kategorije, ki se mu iz družbeno-ekonomskih in urbanističnih razlogov ne bomo mogli izogniti, bomo kompenzirali z melioracijami slabših kmetijskih zemljišč in intenzivnejšo proizvodnjo na ostalih površinah. Pri načrtovanju in urejanju posameznih naselij bomo zagotovili komunalno higiensko izboljšanje naselij, izboljšanje njihovega značilnega oblikovnega izraza, izboljšanje infrastrukture vseh vrst, ter usklajeni razvoj terciarnih in kvartarnih dejavnosti.

S prostorom bomo gospodarili tako, da bo zadovoljeno osnovnim ekološkim zahtevam. Najboljšim kmetijskim zemljiščem bomo samo izjemoma spreminjali namembnost. Gozdove na najboljših rastiščih bomo zavarovali pred posegi, ki bi onemogočili njihovo funkcijo. Varovali bomo razpoložljive vodne vire. Pokrajinska območja in objekte, ki imajo svoje naravne izvirnosti ali znanstveni, kulturno-vzgojni, ekološki, krajinsko-oblikovni in rekreacijski pomen, bomo uredili s specifičnimi ukrepi zaradi ohranitve naravne in kulturne krajine ter značilne flore in favne.

Izboljšali bomo stanje naravne in kulturne dediščine ter zagotavljali tako varstvo, da čimveč objektom naravne in kulturne dediščine damo poleg kulturne še ekonomsko funkcijo. V ta namen bomo v okviru izdelave prostorskih sestavin planov zavarovali površine naravne in kulturne dediščine.

Dolgoročni plan občine bo kot obvezne elemente za pripravljanje in oblikovanje dolgoročnih in srednjeročnih planov opredelil naslednje sestavine:

- območja najboljših kmetijskih zemljišč in mehanizacij, območja gozdov, območja najbojnih varstvenih pasov pomembnejših zajetij in črpališč vode; območja pomembnejših podtalnic; območja rezrv rudnih in mineralnih surovin, območja varstva naravne in kulturne dediščine; območja pomembnejših vodotokov;

- omrežje naselij v skladu z njihovo vlogo pri zaposlovanju in oskrbi prebivalstva;

- omrežje razmestitve magistralnih, regionalnih in lokalnih cest, železniškega omrežja; razmestitev hidroelektrarn, prenosno omrežje 110 kv in 20 kv daljnovod, razmestitev čistilnih naprav, odlagališč odpadkov,

- urbanistične zasnove naselij.

270.

Na podlagi 2. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS št. 3/73) in 42. člena statuta krajevne skupnosti Gederovci, je svet krajevne skupnosti Gederovci na svoji seji dne 12. 12. 1984 sprejel

SKLEP

o uvedbi samoprispevka za del območja krajevne skupnosti Gederovci, za naselje Gederovci.

1. člen

Po odločitvi delovnih ljudi in občanov na referendumu dne 9. 12. 1984 za del območja KS Gederovci — naselje Gederovci uvede samoprispevek v denarju in delu.

2. člen

Samoprispevek se uvaja za dobo petih let od 1. 1. 1985 do 31. 12. 1985 in bo uporabljen za naslednje namene:

- gradnja vaško-gasilskega doma
- vzdrževanje vaškega vodovoda
- vzdrževanje vaških cest
- vzdrževanje pokopališča

3. člen

S samoprispevkom bo predvidoma zbranih 2.500.000,00 din.

4. člen

Zavezanci samoprispevka so občani, ki imajo stalno prebivališče v naselju Gederovci.

Samoprispevek v denarju bo znašal:

- 1,5% od neto osebnih dohodkov zaposlenih
- 2% od katastrskega dohodka
- 2% od neto OD in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti;

v delovni obveznosti pa bi znašal:

- občani — nosilci gospodinjstva 8 delovnih dni letno. Nadomestilo v denarju za delovni dan, ki traja 8 ur, znaša 1.600,00 din.

5. člen

Glede oprostitve samoprispevka se uporabljajo določila 10. člena zakona o samoprispevku.

6. člen

S samoprispevkom zbrana sredstva se bodo v celoti namenila za izvajanje programa po 2. členu tega sklepa, zbirala pa se bodo na zbirnem računu krajevne skupnosti Gederovci, številka žiro računa je: 51900-842-035-8077.

Samoprispevek od osebnih dohodkov se obračunava ob vsakem izplačilu, od dohodka iz kmetijstva, obrtnih in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti ter intelektualnih storitev obračunov in odteguje pristojen občinski upravni organ, samoprispevek v delu pa obračunava krajevna skupnost, ki vsakega zavezanca pisмено obvesti o njegovi obveznosti ter roku plačila.

8. člen

Nadzor nad dotokom sredstev, njihovi uporabi ter izvajanjem del vrši svet krajevne skupnosti Gederovci, ki najmanj enkrat letno poroča skupščini krajevne skupnosti in zboru delovnih ljudi ter občanov naselja Gederovci.

9. člen

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 1. 1985.

Gederovci, dne 13. 12. 1984

Predsednik sveta KS:
JUG Franc I. r.

Na podlagi 2. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS št. 3/73) in 42. člena statuta krajevne skupnosti Tišina, je svet krajevne skupnosti Tišina na seji dne 12. 12. 1984 sprejel

SKLEP

o uvedbi samoprispevka za del območja krajevne skupnosti Tišina, za naselje Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselek „ROMI“ Vanča vas — Borejci.

1. člen

Po odločitvi delovnih ljudi in občanov na referendumu dne 9. 12. 1984 se za del območja KS Tišina — naselje Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselek „ROMI“ Vanča vas — Borejci uvede samoprispevek v denarju in delu.

2. člen

Samoprispevek se uvaja za dobo petih let od 1. 1. 1985 do 31. 12. 1989 in bo uporabljen za naslednje namene:

v naselju Borejci: dograditev vaško-gasilskega doma, nabava novega gasilskega avtomobila, komunalna ureditev vasi (vzdrževanje vaških cest, vodovoda in ulične razsvetljave);

v naselju Gradišče: postavitev avtobusnega zavetišča, dograditev gasilske garaže in dvorane, dograditev mrliške vežice in ureditev ograje na pokopališču, asfaltiranje vaških cest in navoz poljskih poti, zgraditev trafo postaje in vračilo posojila za asfaltiranje cest;

v naselju Rankovci: asfaltiranje vaških cest in navoz poljskih poti, ureditev ulične razsvetljave, razširitev vodovodnega zajetja, dograditev vaško-gasilskega doma, izgradnja mrliške vežice, vzdrževanje in razširitev igrišča;

v naselju Tropovci: izgradnja mrliške vežice, sanacija vaško-gasilskega doma, razširitev kapacitet vaškega vodovoda, izgradnja ulične razsvetljave, vzdrževanje cest in vračilo posojila za asfaltiranje cest;

v naselju Vanča vas: dograditev vaško gasilskega doma, asfaltiranje vaških cest in navoz poljskih poti, preureditev ulične razsvetljave, izgradnja trafo postaje, izgradnja mrliške veže, ureditev vodnega zajetja;

v zaselku „ROMI“ Vanča vas — Borejci: izgradnja vaškega doma in mrliške veže, ureditev vaških cest ter izgradnja ulične razsvetljave.

3. člen

S samoprispevkom se bo predvidoma zbralo 18.000.000,00 dinarjev.

4. člen

Zavezanci samoprispevka so občani, ki imajo stalno prebivališče v naseljih Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselek „ROMI“, Vanča vas — Borejci.

Samoprispevek v denarju v vseh naseljih bo znašal:

— 4 % od katastrskega dohodka

— 2 % od neto OD zaposlenih delovnih ljudi in občanov

— 2 % od neto OD in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti

— 1 % od pokojnin

— 500,00 din mesečno delavci, ki so začasno zaposleni v tujini in imajo stalno prebivališče v posameznem naselju, za katero je uveden krajevni samoprispevek;

v delovni obveznosti pa bi znašal:

— občani — nosilci gospodinjstva 3 delovne dni letno. Nadomestilo za opravljeni delovni dan, ki traja 8 ur znaša 1.600,00 din

— lastniki traktorjev 8 ur letno, nadomestilo za uro prevoza s traktorjem znaša 800,00 din.

5. člen

Skupščina KS bo s sklepom vsako leto glede na rast povprečnega OD v občini Murska Sobota v preteklem letu, povišala % od KD, mesečni prispevek od začasno zaposlenih v tujini ter denarno nadomestilo v delovni obveznosti.

6. člen

Glede oprostitve samoprispevka se uporabljajo določila 10. člena zakona o samoprispevku.

7. člen

S samoprispevkom zbrana sredstva se bodo v celoti namenila za izvajanje programa po 2. členu tega sklepa, zbirala pa se bodo na zbirnem računu krajevne skupnosti Tišina, številka žiro računa je: 51900-842-035-8217.

8. člen

Samoprispevek od osebnega dohodka in pokojnin se obračunava ob vsakem izplačilu, od dohodka iz kmetijstva, obrtne in druge gospodarske in negospodarske dejavnosti ter intelektualnih storitev obračunava in odteguje pristojen občinski upravni organ, samoprispevek od zaposlenih v tujini in v delu pa obračunava krajevna skupnost, ki vsakega zavezanca pisмено obvesti o njegovi obveznosti ter roku plačila.

9. člen

Nadzor nad dotokom sredstev, njihovo uporabo ter izvajanjem del vrši svet krajevne skupnosti Tišina, ki najmanj enkrat letno poroča skupščini krajevne skupnosti in zboru delovnih ljudi ter občanov naselja

Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselka „ROMI“ Vanča vas — Borejci.

10. člen

Ta sklep začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 1. 1985

Tišina, dne 13. 12. 1984

Predsednik sveta KS:
Flagar Alojz l.r.

272

Na podlagi 2. čl. zakona o referendumu (Ur. list SRS št. 23/77), 2. čl. zakona o sameprispevku (Ur. list SRS 3/83) in 15. čl. Statuta Krajevne skupnosti Moravske toplice, je skupščina KS na svoji seji 13. decembra 1984, po predhodnih odločitvah na zborih občanov Krajevne skupnosti Moravske toplice sprejela naslednji:

SKLEP

o razpisu referenduma za uvedbo samoprispevka v Krajevni skupnosti Moravske toplice.

1. čl.

Razpiše se referendum za uvedbo samoprispevka za celotno območje Krajevne skupnosti Moravske toplice, ki bo dne 13. januarja 1984 v prostorih Gasilskega doma Moravske toplice in Vaško gasilskega doma „CUBER“ v Moravskih toplicah od 07,00 ure do 19,00 ure.

2. čl.

Sredstva zbrana s samoprispevkom še bodo uporabljena za naslednje namene:

- 1) dokončanje začetih in nedokončanih del iz preteklega referendumskega obdobja (cesta pokopališče—Cuber),
 - 2) etapna gradnja kanalizacije,
 - 3) ureditev avtobusnih postajališč,
 - 4) sofinanciranje programov društev in organizacij v skladu s srednjeročnim programom, telefonije in nogometno igrišče (načrti),
 - 5) ureditev mrtvašnice z mrliškim vežami,
 - 6) razširitev ulične razsvetljave,
 - 7) asfaltiranje ulic,
 - 8) vzdrževanje obstoječih komunalnih objektov.
- S samoprispevkom se bo zbralo predvidoma 8.000.000,00 din.

3. čl.

Samoprispevek se uvede za obdobje 5 (pet) let in sicer od 1. februarja 1985 do 31. januarja 1990.

4. čl.

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki stalno prebivajo na območju KS Moravske toplice in lastniki weekend hišic ter vinskih kleti na območju Krajevne skupnosti kateri prebivajo izven Krajevne skupnosti Moravske toplice.

A. v denarju:

- 1) 2 % od neto OD zaposlenih,
- 2) 3 % od katastrskega dohodka,
- 3) 3 % od dohodka izdajanja privatnih turističnih sob turistom,
- 4) 3 % od čistega dohodka obrtnikov in davčne osnove obrtnikov pavšalistov,
- 5) 2 % od OD zaposlenih v tujini računano od povprečnega OD v republiki za 9 mesecev,
- 6) 2 % od pokojnine brez varstvenega dodatka,
- 7) 3.000,00 din letno lastniki weekendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju Krajevne skupnosti Moravske toplice.

B. v delu:

Nosilec gospodarstva oziroma gospodinjstva — 2 delovna dneva letno, kmetje z več kot 3 Ha obdelovalne zemlje še dodatno za vsaka 2 Ha po 1 delovni dan. Nadomestila za delovni dan, ki traja 8 ur je din 2.000,00 ki se vsako leto valorizira za povišanje OD.

Skupščina krajevne skupnosti Moravske toplice je pristojna, da vsako leto določi novo stopnjo samoprispevka iz katastrskega dohodka in samoprispevka od lastnikov weekendov, vinskih kleti ter nadomestila v delu, v skladu z ugotovljeno stopnjo gibanja cen v preteklem letu, ugotovljeno po podatkih Zavoda SRS za statistiko.

5. čl.

Plačevanja samoprispevka so oproščeni občani iz 10. čl. zakona o samoprispevku.

6. čl.

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v volilni imenik na območju krajevne skupnosti Moravske toplice, ter občani s stalnim bivališčem v krajevni skupnosti Moravske toplice, ki še niso vpisani v volilni imenik, imajo pa lastnosti delavca v združenem delu, ter lastniki weekendov in vinskih kleti na območju krajevne skupnosti

Moravske toplice, ki nimajo stalnega bivališča na območju krajevne skupnosti Moravske toplice.

7. člen

Volilci glasujejo neposredno in tajno z glasovnico naslednje vsebine:

KRAJEVNA SKUPNOST

MORAVSKE TOPLICE

GLASOVNICA

ZA GLASOVANJE NA REFERENDUMU DNE 13. jan. 1985 o uvedbi samoprispevka v denarju in delu v krajevni skupnosti Moravske toplice za obdobje 6 let, od 1. jan. 1985 do 31. dec. 1990, ki bo znašal:

A. v denarju:

- 1) 2 % od netto OD zaposlenih,
- 2) 3 % od katastrskega dohodka,
- 3) 3 % od dohodka izdajanja privatnih turističnih sob turistom,
- 4) 3 % od čistega dohodka obrtnikov in davčne osnove obrtnikov pavšalistov,
- 5) 2 % od OD zaposlenih v tujini računano od povprečnega OD v SRS za 9. mesec v tekočem letu,
- 6) 2 % od pokojnine brez varstvenega dodatka,
- 7) 3.000,00 din letno lastniki weekendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega bivališča v krajevni skupnosti Moravske toplice.

B. v delu:

— nosilec gospodarstva oziroma gospodinjstva 2 delovna dneva letno, kmetje z več kot 3 ha obdelovalne zemlje na vsaka 2 ha nad 3 ha še dodatno po 1 delovni dan. Nadomestilo za neizpolnjen delovni dan, ki traja 8 ur je din 2.000,00. ki se vsako valorizira za povišanje OD.

Skupščina krajevne skupnosti Moravske toplice je pristojna, da vsako leto določi novo stopnjo samoprispevka iz katastrskega dohodka, samoprispevka od lastnikov weekendov in vinskih kleti na območju krajevne skupnosti Moravske toplice, ki nimajo stalnega bivališča v krajevni skupnosti Moravske toplice, ter nadomestilo v delu, v skladu z ugotovljeno stopnjo gibanja cen v preteklem letu, ugotovljeno po podatkih Zavoda SRS za statistiko.

Plačevanje samoprispevka so oproščeni občani iz 10. čl. Zakona o samoprispevku.

Zbrani samoprispevek bo uporabljen za namene iz 2. čl. sklepa o razpisu referenduma.

GLASUJEM

„ZA“

„PROTI“

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži „ZA“, če soglaša za uvedbo samoprispevka oziroma obkroži besedo „PROTI“, če ne soglaša z uvedbo referenduma-samoprispevka.

8. čl.

Sredstva samoprispevka se bodo zbirala na računu krajevne skupnosti Moravske toplice in se koristila za namene iz 2. čl. sklepa o razpisu referenduma.

9. čl.

Samoprispevke iz OD, iz dohodka izdajanja turističnih sob in pokojnine bo obračunaval in odtegoval izplačevalec. Od katastrskega dohodka, čistega dohodka obrtnikov, od dohodka pavšalistov bo obračunaval in odtegoval upravni organ za družbene prihodke občine. Samoprispevek od zaposlenih v tujini, lastnikov weekendov in vinskih kleti ter samoprispevek v delu, oziroma nadomestilo za neizpolnitev v delu bo obračunaval svet krajevne skupnosti Moravske toplice.

10. čl.

Stroški v zvezi z izvedbo referenduma se pokrijejo iz finančnih sredstev krajevne skupnosti Moravske toplice.

11. čl.

Nadzor nad zbiranjem in porabo sredstev samoprispevka bo opravljala skupščina krajevne skupnosti Moravske toplice. Za zbiranje sredstev samoprispevka je odgovoren svet krajevne skupnosti Moravske toplice. Svet bo odgovoren tudi za izvajanje del po programu referenduma.

12. čl.

Ta sklep začne veljati z dnem objave v Ur. objavah pomurskih občin. Moravske toplice, dne 13. decembra 1984.

Predsednik Skupščine
Krajevne skupnosti
Moravske toplice
Kuhar Štefan

273

Na podlagi samoupravnega sporazuma o temeljih plana Občinske požarne skupnosti Ljutomer za obdobje 1981—1985 ter na podlagi statuta Občinske požarne skupnosti Ljutomer je skupščina Občinske požarne skupnosti Ljutomer na seji dne 6. 12. 1984 sprejela

SKLEP

o sprejetju prispevne stopnje za občinsko požarno skupnost Ljutomer v letu 1985

1.

Skupščina Občinske požarne skupnosti Ljutomer sprejema prispevno stopnjo za Občinsko požarno skupnost Ljutomer 0,30 % v letu 1985, ki jo plačujejo temeljne organizacije združenega dela, delovne skupnosti ter druge samoupravne organizacije in skupnosti ter občani, ki opravljajo obrtno in drugo zasebno dejavnost ter delavci, ki z njimi združujejo delo.

Prispevek se obračunava iz dohodka temeljne ali druge organizacije po osnovi brutto osebnih dohodkov.

2.

Ta sklep velja 15 dni po objavi, uporablja pa se od 1. 1. 1985 dalje.

3.

Ta sklep objavi skupščina OPS Ljutomer v Uradnih objavah občinskih skupščin Pomurja.

Štev.: 12/84

Datum: 6. 12. 1984

Predsednik
skupščine Občinske požarne skupnosti
Ljutomer
Štelcl ing. Stanko Lr.

274

Na podlagi 3. odstavka 4. člena zakona o zemljiškem katastru (Uradni list SRS, št. 16/74) ter 194. in 206. člena statuta občine Gornja Radgona (Uradne objave, št. 41/81) ter mnenja republiške geodetske uprave št. 015-6/2-84 z dne 28. 5. 1984 je skupščina občine Gornja Radgona na seji zбора krajevnih skupnosti in zбора združenega dela, dne 24. 9. 1984 sprejela

ODLOK

o spremembi katastrske meje med katastrsko občino Tišina in katastrsko občino Hrastje Mota

1. člen

Katastrska meja med katastrsko občino Tišina in katastrsko občino Hrastje Mota, določena z zapisnikom omejitvenja katastrske meje z dne 30. 11. 1964, se spremeni na odseku od mejnega znamenja št. 1 do tromeje Rihtarovci, Tišina, Petanjci.

2. člen

Nova meja poteka od mejnega znamenja št. 1 proti severozahodu po zapadnem bregu Mure do rokava Mure s parc. št. 722 k.o. Tišina, nato poteka po južnem bregu rokava Mure do meje k.o. Rihtarovci, kjer se obrne proti jugovzhodu do meje k.o. Hrastje Mota.

3. člen

Zemljišče, ki se nahaja jugovzhodno od meje, opisane v drugem členu tega odloka, ter zajema parcele št. 712/1, 712/2, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720 k.o. Tišina, se priključi h katastrski občini Hrastje Mota.

Grafična priloga v merilu 1 : 2500 z zarisano novo mejo je sestavni del tega odloka.

4. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 015-1/84-06

Datum: G. Radgona, 24. 9. 1984

Predsednik
skupščine občine
Jože Kolbl

PREUREJAMO STANOVANJE

Prozorne pregrade

Za sobe, ki jih uporabljamo za več namenov, so najboljša rešitev odprte in prozorne pregrade, ki jih ločujejo, vendar jim ne odvzamejo ne svetlobe ne prostora.

Predlagamo preureditev sobe, kot jo kaže slika. V enosobnem stanovanju ali v otroški sobi je pogosto poudarjena postelja. Ena od rešitev bi bila, da postela

grobim brusnim papirjem. Postelja je pobarvana s polbleščečo barvo.

Namesto posteljne omarice smo si omislili daljšo polico. Zabož iz

vimo posteljo v kot in tako v okviru sobe nastane sobica zase. Prikazana postelja je velika 125 x 120 x 40 centimetrov in sestoji iz 6 delov, narejenih iz iverke debeline 22 milimetrov. Trije deli merijo 120 x 40 centimetrov, dva pa 215 x 40 centimetrov. Zadnji in največji meri 215 x 124,5 centimetrov. Pet manjših kosov je zlepljenih in zbitih tako, da je eden od krajših kosov postavljen na sredini okvira kot podpornik. Velika plošča je prilepljena in pribita na vrh okvirja. Vsi robovi so zbrušeni z

iverke je velik 120 x 20 x 15 centimetrov. Ob vznožju postelje so z vijaki neposredno v osnovo pritrjene lesene palice premera 33 milimetrov. Palice so napravljene po meri in nameščene z razmiki 15 centimetrov. Vzdolž stranice postelje sta na strop pritrjeni dve roletii. Ko sta spuščeni, segata do spodnjega roba postelje. Lesene palice so videti nad vse mikavne, ker so različno pobarvane. Supščne zavese ustvarjajo tu zelo prijeten kotiček za spanje.

naši otroci

Varstvo pred opeklinami

Otrok je lahko žrtev opeklin, če pride v stik z ognjem, vročo tekočino, kemikalijami in elektriko. Da bi otroka zavarovali pred opeklinami, morate biti pozorni na naslednje:

- bodite previdni pri uporabi vžigalic, ker ima prižgana vžigalica za otroka magično moč;
- bodite pozorni na ogenj v peči, štedilniku ali kaminu;
- otrokom ne dovolite, da bi se igrali s prižganimi svečami;
- vnetljive tekočine spravite na varen kraj;
- preverite vse električne vode v hiši in ne preobremenjujte tokovnega pretoka;
- namizne svetilke zavarujte z dobrimi senčniki, da žarnice ne bi primamile otroških prstov;
- zaprite električne vtičnice, ki jih ne uporabljate, z zaščitnimi pokrovi, da otrok vanje ne bi vtikal pletilke ali kakšne druge nevarne stvari;
- otroku ne dovolite, da bi se dotikal radia ali televizije;

Otroku onemogočite dostop do grelnih plošč štedilnika.

- bodite pozorni na pipe z vročo vodo, ki lahko nevarno opeče nezavarovano otroško kožo;
- enako pozorni bodite na posode z vročo tekočino na štedilniku ali na kuhinjski mizi, ker jih utegnejo radovedne otroške roke potegniti nase;
- ne prenašajte posode z vročo tekočino nad otrokovo glavo ali telesom.

TORTA DOBOŠ

Sestavine: 5 jajc, 13 dekagramov sladkorne moke, 8 dekagramov ostre moke, maslo.

Sladkor z rumenjaki pol ure mešamo, nato trdo stepen sneg iz beljakov in moko hkrati damo med rumenjake in ponovno mešamo. Srednje velik pekač obrnemo, namažemo z maslom, zlijemo tanko plast testa na pekač in naglo spečemo. Z dolgim ostrim nožem sežemo pod pečeno ploščo in jo snamemo s pekača. Tako spečemo vsu

recept za kuharice

količino testa. Plošče lahko pečemo tudi na okroglem tortnem modelu. Ko so se plošče shladile, jih namažemo. (Če smo pekli na pekaču, tedaj plošče po dolgem razpolovimo.) Zgornji del lahko namažemo s kremo ali pa prevlečemo s karameliziranim sladkornim namazom. Najbolje je zgornjo ploščo posebej premazati s sladkornim namazom in namaz z vročim in vlažnim nožem takoj narezati in tako zložiti na torto.

Nadev. Zanj potrebujemo: 15 dekagramov sladkorne moke, pol stroka vanilije, 4 jajca, 15 dekagramov čokolade, 2 žlički vode, 15 dekagramov masla.

Priprava: v kotličku stepemo sladkorno moko, vanilijo in jajca, nato stepamo še nad soparo, da se zgosti. Nato pustimo, da se shladi. Čokolado skuhamo v vodi in maso penasto umešamo, nato zmešamo z mlačnimi rumenjaki in s čokolado. S to kremo namažemo ploščo.

Sladkorni namaz: 3 žlice kristalnega sladkorja rjavo raztopimo, vmešamo malo masla in takoj namažemo na zgornjo tortno ploščo. Delati moramo hitro, ker se sladkor sicer strdi.

JLA udarni del oboroženih sil

Letos praznujemo dan oboroženih sil Jugoslavije v težkih gospodarskih razmerah stabilizacije, a vendarle s ponosom na prehojeno pot našega narodnoosvobodilnega boja in revolucije. Že 43 let je poteklo od takrat, ko je bila v Rudu ustanovljena Prva proletarska udarna brigada. Od takrat pa do danes se je JLA razvila v močno in sodobno armado, ki skupaj s teritorialno obrambo in ostalimi obrambnimi strukturami v naši samoupravni družbi predstavlja močno silo, ki se je sposobna zoperstaviti slehernemu sovražniku bodisi v miru, v izrednih razmerah ali vojni. JLA je udarni del naših oboroženih sil za vodenje borbe v celotni državi. Praznovanje dneva oboroženih sil Jugoslavije ni le trenutek, ko se ozremo na prehojeno pot, temveč je to tudi priložnost za pogled naprej, za utrditev naše budnosti pred morebitnimi nasprotniki naše samoupravne socialistične družbe in za še večja prizadevanja za podružbljanja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Vselej bi se morali zavedati, da niso čuvarji naših meja in svobode samo pripadniki oboroženih sil, temveč je to naloga nas vseh, od najmlajših do najstarejših.

V prizadevanjih za podružbljanje splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite smo že dosegli pomembne rezultate, ki se kažejo v slehernem okolju. Sodelovanje JLA s teritorialno obrambo, ostalimi obrambnimi strukturami in prebivalstvom je vsak dan pristnejše. To se ne kaže samo na kulturnem in športnem področju, ki je dosegel precejšnje razsežnosti, temveč tudi v najrazličnejših akcijah, kot so gradnja raznih komunalnih in drugih objektov, pospravo pridelkov, poplaval, požarih in drugih nesrečah. Pripadniki JLA sodelujejo pri najrazličnejših pohodih, proslavah in prireditvah skupaj z mladino ter tako poglobljajo bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti. Zelo tesne vezi so sklane med pripadniki JLA, teritorialno obrambo in družbenopolitičnimi organizacijami pri najrazličnejših vajah. Vojniki, ki služijo vojaški rok v obmejnih enotah JLA širom po Pomurju in so prišli iz vseh republik in pokrajin, se zelo hitro zvičujejo med prebivalstvom, ki jih sprejema in jim tudi nudi vsestransko pomoč in obratno. Zato tudi ni čudno, da mnogi mladi ljudje iz drugih krajev Jugoslavije težko zapuščajo najsevernejši del naše države, kajti mnogi so si tu skovali večna prijateljstva. Vse to je tudi dokaz, da znamo ceniti naše pridobitve in svobodo ter da smo vsi čuvarji naših meja in težko priborjene svobode, če bi bilo to kdaj potrebno.

Feri Maučec

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

NA SODIŠČU

- Žena zatrjuje, da se z njo niste pogovarjali že dobrih pet tednov, zato zahteva ločitev.
- Saj bi se pogovarjal, pa me v tem času ni pustila do besede.

ZA ZAPRTIMI VRATI

- Tovaš direktor, dobro sem vas poslušal. Vse ste mi povedali. Šele zdaj vem kam pes tace moliti.
- Oprostite — jaz za vas nisem nikakršen pes . . .

pravnik odgovarja

KDAJ DO KMEČKE POKOJNINE

Zanima me, kdaj bodo kmetje, stari nad 60 let, in kmetice, stare nad 55 let, prišle do kmečke starostne pokojnine, predvsem tisti, ki imajo delovno dobo še pred uvedbo starostnega zavarovanja kmetov, potem dobo v starostnem zavarovanju kmetov in sedaj plačujejo novo kmečko pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Sem namreč med tistimi, ki bi prišli ob prijavi v to zavarovanje v poštev, in rekli so mi, da moram plačati vsaj za pol leta novo zavarovanje, sam pa sem ga plačal za celo leto. S. J. G.

ODGOVOR:

Ker ste se očitno odločili za novo kmečko pokojninsko in invalidsko zavarovanje, velja za vas in vam podobne primere, da boste pridobili novo kmečko pokojnino takrat, ko boste — z morebitnim dokupom let kmetovanja pred letom 1972 — dosegli dvajset let pokojninske dobe, seveda z dopolnitvijo starostne meje 60 let. Pri kmeticah, ki se odločijo za novo kmečko pokojninsko in invalidsko zavarovanje, pa je starostna meja za takšno vrsto po-

kojnine prav tako vsaj dvajset let pokojninske dobe, vendar je starost, tako kot pri delavcih, za ženske zavarovanke-kmetice petinpetdeset let.

Naj še dodamo, da je pogoj za dosežanje kmečke starostne pokojnine po predpisih zakona iz leta 1972 še vedno starost 65 let tako za moške kakor za ženske, z izjemo tistih, ki imajo priznano udeležbo v narodnoosvobodilnem boju pred 9. 9. 1943: tem zadostuje za kmečko starostno pokojnino že 60 let starosti.

dr. L.S.

PO PREKINITVI DELA

- Štrajkali ste in to ves dan. Zakaj?
- Zato, ker imamo prenizke osebne dohodke. To smo jasno povedali.
- In odgovor?
- Nizke osebne dohodke imamo BAJF zato, ker premalo in premalo zavzeto in odgovorno delamo. MI ali ONI, o tem se še nismo pogovarjali.

NA VASI

- Gospa, vašo mačko sem povozil. Prosim, lepo prosim, zmeniva se za nadomestilo.
- Prav hitro hova končala, če znate loviti miši.

ARCEOMURKA

KMETIJSKI KOMBINAT RADGONA n. sol. o.

SREČNO '85!

NOVA VOLGA — Kmalu se bo na jugoslovanskem tržišču spet pojavila ruska limuzina — vloga. Od prejšnjega modela se razlikuje po sodobni obliki, bogatejši in lepši opremljeni in bolj izkoriščenim prostorom. Novost je tudi vplinjač, ki omogoča manjšo porabo goriva. Sicer pa nekaj drugih tehničnih podatkov: vozilo tehta 1470 kilogramov, motor ima štiri cilindre z močjo 72 KW oz. 105 KM. Menjalnik ima štiri prestave, zavore na prednjih kolesih so kolotne, na zadnjih pa hobotnaste. Največja hitrost nove volge je kar 152 kilometrov. Pa še cena: okrog 1.500.000 dinarjev. To pa je sedemkrat več kot je svoj čas stala volga. Si jo boste kupili?

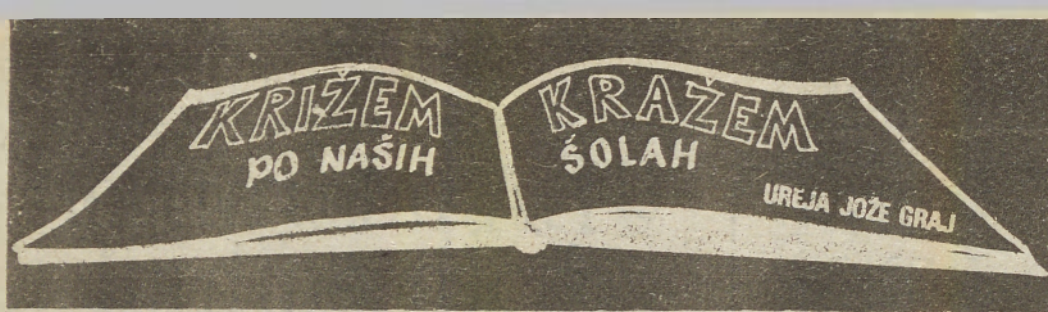

slovenija ceste tehnika n. sol. o., ljubljana, titova 38

TOZD MEHANIČNI OBRATI MURSKA SOBOTA

Srečno in uspešno novo leto 1985!

Kako lepa, kako zveneča beseda! Pojem, po katerem se vedno hrepeni mnogo ljudi. Pojem, ki pomeni varnost, zavetje; kajti če imaš domovino, in naj si še tako reven, te greje misel, da imaš nekaj svojega, nekaj, kar je samo tvoje, kotiček, ki ti ga ne more vzeti nihče, če ga imaš zares rad.

Moja domovina je majhna, vendar v njej živi velik narod. Narod s težko, kruto preteklostjo, vendar narod s svetlo in lepo bodočnostjo.

V njej živijo ljudje, ki so bili sužnji in čigar zemljo je stoletja tlačila tujeva noga. To ljudstvo se je uprlo. Zahtevalo je svoje pravice, zemljo in svobodo.

Borilo se je za mir in srečo prihodnjih rodov, da bi imeli lepše in svetlejšo otroštvo, kot so ga imeli mnogi otroci med vojno.

Velikokrat je bilo zares težko, vendar niso obupali. Želja po življenju jih je neomajno gnala

DOMOVINA

naprej, kjer so jih čakala vrata, ki vodijo v svobodo . . .

Uspelo jim je odpreti ta vrata in skozi nje so korakali s ponosno dvignjeno glavo in žarečimi očmi v svojo domovino.

Vsaka stvar na svetu ima svoje rojstvo, svoj začetek.

Tudi naša domovina ga ima. Rodila se je tiste deževne noči 29. XI. 1943, v majhnem bosanskem mestu Jajcu. Medtem ko so po bregovih brneli strojnice, so v slavnostno okrašenih dvoranah na 2. zasedanju AVNOJA borci pod

vodstvom največjega sina naše zgodovine tov. Tita postavili jeklene temelje nove Jugoslavije.

In vsako leto ob dnevu republike na tisoče prvošolčkov stoji pred Titovo zastavo in žarečih oči ponavlja tiste svečane besede. „Danes, ko postanem pionir, dajem častno pionirsko besedo, da bom zvesto ljubil in branil svojo do-mo-vi-no . . .“

To je le deček tistega, kar v teh prazničnih trenutkih čutimo. Kajti ni besed za čustvo, s katerimi bi zvest in pošten človek izrazil ljubezen do svoje domovine.

Metka Felner, 7. a
OŠ Drago Lugarič — Lendava

SMEH

Danes smo v šoli pri likovnem pouku risali stroje. Marjana je narisala, kako avto orje. Vsi smo se zelo smejali.

Branko Kreslin, 2. b
OŠ Črenšovci

DEDEK MRAZ JE SPET PRIŠEL MED NAS — Narisal Georg Jerebic, 3. razred OŠ Odranci.

Računajte na nas

Mladost je najlepši čas življenja, pravijo starejši ljudje. Mnogokrat nam zavidajo, češ, blagor vam, saj nimate sploh nobenih skrbi, ničesar vam ne manjka. Mnogokrat nas tudi podcenjujejo, hote ali nehoje. Prizadeti pa smo mi, otroci.

Če imamo prav, nam odrasli ne verjamejo, češ: „Kaj vi, smrkvaci?“ Starše pa moramo vseeno ubogati in spoštovati, saj so oni tisti, ki nas učijo, kako naj se znajdemo v življenju.

Med vojno so pionirji dokazali, koliko smo vredni. Bili so pogumni in vztrajni. Mnogi med njimi so postali celo narodni heroji. Mi smo nasledniki teh pionirjev, zato se ravnamo po njihovem vzoru. Prav gotovo smo tudi mi sposobni storiti taka dela, kot pred mnogimi leti oni. Vendar vojna je za nami, pred nami pa so druge naloge, mogoče še težje. Lih bomo zmogli?! Da jih bomo res, pa se moramo v prvi vrsti učiti in biti tovariški med seboj. To znanje, ki ga pridobivamo in ga še bomo pridobili v šoli, bomo pozneje uporabili v svojem življenju.

Mnogo pa naredimo že sedaj, vsaj nam se zdi tako, čeprav za starše in starejše ljudi to dosti ne pomeni oziroma ni vredno večje omembe.

Med drugim vsako leto organiziramo na šoli zbiranje odpadnih surovin. Zbiramo železo in papir. Železo zbira skupina učencev iz istega kraja. Ko se zbere nekaj kupov, pokličejo tovarnjak in ta ga odpelje. S tem železom pomagamo državi in sami sebi. Državi, to je nam vsem, ni treba uvažati surovin, pa še okolje čistimo. Papir zbiramo v šoli vse leto. Menim, da je tudi to stabilizacija in da je tudi to delo, vredno pozornosti odraslih. Včasih preišljujem o tem, kako bi bilo, če bi na svetu vladali mi, otroci. To bi bil svet enakopravnih in srečnih ljudi, v katerem ne bi bila pomembna ne barva kože ne bogastvo. Hkrati pa se zavedam, da so to le sanje, ki se ne bodo nikoli uresničile, saj bo naš planet še naprej propadal v onesnaževanju in vojnah. Morda pa tudi ne bi, če bi znali voditi lastno pamet.

Ali bomo mi kaj spremenili, ko odrastemo? Ne vem, bojim se pa, da ne! Vendar se ne smemo vdati v usodo. Naš čas torej prihaja, zato starejši, starši, sorodniki in vsi drugi — računajte na nas!

Drago Nemeč, 6. b
COŠ Gornji Petrovci

Jesenska pesem

Kaplje, drobne dežne kaplje
padajo izpod neba,
solze drobne
padajo na tla.

Brez zelenja in življenja
se razteza širna plan,
le nad golim poljem
vrana kraka dan na dan.

Marjana Marič, 4. raz.
OŠ Odranci

(P.S.: Če si to pesmico res sama napisala, potem ti posebej čestitam.)

MOJA NAJLJUBŠA IGRAČA

Moja najljubša igrača je punčka, ki sem jo dobila za novo leto. Ima dolge, svetle lase. Vse igre, ki smo se jih igrali, smo si sami izmislili. S punčkami smo se igrali skoraj vsak dan. Vedno sem si želela, da bi imela punčko, ki bi rasla z menoj, govorila . . . in bi ji oblačila moje obleke.

Zdaj moja punčka počiva, ker se moram učiti.

Mirica Šeruga, 4. c
OŠ Edvard Kardelj
Murska Sobota

Hodili bomo po Titovi poti

Naša domovina je praznovala svoj rojstni dan. Ta dan je bil tudi naš največji praznik. Postali smo pionirji. V dvoranah so nam pionirji in mladinci pripravili lep program. Pred pionirsko zastavo smo obljubili, da bomo hodili po Titovi poti. Pridno se bomo učili in ljubili našo domovino. Čestitala nam je tovarišica Hela Sreš, predsednica društva prijateljev mladine iz Murske Sobotice. Ponosni smo, ker je naš odred »Moša Prijade« dobil priznanje Društva prijateljev mladine Slovenije za sodelovanje v jugoslovanskih pionirskih igrah. Po proslavi smo imeli pogostitev skupaj s starši. Čestitala sta nam tudi tovariš ravnatelj in predsednik KS Dokležovje.

Učenci 1. b
OŠ Dokležovje

Postala sem pionirka

Bila sem prvošolka in cicibanka. Komaj sem čakala, da pride velik praznik — dan republike, 29. november in obenem velik praznik zame, cicibanko, ko bom postala pionirka. Tovarišica nam je dejala: „Jutri boste sprejeti med pionirje!“ Sprva se mi je zdelo, da bo to takšen dan kot vsak drugi. Toda ko sem zjutraj prišla v šolo, je bilo vse tako svečano, lepo. Sedela sem med ostalimi cicibani v prvi vrsti. Na glavi sem imela modro kapo, okrog vratu pa zavezano rdečo rutico. Bila sem ponosna. Pionirji so nam pripravili kratek program. Zavzeto sem ponavljala pionirsko zaobljubo. Danes, ko postajam pionirka, dajem častno pionirsko besedo: da se bom pridno učila, delala, spoštovala starše in starejše, da bom zvesta in iskrena tovarišica . . . To so bile besede, ki mi bodo ostale vedno v spominu. Dobila sem slikanico, pionirsko izkaznico, pionirsko značko. To vse še danes hranim. Biti pionirka — to mi mnogo pomeni.

Ksenja Kotar, s.r.
OŠ Stročja vas

SONCE SREČE IN SVOBODE NAJ SIJE VSEM OTROKOM

Jesensko sonce se še enkrat ozre na pokrajino, preden bi zatisnilo oči; narava, oblečena v jesenski škrlat, se odpravlja k počitku. Na sosednjem dvorišču se igrajo otroci, tekajo za žogo, se veselijo.

Živijo v svobodi, v svojem otroškem svetu sanj in se v svoji otroški pristrčnosti niti ne zavedajo, kako so lahko srečni, da sije nanje sonce svobode.

Majhni so še, ne vedo, da vsepovsod ni tako. Zakaj so na svetu vojne? Zakaj umiranje, lakota? Zakaj se otroci v Iranu in Iraku ne morejo igrati svobodno, v miru? Zakaj umirajo majhni Etiopijci?

Ali ne bi bilo lepše in boljše, če bi na svetu vladala mir in sreča? Oh, še kako lepo bi bilo!

Otroci se v državah, kjer voharajo vojne, ne bi zbuvali ob pokanju pušk, tankov. Majhen črnc ne bi zaspal s praznim trebuščkom in se morda nikoli več ne prebudil. Ukreniti je treba nekaj; niso dovolj le besede, potrebna so dejanja. Razvitejše države pošiljajo pomoč v nekatere države Afrike še vedno kraljuje kruta roka lakote. Zakaj tako? Ali je res sodoben svet tako krut do nekaj milijonov ljudi? Premnogo je vprašanj, da bi jih lahko rešili — jaz ali moji vrstniki. Naše so le želje. Zato želim mir, enakopravnost, svobodo in srečo vsem otrokom sveta, da bi jih iz spanca predramili jutranji žarki svobodnega sonca, zvečer gledala nanje luna s svobodnim, srečnim smehljajem!

Med otroki vseh barv, ras in ver naj domujeta sreča in mir!

Jutka Kiraly, 8. e
OŠ Drago Lugarič Lendava

Moja domovina

Šest bratov
z roko v roki — družina,
šest bruski narodov
z roko v roki — moja domovina.

Šest bratov
v krogu — družina,
šest republik
v krogu — moja domovina.

Šest rojstnih dnevov
slavi družina,
šest rojstnih dnevov
slavi moja domovina.

Šest glav — družina,
šest grbov — moja domovina,
šest imen — družina,
šest imen — moja domovina.

Peter, Janko, Stanko,
Miha, Vinko, Tinko — družina,
Črna gora, Bosna in Hercegovina,
Hrvatska, Slovenija, Makedonija,
Srbija — moja domovina, Jugoslavija.

PETRA POLJANEC, 4. b
COŠ GORNJA RADGONA

NEKOČ IN DANES

Večerilo se je in sonce je zahajalo za bližnji hrib. V vasi je bilo živahno in slišalo se je brenenje traktorjev. Tudi na našem dvorišču je stal traktor. Ko sem zagledala stroj za ličkanje koruze, sem se spomnila, da jo bomo zvečer ličkali. Kmalu so začeli prihajati sosedje, da bi nam pomagali. Traktor je zabrněl in s sosedo sva nabirali koruzo v košare. Za otroke ni bilo mesta pri stroju, ker je prenevarno. Niti pogovarjati se nismo mogli, ker je bilo preveč hrupa. Spomnila sem se, kaj mi je stara sosedja pripovedovala o ličkanju koruze nekoč.

Takrat so koruzo ličkali ročno. Bilo je lepše kot sedaj. Otroci so težko čakali ta dan. Ko se je zmračilo, so začeli prihajati sosedje in sedli ob kup koruze. Začelo se je delo, ob njem pa šale in pesem. Pozno v noč je trajalo to. Ob koncu so sedli na olupke in gospodinja jim je postregla s piticami, vinom in vrtniki. Vsem je zelo teknilo. Danes je vse drugače. Nimamo se niti več časa pogovarjati med sabo. Vsi nekam hitimo, priganja nas neusmiljeni čas. Bilo je veliko lepih in zanimivih običajev, ki so sčasoma utonili v pozabo.

SIMONA BALAZIČ, 6. b
OŠ „ŠTEFAN KUCHAR-BOSAN“ PUČONCI

Praznik

Dobrovnik je lepa vas in tudi veselje ne manjka pri nas. Zdaj veselo, praznično je spet, gasilsko društvo praznuje 60 let.

Kamor koli pogledam, povsod gasilce zagledam. Vsi ponosni korakajo, saj 60 let slavijo.

Komandir pravi: „Pozdrav na levo!“ in vsi se v listo stran zarejo. Višji častnik tam stoji in roko v pozdrav drži.

Naj še to glasno povem, da gasilec čestitam vsem! Zdaj veselo, praznično je spet, saj gasilsko društvo praznuje 60 let.

Judita TORNAR, 7. raz.
OS Jožko Tanišny-Janez
Dobrovnik

PTICE

V djaškem domu je bila razstava ptic. Že pri vstopu smo slišali petje, čivkanje, vrščanje. Toliko ptic nisem videl še nikoli. V treh prostorih je bilo postavljenih veliko kletk s pticami. Nekatere so pele, skakale, jedle ali pije, se veselile, nekatere pa žalostno sedele ali iskale izhod. Videl sem papige vseh mogočih barv. Iz sobe pa se je slišalo petje kanarčkov. Vse ptice so bile lepe, a kanarčki so najlepši. Posebno všeč so mi bili kanarčki s čepki. Ptice so tudi prodajali, a zame so bile predrage.

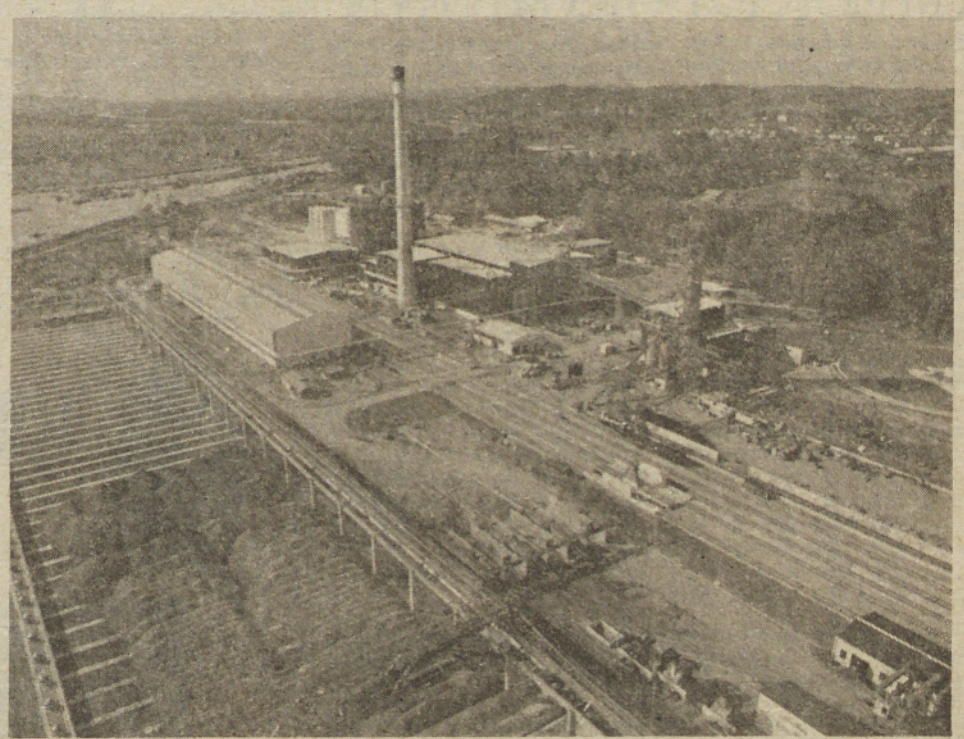
Stanko Verban, 6. raz.
OŠ Prekmurske brigade
Murska Sobota

Mlečna kaša

Moja mama pravi, da so včasih mlečno kašo kuhali vsak dan. Tudi ona je skuhala tu in tam. Toda pravi, da sedaj ni tako dobra, kot je bila takrat, ko jo je kuhala njena mama ali stara mama. Tudi pesmico zna o mlečni kaši, ki jo je naučila njena mama.

Mlečna kaša,
im, to jaz rada jem,
da bi mi jo snedli,
rega se bojim,
zato pa rajši kar molčim.

Mateja Rajtar, 4. a
OŠ Črenšovci

Vsem kooperantom, posebej
še pridelovalcem sladkorne pese,
želi v letu 1985
veliko osebne sreče in zadovoljstva

ABC POMURKA
TOVARNA SLADKORJA V ORMOŽU p. o.
Opekarniška cesta 4, 62270 ORMOŽ
Telefon: n. c. (062) 701-521, telex
33376 YU TSORM
Žro račun SDK Ormož 52410 — 601 — 11368